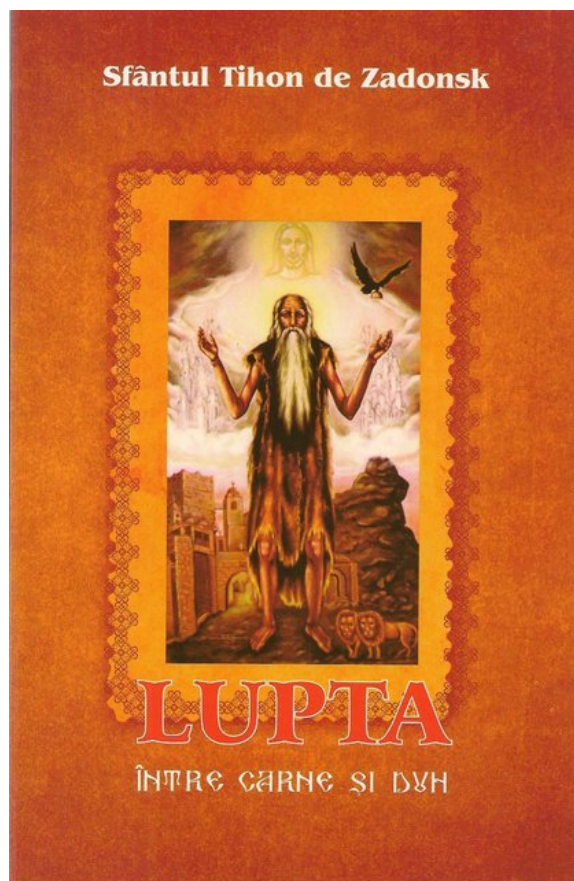

Lupta între carne și duh

(În poza de pe copertă: Sfântul Pavel Tebeul)

Traducere: Cristea Florentina

Carte tipărită cu binecuvântarea Prea Sfințitului Părinte GALACTION,
Episcopul Alexandriei și Teleormanului

Editura Cartea Ortodoxă / Editura Egumenița

2011

SĂ NU UITĂM DE SFINȚII NOI MUCENICI MĂRTURISITORI AI ÎNCHISORILOR COMUNISTE ROMÂNE

Powered by **ABBYY FineReader** 11

CUPRINS

Prefață	7
1. Trupul și duhul	9
Cugetări despre trup și duh	10
Deosebirea dintre legea trupului și legea duhului	10
Deosebirea dintre cugetul trupesc și cel duhovnicesc	11
Trăsăturile omului trupesc și ale celui duhovnicesc	12
Sfârșitul omului trupesc și al celui duhovnicesc	14
2. Păcatul	16
Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur	16
Cugetări despre păcat	18
Ajutorul pentru izbăvirea de păcat	19
3. Răutatea	21
Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur	22
Cugetări despre răutate	23
4. Invidia și vrajba	25
Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur	25
Cugetări despre invidie	27

5. Osândirea și clevetirea	28
Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur.....	29
Cugetări despre clevetire și osândire	31
Ajutorul pentru izbăvirea de osândire.....	34
Mângâiere pentru cei ce rabdă clevetirea, ponegrirea și vorbirea de rău.....	35
6. Îmbuibarea și beția.....	36
Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur.....	36
Cugetări despre îmbuibare și beție.....	37
Beția de vin	38
7. Lăcomia (Iubirea de avuție).....	40
Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur.....	40
Cugetări despre lăcomie	42
Ajutorul pentru izbăvirea de lăcomie	43
8. Iubirea de slavă.....	44
Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur.....	44
Cugetări despre iubirea de slavă	45
9. Podoabele femeiești.....	45
Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur.....	46
Cugetări despre podoaba femeiască	47
Ajutorul împotriva acestor podoabe	48
10. Smintelile	48
Cugetări despre sminteli	49
Ajutorul pentru prevenirea smintelilor	50
11. Minciuna și vicleșugul.....	51
Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur.....	51
Cugetări despre minciună și vicleșug.....	52
12. Depărtarea de cei răi.....	54
Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur.....	54
Cugetări despre depărtarea de cei răi	55
13. Bogăția și bogații.....	56
Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur.....	57
Cugetări despre bogăție.....	59
14. Smerenia și mândria	60
Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur.....	62
Cugetări despre smerenie și mândrie	63
Trăsăturile smereniei	63

Trăsăturile mândriei	64
Sfârșitul smereniei și al mândriei	65
Ajutorul pentru biruirea mândriei și dobândirea smereniei	65
15. Amenințări către cei ce nu se pocăiesc	69
Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur.....	71
Cugetări despre amenințările către cei ce nu se căiesc	72
16. Pocăința.....	73
Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur.....	75
Cugetări despre pocăință	77
Nădejde pentru cei ce se căiesc.....	78
Ajutorul pentru pocăință.....	79
17. Datoria creștină	80
Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur.....	83
Cugetări despre datoria creștină.....	84
18. Datoria creștină a unora față de ceilalți	86
19. Frica de Dumnezeu.....	90
Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur.....	92
Cugetări despre frica de Dumnezeu	92
20. Dragostea de Dumnezeu.....	94
Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur.....	95
Cugetări despre dragostea de Dumnezeu	97
Cauzele care îndeamnă la dragostea de Dumnezeu	99
21. Dragostea de aproapele.....	100
Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur.....	102
Cugetări despre dragostea de aproapele	104
Motivele pentru care trebuie să-l iubim pe aproapele.....	106
22. Iubirea față de vrăjmași.....	108
Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur.....	109
Cugetări despre iubirea față de vrăjmași.....	110
Motivele pentru care trebuie să-i iubim pe vrăjmași.....	110
Cum să-l iubim pe aproapele?	113
Cugetări despre iubire în general.....	114
Cugetări despre iubirea de sine	115
23. Mila	116
Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur.....	117
Cugetări despre milă.....	120

Motivele care îndeamnă la milă.....	121
24. Împăcarea cu aproapele	122
Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur.....	122
Cugetări despre împăcarea cu aproapele	123
Motivele pentru care trebuie să ne împăcăm cu aproapele și să-i cerem iertare	124
25. Iertarea greșelilor aproapelui.....	125
Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur.....	126
Cugetări despre iertarea greșelilor aproapelui. Motivele pentru care trebuie să iertăm greșelile aproapelui.....	127
26. Calea cea strâmtă și calea cea largă	128
Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur.....	128
Cugetări despre calea cea strâmtă și calea cea largă.....	129
Câteva pricini pentru care cei binecredincioși rabdă necazuri în lumea aceasta.....	130
27. Disprețul față de lume.....	132
Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur.....	132
Cugetări despre disprețul față de lume	134
Motivele care îndeamnă la disprețul față de lume	134
28. Ispita.....	140
Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur.....	140
Cugetări despre ispite.....	141
29. Pedeapsa părintească a lui Dumnezeu	144
Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur.....	145
30. Răbdarea	147
Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur.....	148
Cugetări despre răbdare.....	149
Motivele care îndeamnă la răbdare sau mângâierea în răbdare.....	150
31. Ascultarea față de păstori și îndrumători.....	155
Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur.....	155
Cugetări despre ascultarea față de păstori și îndrumători.....	156
32. Cuvântul lui Dumnezeu.....	159
Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur.....	159
Cugetări despre cuvântul lui Dumnezeu	160
Cum să ascultăm cu folos cuvântul lui Dumnezeu?.....	161
33. Totdeauna să fim gata de plecare sau de moarte.....	163
Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur.....	163

Cugetări despre pregătirea pentru moarte	164
Cum să ne pregătim pentru moarte?.....	165
34. Rugăciunea	167
Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur.....	170
Cugetări despre rugăciune Ce trebuie pentru rugăciune?.....	171
Motivele care îndeamnă la rugăciune	172

...arată-ți fața ta! Lasă-mă să-ți aud glasul! Pentru că glasul tău e dulce și fața ta plăcută.

(Cântarea cântărilor 2, 14)

Cât de frumoasă ești tu, draga mea! Cât de frumoasă ești!

Cât de frumos ești dragul meu! Și cât de drăgălaș ești tu!

(Cântarea cântărilor 1, 14-15)

Mi-au spus deșertăciuni călcătorii de lege, dar nu sunt ca legea Ta, Doamne.

(Psalmi 118, 85)

Nu nouă, Doamne, nu nouă, ci numelui Tău se cuvine slavă.

(Psalmi 113, 9)

Prefață

1. În această carte este înfățișată, în primul rând, Sfânta Scriptură, apoi învățătura Sfântului Ioan Gură de Aur și, în cele din urmă, sunt prezentate cugetări pentru oamenii de rând.

2. Cugetări nu întâlnim la fiecare capitol, deoarece sunt și alte capitole cu teme asemănătoare și, de aceea, cititorul poate merge la ceea ce s-a scris la celelalte teme.

3. Aici nu sunt cercetate patimile care sunt odioase pentru toți oamenii, cum ar fi: omorul, jaful, tâlhăria, silnicia, preacurvia, desfrânarea și celelalte asemenea lor, deoarece toți le socotesc ca fiind patimi foarte mari, ci sunt cercetate numai acele patimi pe care oamenii, îndeosebi cei ai veacului acestuia, fie le socotesc foarte mici, fie nu le socotesc nicidecum patimi, dar care nu mai puțin decât cele enumerate mai sus împiedică mântuirea și sunt pricinile altor nenorociri grele, cum ar fi: răutatea, invidia, lăcomia, iubirea de argint, vorbirea de rău, precum se va putea vedea mai jos.

4. Aici se arată în ce constă datoria creștină, comună și reciprocă, care pretinde de la noi credință, nădejde și dragoste; de asemenea, sunt înfățișate roadele dragostei, adică: mila, împăcarea cu aproapele, iertarea greșelilor aproapelui, disprețuirea lumii, răbdarea și celelalte.

5. În unele locuri este înfățișată doar esența învățaturii Sfântului Ioan Gură de Aur, nu sunt citate cuvintele exacte ale sfântului învățător.

6. Cugetările sunt înfățișate simplu și pe scurt: simplu - spre a le înțelege mai bine oamenii de rând, și pe scurt - spre a-l încuraja pe cititor în a le citi mai des.

7. De i se va părea cuiva în vreo cugetare ceva mai colțuros, aceluia cu toată inima îi spun că aici se urmărește folosul, nu desfătarea; mântuirea, nu plăcerea oamenilor.

8. Iar, dacă cineva cu mintea luminată, va găsi ceva vrednic de îndreptare, îl rog să atribuie această greșală minții mele mărginite, nu voii mele. Să te mântuiești în Hristos, iubite frate!

1. Trupul și duhul

„Căci cei ce sunt după trup, cugetă cele ale trupului, iar cei ce sunt după Duh, cele ale Duhului. Căci dorința cărnii este moarte dar dorința Duhului este viață și pace; fiindcă dorința cărnii este vrăjmășie împotriva lui Dumnezeu, căci nu se supune legii lui Dumnezeu, pentru că nici nu poate. Iar cei ce sunt în carne nu pot să placă lui Dumnezeu” (Romani 8, 5-8).

„Iar dacă cineva nu are Duhul lui Hristos, acela nu este al Lui” (Romani 8, 9).

„Drept aceea, fraților, nu suntem datori trupului, ca să viețuim după trup. Căci dacă viețuiți după trup, veți muri, iar dacă ucideți, cu Duhul, faptele trupului, veți fi vii” (Romani 8, 12-13).

„Căci câți sunt mânați de Duhul lui Dumnezeu sunt fii ai lui Dumnezeu” (Romani 8, 14).

„...grija de trup să nu o faceți spre poftă” (Romani 13, 14).

„În Duhul să umblați și să nu împliniți pofta trupului. Căci trupul pofteste împotriva duhului, iar duhul împotriva trupului; căci acestea se împotrivesc unul altuia, ca să nu faceți cele ce ați voi” (Galateni 5, 16-17).

„Iar roada Duhului este dragostea, bucuria, pacea, îndelungă-răbdarea, bunătatea, facerea de bine, credința, blândețea, înfrânarea, curăția” (Galateni 5, 22-23).

„Cel ce seamănă în trupul său însuși, din trup va secera stricăciune; iar cel ce seamănă în Duhul, din Duh va secera viață veșnică” (Galateni 6, 8).

Cugetări despre trup și duh

În omul care a primit credința creștină, există două legi: legea cărnii și legea duhului, sau legea trupească și legea minții, precum a arătat Sfântul Apostol Pavel, zicând: „Dar văd în mădularele mele (trupești) o altă lege, luptându-se împotriva legii minții mele” (Romani 7, 23). Sau, precum același apostol spune, se împotrivesc în om trupul și duhul: „Trupul pofteste împotriva duhului, iar duhul împotriva trupului; căci acestea se împotrivesc unul altuia” (Galateni 5, 17).

Deosebirea dintre legea trupului și legea duhului

Între aceste legi este o luptă neîntreruptă: ceea ce voiește unul, disprețuiește celălalt - ceea ce voiește trupul, nu voiește duhul.

Trupul voiește să se mândrească, să se preamărească, să se înalțe, iar duhul voiește să se smerească și să cugete smerit.

Trupul voiește a fi în slavă și cinste, iar duhul pe toate voiește a le vedea gunoaie (Filipeni 3, 8).

Trupul voiește să se odihnească, iar duhul să vegheze, să se ostenească.

Trupul voiește să trândăvească, să bea, să se veselească, iar duhul să se înfrâneze, să postească și să plângă pentru păcate.

Trupul voiește să se răzbune pe vrăjmașii săi, iar duhul să-i iubească pe vrăjmași și să facă bine celor ce-l urăsc.

Trupul voiește să răpească avutul altuia, iar duhul să dea și ceea ce este al său celor nevoiași.

Trupul voiește să satisfacă iubirea sa de plăceri, iar duhul să fie curat.

Trupul voiește să împlinească în toate voia sa, iar duhul să împlinească în toate voia lui Dumnezeu.

Tot așa și în privința celorlalte lucruri, trupul și duhul se împotrivesc unul altuia.

Deosebirea dintre cugetul trupesc și cel duhovnicesc

Din aceste două legi contradictorii iau naștere două cugete opuse, total diferite: cugetul trupesc și cugetul duhovnicesc.

Cugetul trupesc se manifestă atunci când se face ceea ce voiește trupul, iar cugetul duhovnicesc atunci când se face ceea ce voiește duhul.

Cugetul trupesc înseamnă mândrie, îngâmfare, iubire de plăceri, neînfrânare, desfrâu, necurăție, iubire de argint, hoție, cârtire, vorbire de rău, vrăjmășie, certuri, ținere de minte a răului, răzbunare și celelalte, care se opun legii lui Dumnezeu.

Cugetul duhovnicesc înseamnă smerenie, înfrânare, curăție, feciorie, răbdare, pace, blândețe, neținere de minte a răului și celelalte, pe care le voiește legea lui Dumnezeu.

Datorită acestor două cugete opuse, omul este de două feluri: trupesc și duhovnicesc. Fiecare, după cum cugetă, așa și este numit. Cine ascultă de trup și

cugetă cele ale trupului este numit om trupesc; iar cine urmează duhului și își supune trupul duhului este numit om duhovnicesc.

Trăsăturile omului trupesc și ale celui duhovnicesc

Omul trupesc își are toată mintea și intențiile sale îndreptate numai spre dobândirea celor vremelnice, iar cel duhovnicesc tinde întotdeauna spre cele veșnice.

Omul trupesc își săvârșește profesia numai pentru câștigul său vremelnic, iar cel duhovnicesc se ostenește spre slava lui Dumnezeu și pentru folosul aproapelui.

Omul trupesc, de face ceva vrednic de laudă, își caută răsplata în veacul acesta; iar cel duhovnicesc așteaptă răsplata pentru virtute de la Dumnezeu în veacul viitor.

Omul trupesc, chiar de face ceva lăudabil, face aceasta pentru slavă deșartă și dobândirea slavei deșarte, iar cel duhovnicesc toată intenția și-o îndreaptă spre slava lui Dumnezeu și în nădejdea vieții veșnice.

Omul trupesc se mândrește și se fălește înaintea tuturor, nu are egal, se pune deasupra tuturor și pe toți îi disprețuiește, iar cel duhovnicesc se smerește înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor.

Omul trupesc nu suferă să fie disprețuit, iar cel duhovnicesc primește aceasta cu toată inima.

Omul trupesc hulește pe cel ce îl hulește, muștră pe cel ce îl muștră, clevetește pe cel ce îl clevetește și urăște pe cel ce îl urăște, iar cel duhovnicesc se

mângâie când este hulit, rabdă când este prigonit, binecuvântează pe cel ce îl blesteamă și face bine celui ce îl urăște.

Omul trupesc nu îl iubește nici pe cel apropiat, iar cel duhovnicesc nici pe vrăjmași nu îi lipsește de dragostea sa.

Omul trupesc ține minte răul și caută răzbunare chiar și pentru cea mai mică jignire, iar cel duhovnicesc se roagă și pentru cei ce îi iau viața, zicând: „Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta!” (Faptele Apostolilor 7, 60)

Omul trupesc se poartă cu viclenie și este lingușitor față de oricine, iar cel duhovnicesc este sincer cu toți.

Omul trupesc fură și răpește avutul altuia, iar cel duhovnicesc și din ceea ce este al său dă celor nevoiași.

Omul trupesc este neîmpăcat, iar cel duhovnicesc și cu cei ce urăsc pacea este în pace.

Omul trupesc își urmează înclinațiile și poftele necurate, iar cel duhovnicesc se sârguiește spre curăție și feciorie.

Omul trupesc își folosește totdeauna rațiunea sa pentru câștigul său sau pentru nimicirea aproapelui, iar cel duhovnicesc depune toată strădania pentru zidirea sufletească a fraților săi. Și, de aceea, omul trupesc este dăunător societății, iar cel duhovnicesc este folositor.

Omul trupesc socotește orice păcat a fi nimic, iar cel duhovnicesc fuge, ca de șarpe, de orice păcat, chiar și de cel mai mic.

Omul trupesc își pune nădejdea în onoruri, în bogăție, în puterea sa și în protectorii săi, iar cel duhovnicesc își pune nădejdea în ajutorul Celui Preaînalt și în Pronia cea milostivă a Ziditorului său.

Omul trupesc se teme cel mai mult să nu piardă onorurile, bogăția și să nu fie surghiunit, iar cel duhovnicesc se arată gata de toate acestea cu plăcere sau cu toată inima.

Omul trupesc nu voiește să se despartă de această lume, iar cel duhovnicesc cu bucurie își dorește să se dezlege de legăturile trupului.

Sfârșitul omului trupesc și al celui duhovnicesc

Pentru omul trupesc, moartea este cumplită: „Moartea păcătoșilor este cumplită” - spune Psalmistul (Psalmi 33, 20), iar pentru cel duhovnicesc este pașnică.

Cel trupesc, murind vremelnic, moare și veșnic: „Căci dorința cărnii este moarte” - spune Apostolul. Dar cel duhovnicesc prin această moarte ajunge la viața veșnică, pentru că „dorința Duhului este viață și pace” - spune același Apostol.

Ajutoarele întru nevointă împotriva legii trupești sau împotriva trupului sunt următoarele:

Cel dintâi este harul lui Dumnezeu fără de care nu putem face binele. „Fără Mine nu puteți face nimic” - le-a spus Hristos Apostolilor. Harul lui Dumnezeu se cere prin rugăciune fierbinte, deasă și smerită. „Cereți și vi se va da; căutați și veți afla; bateți și vi se va deschide” - spune Hristos (Matei 7, 7).

Al doilea este să ne sârguim a sta împotriva răutății firești și a ne sili spre bine, căci „Împărăția cerurilor se ia prin străduință și cei ce se silesc pun mâna pe ea” - spune Hristos (Matei 11, 12).

Al treilea este buna educație primită în copilărie. Căci de educație depinde toată viața.

Al patrulea este să cugetăm că pentru încălcarea legii lui Dumnezeu ni se trimite și o pedeapsă vremelnică.

Al cincilea este să cugetăm și să știm bine că pentru cel ce dorește și se sârguiește nimic nu este greu, căci Dumnezeu cel atotputernic îi ajută pe cei ce doresc și se sârguiesc.

Al șaselea este fie să luptăm împotriva păcatului și să avem parte cu Hristos și aici și în veacul viitor în Împărăția Lui, fie să ne supunem păcatului și să fim osândiți cu diavolul în vecii vecilor: una din două va fi neapărat. (Iar despre aceasta mai poți vedea în cugetările despre păcat).

2. Păcatul

„Oricine săvârșește păcatul, este rob al păcatului” (Ioan 8, 34).

„...păcatul, odată săvârșit, aduce moarte” (Iacov 1, 15).

„Oricine rămâne întru El (întru Hristos) nu păcătuiește; oricine păcătuiește, nu L-a văzut, nici nu L-a cunoscut” (1 Ioan 3, 6).

„Cine săvârșește păcatul, este de la diavolul, pentru că de la început diavolul păcătuiește” (1 Ioan 3, 8).

„Oricine este născut din Dumnezeu, nu săvârșește păcat, pentru că sămânța lui Dumnezeu rămâne în acesta; și nu poate să păcătuiască, fiindcă este născut din Dumnezeu” (1 Ioan 3, 9).

„Deci să nu împărățească păcatul în trupul vostru cel muritor, ca să vă supuneți poftelor lui” (Romani 6, 12).

„Căci păcatul nu va avea stăpânire asupra voastră” (Romani 6, 14).

„...plata păcatului este moartea” (Romani 6, 23).

Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur

Păcatele sunt pricina tuturor relelor (Cuvântarea a 7-a despre pocăință).

Păcatul este boala sufletului (Cuvântarea despre slăbănog, la capitolul 3 din Cartea Facerii).

Păcatul îi aduce omului numai vătămare (la Psalmi 139).

Păcatul îi face pe oameni dobitoace (la Psalmi 139).

Păcatul este beție cumplită și cel mai mare rău (la Psalmi 12).

Nimic nu este mai grav decât păcatul (la Psalmi 124).

Păcatul este ca lepra (Cuvântarea a 25-a la evanghelistul Matei, capitolul 7).

Păcatul este cea mai grea slăbănogire (Cuvântarea a 67-a la evanghelistul Matei, capitolul 21).

A sluji păcatului este un lucru foarte grav și de neîndurat (Cuvântarea a 54-a la evanghelistul Ioan, capitolul 8).

Mai bine să umbli gol, decât acoperit cu păcate (Cuvântarea a 5-a la evanghelistul Ioan, capitolul 1).

Nimic nu este mai întinat și mai necurat decât ceea ce se naște din păcat (Cuvântarea a 52-a la evanghelistul Ioan, capitolul 7).

Păcatul este mai rău decât diavolul (Cuvântarea a 41-a la Faptele Apostolilor, capitolul 9).

Păcatul este rădăcina morții (Cuvântarea a 10-a la Epistola către Corinteni, capitolul 5).

Păcatul este un demon cu voie liberă și o nebunie liber consimțită (Cuvântarea a 28-a la Epistola către Romani, capitolul 15).

Cugetări despre păcat

Sfântul Ioan Gură de Aur învață ce este păcatul și care este acest mare rău.

Aici sunt arătate pricinile pentru care păcatul este cel mai mare rău.

Cea dintâi este că prin orice păcat este jignită măreția lui Dumnezeu.

A doua este că omul, când greșește, cinstește mai mult patima și pofta sa decât legea lui Dumnezeu și, de aceea, Îl mânie pe Însuși Cel fără de sfârșit, pe preabunul, dreptul și veșnicul Dumnezeu: fiecare poate vedea cât este de grav acest lucru.

A treia este că pentru nimicirea păcatului, Fiul lui Dumnezeu a venit în lume și a îndurat chinuri cumplite și moarte de ocară. „Pentru aceasta S-a arătat Fiul lui Dumnezeu, ca să strice lucrurile diavolului” (1 Ioan 3, 8).

A patra este că păcatul îl desparte pe om de Dumnezeu și îl lipsește de harul lui Dumnezeu. Unui asemenea om, Dumnezeu îi spune: „Iată, casa voastră vi se lasă pustie” (Matei 23, 38).

A cincea este că sufletul, fiind lipsit de Dumnezeu și de harul Său, moare, potrivit Scripturii: „sufletul care a greșit, va muri” (Iezechiel 18, 4). Căci, așa cum moare trupul atunci când îl părăsește sufletul, tot așa moare și sufletul când îl părăsește Dumnezeu. Și vai de sufletul care L-a pierdut pe Dumnezeu, căci este stăpânit de diavolul și, de aceea, se supune tuturor răutăților.

A șasea este că după săvârșirea păcatului, păcătosul este chinuit fără încetare de conștiință, care este mai grea decât orice nenorocire; îl stăpânește o teamă lăuntrică, precum i s-a întâmplat lui Cain.

A șaptea este că pentru păcat sunt trimise pedepse vremelnice: foamete, foc, războaie, boli, cutremure și așa mai departe: „...moartea și sângele, certurile și

sabia, asupririle și foametea, zdrobirile și bătaia. Pentru cei fără de lege s-au zidit acestea toate” (Cartea înțelepciunii lui Isus, fiul lui Sirah – [Ecclesiasticul] 40, 11-12).

A opta este că pentru păcat este gătită munca veșnică.

Ajutorul pentru izbăvirea de păcat

Cel dintâi este rugăciunea deasă, smerită și sânguincioasă cu zdrobirea inimii. „Privegheați și vă rugați, ca să nu intrați în ispită” - spune Hristos (Matei 26, 41).

Al doilea este aducerea aminte de moarte: „În tot ce faci adu-ți aminte de sfârșitul tău și nu vei păcătui niciodată” (Cartea înțelepciunii lui Isus, fiul lui Sirah – [Ecclesiasticul] 7, 38). După moarte este judecata lui Hristos: de la judecată se merge fie la munca veșnică, fie la fericirea veșnică. Pentru nevoința credinței, care Îl preamărește pe Hristos, Cel ce a murit și a înviat din morți și cu ajutorul Căruia luptă împotriva păcatului - se dă fericirea veșnică, iar pentru păcat - munca veșnică.

Al treilea este să eviți prilejurile ce duc la păcat, să eviți discuțiile rele, să-ți păzești auzul, vederea și să le ferești de sminteli.

Al patrulea este să te ferești și de păcatele cele mai mici întrucât ele duc la cele mai mari.

Al cincilea este să-ți aduci aminte că păcatul este o plăcere vremelnică, iar după ea vine munca veșnică.

Al șaselea este să-L ai pe Dumnezeu tot timpul înaintea ta, să cugeți că El este prezent peste tot și vede tot și dă fiecăruia după faptele lui și pe cel ce greșește îl poate lovi chiar în ceasul acela cu dreapta Sa judecată.

Al șaptelea este să-ți aduci aminte pedepsele pentru păcate, cum au fost: potopul cel cumplit care a venit peste toată lumea, focul care a ars Sodoma și Gomora, israelitenii ce au fost loviți în pustie și așa mai departe.

Al optulea este să cugeți că pentru păcatele noastre Hristos, Fiul lui Dumnezeu, a pătimit și a murit. Mai poți face tu cele pentru care Hristos a îndurat asemenea patimi, și prin păcate să-L răstignești a doua oară pe Fiul lui Dumnezeu (Evrei 6, 6)? Înfricoșător este lucrul acesta și vrednic de plâns.

Al nouălea este să luăm aminte la pedepsele trimise de Dumnezeu și în vremea de acum pentru păcate.

Al zecelea este să citim sau să ascultăm cât mai des și cu osârdie cuvântul cel sfânt al lui Dumnezeu și să luăm aminte la el.

Al unsprezecelea este să nu luăm seama la ce fac oamenii, ci la ceea ce învață legea lui Dumnezeu și la ceea ce se propovăduiește în Biserică.

Al doisprezecelea este să citim viețile sfinților care s-au nevoit împotriva păcatului și să le urmăm lor.

3. Răutatea

„Ce te făleşti întru răutate, puternice? Fărădelege toată ziua, nedreptate a vorbit limba ta; ca un brici ascuțit a făcut vicleșug. Iubit-ai răutatea mai mult decât bunătatea, nedreptatea mai mult decât a grăi dreptatea. Iubit-ai toate cuvintele pierzării, limbă vicleană! Pentru aceasta Dumnezeu te va doborî până în sfârșit, te va smulge și te va muta din locașul tău și rădăcina ta din pământul celor vii. Vedeauor dreptii și se vor teme și de el vor râde și vor zice: *Iată omul care nu și-a pus pe Dumnezeu ajutorul lui, ci a nădăjduit în mulțimea bogăției sale și s-a întărit întru deșertăciunea sa*” (Psalmi 51, 1-6).

„Groapă a săpat și a adâncit-o și va cădea în groapa pe care a făcut-o. Să se întoarcă nedreptatea lui pe capul lui și pe creștetul lui silnicia lui să se coboare” (Psalmi 7, 15-16).

„Curse au gătit sub picioarele mele și au împilat sufletul meu; săpat-au înaintea mea groapă și au căzut în ea” (Psalmi 56, 8-9).

„Când se vor apropia de mine cei ce îmi fac rău, ca să mănânce trupul meu; cei ce mă necăjesc și vrăjmașii mei, aceia au slăbit și au căzut” (Psalmi 26, 3-4).

Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur

Răutatea este așa un lucru încât, dacă omul nu o curmă de la început, ea sporește la nesfârșit, la fel ca focul ce găsește în calea lui uscăciuni (vol. 2, pag. 259).

Răutatea este așa un lucru încât chiar și cei ce o săvârșesc o osândesc (Epistola către episcopii și preoții închiși în temniță pentru buna credință).

Omul cel plin de răutate este atât de nebun încât se expune singur primejdiei și purcede la fapte deloc ușoare (Cuvântarea a 7-a la evanghelistul Matei).

Răutatea nu se naște din fire, ci din voință (Cuvântarea a 19-a la evanghelistul Matei).

Omul rău are așa un nărav încât nu voiește să cedeze în fața nimănui, ci prin toate mijloacele se străduiește să-l păgubească pe cel împotriva căruia turbează de furie. Dar în Scriptură se spune: „Cine sapă groapa (altuia) cade singur în ea” (Pildele lui Solomon 26, 27).

Când turbăm de furie și urzim curse viclene împotriva celorlalți, ascuțim sabia chiar împotriva noastră și ne rănim pe noi înșine mult mai mult decât pe ceilalți (Cuvântarea a 51-a la evanghelistul Ioan).

Răutatea este așa un lucru încât nu se poate îndrepta prin nici un cuvânt sau faptă, ci tot timpul își ține în ea veninul și nimic nu îi face pe oameni atât de nebuni ca răutatea (Cuvântarea a 41-a la evanghelistul Ioan).

Nimic nu este mai nerușinat și mai neobrăzat ca răutatea (Cuvântarea a 13-a la Faptele Apostolilor).

Prima treaptă, urcând de jos, a răutății și a cruzimii, este a nu lua în seamă suferința dobitocului. A doua treaptă, mai înaltă decât prima, este a-i disprețui pe vrăjmași, căci, cu cât le întrece omul pe dobitoace, cu atât este acest păcat mai mare decât celălalt. A treia treaptă este a-l disprețui pe aproapele, chiar și pe cel necunoscut. A patra treaptă este a-i disprețui pe prieteni. A cincea treaptă este nepăsarea față de ei atunci când nu numai trupul, ci și sufletul lor piere. A șasea treaptă este nepăsarea nu numai față de prieteni, ci chiar și față de copii atunci când pier. A șaptea treaptă este a nu căuta nici pe alții, care ar avea grijă de ei (de prieteni, copii, oameni). A opta treaptă este a nu le da voie nici celor ce au de gând să facă acest lucru (celor ce vor să ajute). Iar a noua treaptă este nu numai a nu le da voie, ci a ne și împotrivi și a-i vrăjmași pe cei ce vor să facă acest lucru (Cartea a 3-a împotriva celor ce hulesc viața monahală).

Cugetări despre răutate

Răutatea vine din iubirea nemăsurată de sine. Căci iubitorul de sine oriunde și în orice chip caută numai câștigul său - slava, cinstea și celelalte. Iar când vede undeva vreo piedică împotriva dorinței sale, se tulbură cumplit, se întristează și se mânie pe cel ce îi pune piedică; de aceea se și străduiește să transpună în faptă mânia sa. Căci răutatea nu este altceva decât dorința de răzbunare.

Răutatea se săvârșește în chip diferit:

- 1) Luând viața celui pe care îl dușmănește.
- 2) Afectându-i sănătatea.

3) Prin vorbire de rău și clevetire. Căci cel ce vorbește de rău, neavând posibilitatea de a se răzbuna cumva pentru obida (necaz, mâhnire, mânie) sa, născocеște o oarecare meteahnă (vorbă de rău) la aproapele său și răspândește acest zvon rău și mincinos despre el, dorind să întunece prin aceasta bunul său renume, ori dintr-un lucru mărunț face unul colosal. Din pricina acestui lucru deseori se întâmplă că mulți oameni rabdă pe nedrept rele clevetiri și ponegriri.

4) Unii ajung la o asemenea răutate încât, săvârșindu-și fărădelegea, încep să se laude, zicând: „Iată, i-am plătit de-o să mă țină minte!”. Acestor oameni li se potrivește psalmul mai sus pomenit: „Ce te fălești întru răutate, puternice?”. Și așa mai departe.

De oamenii răi este cu neputință să te ferești, căci ei urzesc multe și felurite curse împotriva celui pe care îl dușmănesc și, fie printr-un mijloc, fie prin altul, încearcă să-și ducă la împlinire reaua lor intenție. Există o singură scăpare - rugăciunea sfântă și nădejdea în Pronia lui Dumnezeu, care dă fiecăruia după faptele sale la momentul potrivit.

Totuși, cel ce voiește a se mântui, acela trebuie să lase răutatea și să-l ierte pe aproapele său, căci s-a spus: „iertăți și veți fi iertați” (Luca 6, 37). (Vezi despre aceasta la cugetările despre *Iertarea greșelilor aproapelui*, capitolul 25).

4. Invidia și vrajba

„Deci, unde este pizmă și zavistie, acolo este neorânduială și orice lucru rău” (Iacov 3, 16).

„Iar dacă vă mușcați unul pe altul și vă mâncați, vedeți să nu vă nimiciți voi între voi” (Galateni 5, 15).

„Să nu fim iubitori de mărire deșartă, supărându-ne unii pe alții și pizmuindu-ne unii pe alții” (Galateni 5, 26).

Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur

Invidia nu urmărește nici propriul ei folos (Cuvântul despre Lazăr).

Omul invidios dorește mai bine să rabde necazuri la nesfârșit decât să-l vadă pe aproapele său în cinste (Cuvântul despre Lazăr).

Ochiul omului invidios nu vede nimic sănătos (Cuvântul al 12-lea împotriva anomeilor).

Rădăcina uciderii de oameni este invidia (Cuvântarea a 54-a la Cartea Facerii, capitolul 27).

Invidia nu săvârșește nici un lucru înțelept (Cuvântarea a 52-a la Cartea Facerii, capitolul 26).

Invidia socotește bunăstarea aproapelui un eșec al său (Cuvântarea a 52-a la Cartea Facerii, capitolul 26).

Omul fățarnic și invidios se teme de oameni mai mult decât de Dumnezeu (Cuvântarea a 3-a la epistola către Timotei).

Invidiosul este mai rău decât iubitorul de argint (Cuvântarea a 31-a la întâia epistolă către Corinteni).

Grea este urcarea la cer pentru cel invidios, dar și înainte de cer viața aceasta este rea pentru el (Cuvântarea a 31-a la întâia epistolă către Corinteni).

Invidia, o dată ce orbește mintea, nu-i mai dă voie să vadă nimic bun (Cuvântarea a 64-a la evanghelistul Ioan, capitolul 11).

Invidia este mai rea decât curvia și preacurvia (Cuvântarea a 38-a la evanghelistul Ioan, capitolul 5).

Invidiosul, dorind să-l piardă pe celălalt, se pierde și pe sine însuși (Cuvântarea a 55-a la evanghelistul Ioan, capitolul 8).

Nici un rău nu egalează invidia (Cuvântarea a 40-a la evanghelistul Matei, capitolul 12).

Desfrâmatele și vameșii (adică cei ce se căiesc) vor intra în Împărăția lui Dumnezeu, iar zavistnicii (adică invidioșii), ce sunt înăuntru, vor fi dați afară (Cuvântarea a 40-a la evanghelistul Matei, capitolul 12).

Invidiosul se vatămă mai întâi pe sine însuși decât pe cel pe care îl invidiază (Cuvântarea a 40-a la evanghelistul Matei, capitolul 12).

Invidia nu-ți dă voie nicidecum să vezi ce e bun, dar chiar și de îți dă voie să vezi, nu vezi cu aceiași ochi (Cuvântul despre proorocul Daniel).

Vrajba se naște prin lingușire și vicleșug (Cuvântarea a 14-a la Epistola către Efeseni).

Cel ce are vrajbă, să nu se apropie de sfânta Împărtășanie (Cuvântarea a 20-a către norodul din Antiohia despre ura cea tainică).

Singurul nostru vrăjmaș este diavolul (Cuvântarea a 20-a către norodul din Antiohia despre ura cea tainică).

Cugetări despre invidie

Invidia este mâhnirea pentru binele și bunăstarea aproapelui. Cumplită patimă! În celelalte păcate există o oarecare plăcere, măcar că e fictivă, dar invidiosul greșește și în același timp se chinuiește. Invidiosul face ceea ce nici demonul nu face: demonul îl invidiază numai pe om, nu și pe ceilalți demoni, iar omul îi invidiază pe semenii lui. În cel ce disprețuiește lumea aceasta și caută bunătățile cerești, rana aceasta nu are loc. De ce să invidieze pe cineva pentru cele pământești și stricăcioase cel care, disprețuindu-le, le caută pe cele cerești? Mai marele meșteșugarilor nu invidiază faima cizmarului, a croitorului sau a celorlalți meșteșugari, deoarece el are faimă mai mare; la fel și cel ce tinde către cele veșnice, nu invidiază cele vremelnice. (Despre acestea mai vezi la cugetările despre *Disprețul față de lume*, capitolul 27, și despre *Iubirea aproapelui*, capitolul 21; iar despre vrajbă vezi la cugetările despre *Împăcarea cu aproapele*, capitolul 24).

5. Osândirea și clevetirea

„Nu judecați, ca să nu fiți judecați” (Matei 7, 1).

„Fățarnice, scoate întâi bârna din ochiul tău și atunci vei vedea să scoți paiul din ochiul fratelui tău” (Matei 7, 5; Luca 6, 41). Bârna aici este păcatul cel mare, iar paiul este păcatul cel mic.

„Cel fără de păcat dintre voi să arunce cel dintâi piatra asupra ei” - le-a spus Hristos cărturarilor și fariseilor ce o aduseseră pe femeia adulteră (Ioan 8, 7).

„Nu vă grăiți de rău unul pe altul, fraților. Cel ce grăiește de rău pe frate, ori judecă pe fratele său, grăiește de rău legea și judecă legea” (Iacov 4, 11).

„Unul este Dătătorul legii și Judecătorul: Cel ce poate să mântuiască și să piardă. Iar tu cine ești, care judeci pe aproapele?” (Iacov 4, 12)

„Pentru aceea, oricine ai fi, o, omule, care judeci, ești fără cuvânt de răspuns, căci - în ceea ce judeci pe altul - pe tine însuși te osândești, căci același lucru faci și tu, care judeci” (Romani 2, 1).

„Cine ești tu, ca să judeci pe sluga altuia? Pentru stăpânul său stă sau cade. Dar va sta, căci Domnul are putere ca să-l facă să stea” (Romani 14, 4).

„Dar tu, de ce judeci pe fratele tău? Sau și tu, de ce disprețuiești pe fratele tău? Căci toți ne vom înfățișa înaintea judecății lui Dumnezeu” (Romani 14, 10).

„De aceea, nu judecați ceva înainte de vreme, până ce nu va veni Domnul, Care va lumina cele ascunse ale întunericului și va vădi sfaturile inimilor” (1 Corinteni 4, 5).

Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur

Chiar de n-am săvârși nici o altă fărădelege, tot ne-ar putea arunca în prăpastia gheenei faptul că, nevăzând bârnele grele din ochii noștri, judecăm tot timpul cu asprime greșelile celorlalți și toată viața noastră o cheltuim analizând și judecând faptele celorlalți, necugetând la cele cu care ne amenință Hristos: *cu judecata cu care judecați, veți fi judecați* (Matei 7, 2 - în cartea 1 Despre înduioșare, către monahul Dimitrie).

Nu trebuie să-i osândească pe ceilalți cel ce este supus acelorași patimi (Cuvântarea a 22-a la evanghelistul Matei).

Chiar de ar fi cineva vrednic de osândă, totuși numai acela trebuie să-l judece, care nu face nimic vrednic de osândă (Cuvântarea a 22-a la evanghelistul Matei).

Nu-l osândi pe celălalt, ci sârguiește-te să te îndrepti pe tine însuși ca să nu fii vrednic de osândă, căci mai mare pedeapsă vei primi dacă pe ceilalți îi vei învinui că sunt nepăsători față de ceea ce nici tu însuși nu faci și îi vei osândi pentru acel păcat de care și tu însuși ești stăpânit. Dacă nici dreptilor nu li se îngăduie a-i ponegri pe ceilalți, cu atât mai mult cei păcătoși trebuie să se înfrâneze de la osândire (Cuvântarea 64 la evanghelistul Matei).

Chiar dacă, osândindu-l pe aproapele, ai avea dreptate în privința lui și ai defăima o anumită faptă a lui, totuși nici pentru acestea nu vei scăpa de pedeapsă, căci nu după faptele lui, ci după cuvintele tale te va judeca Dumnezeu. *Căci din cuvintele tale vei fi găsit drept, și din cuvintele tale vei fi osândit* (Matei 12, 37). Fariseul a spus un lucru drept și cunoscut de toți și, totuși, pentru aceasta a primit pedeapsă. Iar dacă spre mustrarea celorlalți nu trebuie să vorbim despre fapte cunoscute, cu atât mai mult nu trebuie să vorbim despre fapte îndoielnice, căci fiecare păcătos își are judecătorul

său. Nu trebuie să răpești și să-ți însușești tu onoarea Fiului lui Dumnezeu, Celui Unuia-Născut, căci numai Lui Îi este dat tronul judecății (Cuvântarea a 42-a la evanghelistul Matei).

Nu ți s-a spus ție, o, omule, să îi judeci pe ceilalți, ci să te îndrepti pe tine însuți; pentru ce, așadar, răpești sarcina Domnului tău? Lui Îi este dat să judece, nu ție (Cuvântarea a 11-a la întâia epistolă către Corinteni).

Ce folos avem din faptul că ne înfrânăm de la carne și pește când ne mușcăm și ne mâncăm unul pe altul? Oricine clevește și ponegrește, mușcă și mănâncă din carnea aproapelui său (Cuvântarea a 11-a la întâia epistolă către Corinteni).

Nu numai a nu-l ponegri pe aproapele, dar nici pe ceilalți care îl ponegresc nu trebuie să-i ascultăm (Cuvântarea a 11-a la întâia epistolă către Corinteni).

Măcar că am mânca cenușă, totuși nici această viețuire aspră nu ne va aduce vreun folos de nu ne vom înfrâna de la ponegire, căci nu ceea ce intră în gură spurcă pe om, ci ceea ce iese din gura lui (Cuvântarea a 11-a la întâia epistolă către Corinteni).

Cel ce clevește și ponegrește e trist deseori, e cuprins de frică, se căiește și își mușcă limba singur, temându-se ca nu cumva cuvântul spus celorlalți să-i aducă la un moment dat o mare nenorocire; iar cel ce se înfrânează de la clevetire are parte totdeauna de pace și bucurie (Cuvântarea a 11-a la întâia epistolă către Corinteni).

Cei ce clevetesc sunt ca muștele: așa cum muștele zboară și se așază pe rănilor altora, așa și clevetitorii caută greșelile altora spre a le trâmbița (vol. 2, pag. 247).

Nu numai săgețile îl rănesc pe om, ci și vorbele de ocară îi fac răni chiar mai cumplite decât îi fac săgețile (Cuvântarea a 8-a la epistola către romani).

Care este rodul răului care să nu se nască din ponegrire? De aici se naște ura, de aici se nasc vrajba și discordia, de aici se nasc relele bănuieli, care sunt pricina nenumăratelor rele (Cuvântarea la Psalmul 100).

Cine iubește cleveteala, slujește diavolului (Cuvântarea la Psalmul 100).

Așa cum cel ce propovăduiește adevărul mântuiește mulți oameni prin cuvântul său, tot așa, în sens opus, cel ce clevetește pierde prin cuvântul său mulți oameni, rostind cuvinte pierzătoare și folosind sabia cuvântului spre pierzarea oamenilor. Așadar, cel ce clevetește ucide nu numai trupul, ci și însuși sufletul când prin limba sa vicleană îi insuflă păreri greșite și nelegiuite (Cuvântarea la Psalmul 51).

Nu trebuie să ne împotrivim celor ce ne asupresc și ne clevetesc, ci trebuie să răbdăm totul cu blândețe, știind că Domnul tuturor nu ne va trece cu vederea, pentru că spune: *A Mea este răzbunarea; Eu voi răsplăti* (Romani 12, 19. - Cuvântarea 57 la Cartea Facerii, capitolul 31).

Răbdarea cu blândețe a ponegririlor este un prilej spre dobândirea slavei (Cuvântul al 2-lea despre Ana).

Cugetări despre clevetire și osândire

Clevetirea și osândirea se nasc din diferite pricini:

1. Din mândrie, căci cel mândru, înălțându-se pe sine și dându-și cinste sieși, îi judecă și îi umilește pe ceilalți; sau, dorind să-și ascundă patimile sale, îi vorbește de rău pe ceilalți ca oamenii care aud să creadă despre el că nu are acele patimi.

2. Uneori se nasc din răutate, căci omul rău, neavând posibilitatea de a se răzbuna pe aproapele, nimicește prin clevetire și vorbire de rău slava aceluia.

3. Alteori se nasc din invidie, întrucât invidiosul, nerăbdând a vedea câtă cinste i se dă aproapelui său, îl clevetește pe acesta și îi ponegrește numele.

4. Alteori se nasc și dintr-un obicei rău, din furie, mânie și nerăbdare. Rădăcinile tuturor acestora sunt iubirea de sine și ura față de aproapele.

Pricinile pentru care nu trebuie să-l osândim pe aproapele, sunt:

1. Pentru că cei ce-l osândesc pe aproapele răpesc demnitatea lui Hristos, Care este singurul Dătător al legii și Judecător, iar acest lucru este grav și înfricoșător.

2. Aproapele nostru este robul lui Dumnezeu, nu al nostru și *pentru stăpânul său stă sau cade* și, de aceea, a-l judeca pe robul lui Dumnezeu este un lucru foarte grav.

3. Robul lui Dumnezeu este judecat înaintea lui Dumnezeu, Care este peste tot și vede tot. Este de nesuferit pentru un stăpân să-l judecăm și să-l ocărâm în prezența sa pe robul lui; cu atât mai mult este supărător pentru Dumnezeu când îl judecăm înaintea Lui pe robul Lui, noi înșine fiind răi.

4. Cine îl judecă pe aproapele său, pe sine se osândește, căci, osândind, își face sieși același lucru.

5. Deseori se întâmplă ca mulți oameni înaintea celorlalți să pară păcătoși, iar înăuntru să fie drești. De asemenea și invers, mulți par drești, iar înăuntru - sunt păcătoși și, de aceea, sunt fățarnici, iar după Scriptură necurat este înaintea Domnului cel ce pe cel nedrept îl numește drept și pe cel drept îl numește nedrept (comp. Isaia 5, 20).

6. Deseori este răspândit un zvon rău și mincinos de către cei răi sau invidioși și plini de ură și, astfel, cel ce este osândit suferă pe nedrept.

7. „Cel ce judecă, va fi judecat” - după cuvântul lui Hristos (Matei 7, 1).

8. Porunca lui Hristos care spune: *nu judecați* este încălcată.

9. Acest lucru îi pricinuieste mare necaz aproapelui, ca și cum cineva l-ar lovi cu toiagul și chiar mai mult, căci rana de pe trup trece mai repede decât cea din suflet. Așa cum trupul este rănit cu toiagul sau cu altă unealtă, așa și sufletul este rănit cu vorba de ocară. Această rană este urmată de tristețe, iar tristețea aduce moartea.

10. Cu cât mai cinstită și mai însemnată este persoana ponegrită, cu atât mai mare este rana pricinuită și cu atât mai grav păcatul celui ce a clevetit-o.

11. Când conducătorul este osândit și vorbit de rău, cinstea pe care i-o acordă supușii se micșorează, iar după aceasta urmează disprețul, după dispreț urmează neascultarea, iar după neascultare orice neorânduială și buimăceală în societate.

12. Deseori se întâmplă ca cineva să greșească în chip vădit și îndată să se pocăiască, iar Dumnezeu îl iartă pe cel ce se căiește și, de aceea, este foarte greșit să-l osândim pe cel pe care Dumnezeu îl iartă, îl dezleagă și îl îndreptează. Luați aminte aici cei ce vorbiți de rău și îndreptați-vă relele voastre obiceiuri, pentru care veți fi pedepsiți; iar de păcatele celorlalți să nu vă atingeți căci nu vă este de nici un folos.

Ajutorul pentru izbăvirea de osândire

- 1) Fiecare să se cunoască pe sine și nu pe ale altora, ci pe ale sale patimi să le cerceteze și să le îndrepteze.
- 2) Să lepădăm răutatea, invidia și ura prin rugăciune.
- 3) În duhul dragostei să împărtășim durerea fratelui căzut sau a celui ce cade și să fim, la rândul nostru, mai cu băgare de seamă față de căderea lui prin rugăciune.
- 4) Să ne rugăm milostivului Dumnezeu să-l ridice pe cel căzut și să-l întoarcă pe cel rătăcit, iar pe noi să nu ne lase a cădea în aceleași patimi.
- 5) Să ne aducem aminte că pentru osândirea aproapelui vom fi judecați, după cuvântul lui Hristos (Matei 7, 1).
- 6) Să evităm discuțiile deșarte, care nu fac decât să-i judece pe oameni și să nimicească ba slava unuia, ba pe a altuia.
- 7) Să ne depărtăm de cei care au răul obicei de a-i osândi pe ceilalți.
- 8) Pentru cei ce au acest rău obicei trebuie să ne rugăm Domnului, zicând: *Pune, Doamne, strajă gurii mele* (Psalmi 140, 3) și să ținem minte pricinile arătate mai sus.

Mângâiere pentru cei ce răbdă clewetirea, ponegrirea și vorbirea de rău

- 1) Însuși Hristos a răbdat pe nedrept orice ponegrire și vorbire de rău. Sfânta Evanghelie mărturisește acest lucru.
- 2) Nici sfinții lui Dumnezeu nu au fugit de ele, precum Sfântul David însuși mărturisește despre sine în psalmi, apoi Moise, proorocii, apostolii și toți ceilalți.
- 3) Același lucru li se întâmplă și astăzi robilor lui Dumnezeu: așa că nu ești tu primul căruia i se întâmplă acestea.
- 4) Trebuie să răbdăm ponegrirea, și pe cea dreaptă, și pe cea nedreaptă. Pe cea dreaptă, pentru că merităm acest lucru, iar pe cea nedreaptă, pentru că, deși nu suntem vinovați de faptele pentru care suntem ponegriți, totuși am greșit cu altceva.
- 5) Poate că am clevetit, am osândit și am vorbit de rău pe cineva, de aceea cu măsura cu care am măsurat, cu aceea ni se măsoară.
- 6) Dragostea multora s-a răcit, ura s-a înmulțit, unii pe alții se asupresc, se înșală, se ponegresc, se clevetesc și își întind curse unii altora. La ce te mai poți aștepta în aceste vremuri cumplite?
- 7) Aleargă la izvorul cel viu al cuvântului lui Dumnezeu, care spune: „Fericiți veți fi voi când vă vor ocări și vă vor prizoni și vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, mințind din pricina Mea” (Matei 5, 11).
- 8) Prin vorbirea de rău și clewetire ne smerim și se nimicește îngâmfarea noastră. Datu-ni-s-a nouă limba cea vorbitoare de rău, ca un înger al satanei, ca să nu ne trufim.
- 9) Și mai poți lua mângâiere din sfinții psalmi.

6. Îmbuibarea și beția

„Luați seama la voi înșivă, să nu se îngreuieze inimile voastre de mâncare și de băutură și de grijile vieții” (Luca 21, 34).

„Căci Împărăția lui Dumnezeu nu este mâncare și băutură, ci dreptate și pace și bucurie în Duhul Sfânt” (Romani 14, 17).

Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur

În mâncare nu există nici un rău, însă îmbuibarea este păcătoasă (Cuvântarea a 10-a la Cartea Facerii, capitolul 1).

Lăcomia la mâncare este un asemenea rău încât și pe dobitoacele necuvântătoare le vatămă (Cuvântarea a 44-a la evanghelistul Matei, capitolul 12).

Nimic nu vatămă trupul așa ca îmbuibarea (Cuvântarea a 44-a la evanghelistul Matei, capitolul 12).

Lăcomia la mâncare și băutură este maica tuturor relelor (Cuvântarea a 58-a la evanghelistul Matei, capitolul 17).

Nimic nu este mai rău și mai josnic ca îmbuibarea pântecelui: ea întunecă mintea, ea face sufletul trupesc, ea te orbește și nu te lasă să vezi cum ești (Cuvântarea a 45-a la evanghelistul Ioan).

Beția este îndrăcire de bunăvoie, descoperire a gândurilor. Beția este o năpastă vrednică de batjocură, o boală vrednică de răs, un demon liber ales și o patimă mai grea decât nebunia însăși (Cuvântul despre înviere).

Vinul este lucrul lui Dumnezeu, iar beția este lucru diavolesc: nu vinul provoacă beția, ci neînfrânarea (Cuvântarea 1 către poporul din Antiohia).

Beția este o desfrânată și maică a toată necurăția (Cuvântul despre Ana).

Beția nu se află numai în vin, ci în orice patimă - în mânie, în poftă, în iubirea de argint, în goana după onoruri și așa mai departe (Cuvântul al 3-lea împotriva iudeilor).

Oricine petrece zile întregi în beții, oricine trăiește în lux și îmbuibare, se află sub jugul diavolului (Cuvântul despre Lazăr).

Cugetări despre îmbuibare și beție

Îmbuibarea este consumul excesiv de mâncare și îngreuierea pântecelui; cât este de rea, vezi în învățătura Sfântului Ioan Gură de Aur.

Beția este consumul excesiv de băuturi amețitoare. Beția, precum învață Sfântul Ioan Gură de Aur, este de două feluri: una se datorează vinului, iar cealaltă se datorează patimilor. Beția de patimi îl stăpânește pe cel ce are inima plină de patimi. Este beat tot timpul cel ce are răutate față de aproapele său, cel a cărui inimă este tot timpul plină de pofte ticăloase, de iubirea de argint, de iubirea de slavă și de celelalte patimi. Din această beție se trezește numai cel care, părăsind patimile, se pocăiește.

Beția de vin

Această beție le provoacă oamenilor un rău îndoit: trupului îi aduce felurite neputințe, iar sufletului îi aduce pierzarea. Ceea ce nu face cel treaz, cel beat îndrăznește să facă. Aceasta este o patimă cumplită: așa de tare îl înrobește pe sărmanul om încât acesta nu se poate izbăvi cu nici un chip de ea. Nici îndemnurile, nici amenințările, nici frica, nici rugămințile nu îl pot îndupleca. În groapa pieirii zace, dar nu simte aceasta; piere, dar nu-și vede pieirea; se afundă în mlaștina păcatului, dar nu se străduiește să iasă din ea și se înfurie pe cei ce doresc să-l scoată de acolo.

Începutul beției:

1. Tovărășia cea rea și ospăturile, chefurile dese.
2. Mesele ceremonioase cu multe felicitări și urări, care au devenit astăzi un obicei rău, la care se bea pentru *sănătatea* cuiva și așa mai departe (adică se invocă niște motive precum sănătate, reușită, spor pe care chipurile nu le poți refuza și trebuie să bei).

Mijlocul împotriva acestei patimi:

1. Să nu li se îngăduie tinerilor a bea băuturi amețitoare, căci tânărul se deprinde ușor cu orice.
2. Bărbații maturi să nu consume vin fără să fie nevoie.
3. Să fugim de tovărășiile rele.
4. Să ținem minte că, o dată deprinși cu această patimă, greu ne mai izbăvim de ea și mulți chiar mor cu ea.

5. Cei ce s-au deprins cu această patimă, să se înarmeze împotriva ei și, trezindu-se, să se roage milostivului Dumnezeu și să plângă să-i izbăvească de ea.

6. Tot ei trebuie să cugete totdeauna că mulți bețivani, când adorm beți, mor și trec din veacul acesta în cel viitor fără nici o simțire și fără pocăință, ceea ce este înfricoșător.

7. Și mai trebuie să-și aducă aminte nenorocirile întâmplare în timpul beției, cum ar fi: smintelile, certurile, încăierările și, de asemenea, nălucirile, grozăviile, suferințele și slăbănogirea întregului trup și să compare starea de trezvie cu starea de beție și așa mai departe.

8. Să ne rugăm, să facem milostenie și să participăm la sfintele slujbe pentru cei robiți de această patimă ca Dumnezeu să-i izbăvească.

7. Lăcomia (Iubirea de avuție)

„Vedeți și păziți-vă de toată lăcomia, căci viața cuiva nu stă în prisosul avuțiilor sale” - spune Hristos (Luca 12, 15).

„Drept aceea, omorâți mădularele voastre, cele pământești: desfrânarea, necurăția, patima, pofta rea și lăcomia, care este închinare la idoli” (Coloseni 3, 5).

Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur

Iubitorii de avuție sunt tâlhari, care stau pe lângă drumuri și răpesc lucrurile trecătorilor și ascund în casele lor, ca în niște peșteri subterane, averile altora (Cuvântul despre Lazăr).

Bogăția nu este un lucru rău, dar iubirea de argint este. Lucru rău este și lăcomia. Una este să fii bogat și alta este să fii lacom: cel lacom nu este bogat, lui nu îi ajunge nici ceea ce e mult, iar cel căruia nu îi ajunge ceea ce e mult, niciodată nu poate fi bogat; cel lacom este paznicul banilor, nu domn; este rob și nu stăpân; mai degrabă îi poate da celuilalt o parte din trupul său decât din argintul ascuns (Cuvântarea a 2-a către norodul din Antiohia).

Lăcomia este beție nestăpânită, căci, așa cum bețivanii, cu cât mai mult vin beau, cu atât simt o sete mai mare, așa și cei lacomi, cu cât mai mult își înmulțesc bogățiile, cu atât mai mult își aprind iubirea de argint (Cuvântarea a 22-a la Cartea Facerii).

Bogățiile strânse de cei lacomi deseori ajung în mâinile dușmanilor lor, iar ei vor da răspuns pentru acestea și vor primi pedeapsă. Ce nebunie mare: să te trudești spre folosul altora și spre paguba ta! (Cuvântarea a 48-a la Cartea Facerii)

Cei lacomi sunt ca niște copii: așa cum copiii se joacă fără teamă cu focul cel mistuitor, dar se îngrozesc de niște măști goale, tot așa și cei lacomi se tem de sărăcie, care nu numai că nu este înfricoșătoare, dar poate feri și de primejdie și nu se tem de agonisirea nedreaptă a bogățiilor, care este mai înfricoșătoare decât orice foc (Cuvântarea la Psalmul 9).

Cei lacomi și răpitori nu-și pot găsi nicăieri pacea și siguranța, întrucât înăuntrul lor totdeauna au luptă și vrăjmași (Cuvântarea la Psalmul 4).

Cei lacomi sunt pedepsiți tot timpul: în viață, în moarte și după moarte (Cuvântarea la Psalmul 48).

Nimic nu îi înrobește pe oameni față de diavol așa ca lăcomia nestăpânită și iubirea de argint (Cuvântarea 13 la evanghelistul Matei).

Așa cum marea niciodată nu poate fi lipsită de valuri, așa și inima omului iubitor de argint nu poate fi lipsită de întristare, de griji, de frică și de frământare (Cuvântarea 13 la evanghelistul Matei).

Bogăția pentru cel lacom este mai dăunătoare decât este sabia pentru cel nebun (Cuvântarea 52 la evanghelistul Matei).

Cel lacom voiește, precum iadul, să-i înghită pe loți, să mistuie totul; el este dușmanul întregului neam omenesc (Cuvântarea 28 la evanghelistul Matei).

Cel lacom nu distinge prietenul de dușman (Cuvântarea 5 la evanghelistul Ioan).

Nimeni nu este mai ticălos decât cel lacom, pentru că el își vinde propriul său suflet (Cuvântarea 29 la Faptele Apostolilor).

Iubirea de argint aduce toate nenorocirile în lume: ea înroșește marea cu sânge și deseori în chip nedrept umple de sânge săbiile judecătorilor; ea îi înarmează pe tâlhari, ea îi face pe oameni ucigași de părinți (Cuvântarea 23 la întâia epistolă către Corinteni).

Cei lacomi și răpitori sunt mai răi ca fiarele sălbatice, deoarece fiarele, când se satură, încetează a mai prăda, însă cei lacomi niciodată nu se pot sătura (Cuvântarea 9 la întâia epistolă către Corinteni).

Cel lacom duce o viață mai amară decât a avut Cain, trăind tot timpul cu frică și durere: cu frică - din pricina a ceea ce are, și cu durere - din pricina a ceea ce încă nu are (Cuvântarea 31 la întâia epistolă către Corinteni).

Cel lacom, adunându-și comori, îi gătește mâncare viermelui celui neadormit (Cuvântarea 24 la epistola către Efeseni).

Cugetări despre lăcomie

Patima lăcomiei este pricina multor păcate grele.

Dacă cel lacom va fi judecător sau conducător, va încălca jurământul și legământul. De aceea, nevinovații vor fi vinovați, iar vinovații vor rămâne nevinovați. Cei buni, rămași fără rezultat, vor fi în cea mai amarnică nenorocire, iar cei răi, rămași fără pedeapsă, se vor îndârji și mai mult și se vor deda la asupriri, din pricina cărora se vor stârni plânsul, lacrimile și tânguirile neîncetate ale oamenilor sărmani și orice neorânduială în societate. Dacă cel lacom va fi comandant de oști, de asemenea va încălca jurământul și își va trăda patria. De va fi moșier, îi va încărca pe țărani cu dijme peste puterea lor. De va fi negustor, îi va înșela pe cumpărători și tot așa. Și,

precum se vede, nimeni altul nu păgubește atât de mult societatea ca cel lacom; și este urât și de oameni, și de Dumnezeu. De aceea și este numită patima aceasta în Sfânta Scriptură închinare la idoli, pentru că cel lacom cinstește argintul ca pe un idol.

Ajutorul pentru izbăvirea de lăcomie

Cel dintâi este să ținem minte că toată avuția rămâne în lume, iar omul pleacă gol din această lume.

Al doilea este să avem încredere în purtarea de grijă a lui Dumnezeu, care pe nimeni nu lasă.

Iar al treilea este faptul că Judecata lui Dumnezeu este înfricoșătoare și inevitabilă pentru cei lacomi.

8. Iubirea de slavă

„Cum puteți voi să credeți, când primiți slavă unii de la alții și slava care vine de la unicul Dumnezeu nu o căutați?” (Ioan 5, 44)

Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur

Slava deșartă face nefolositoare și faptele bune ale oamenilor (Cartea a 2-a despre înduioșarea lui Dimitrie).

Slava deșartă împrăștie, ca vântul, toate comorile virtuților noastre (Cartea 1 către Stahirie).

Slava omenească stă în buna credință, dreptate, milostenie, blândețe, smerenie, pace, adevăr și iubire nefățarnică față de toți oamenii (la Psalmul 48).

Cine se laudă și se fălește cu lucrurile stricăcioase ale veacului acestuia nu se deosebește cu nimic de cei ce se desfată cu bogăția în vis (la Psalmul 5).

Slava o dobândește cel ce o disprețuiește (Cuvântarea a 4-a la evanghelistul Matei).

Slava se înmulțește prin smerenie; iar cine dorește să arate că este mare, acela va fi ultimul dintre toți (Cuvântarea a 65-a la evanghelistul Matei).

Nimic nu stârnește în om iubirea de bogăție atât de mult ca iubirea de slavă (Cuvântarea a 2-a la evanghelistul Matei).

Cugetări despre iubirea de slavă

Vezi despre aceasta la cugetările despre Disprețul față de lume (capitolul 27).

9. Podoabele femeiești

„Podoaba voastră - a femeilor - să nu fie cea din afară: împletirea părului, podoabele de aur și îmbrăcarea hainelor scumpe, ci să fie omul cel tainic al inimii, întru nestricăcioasa podoabă a duhului blând și liniștit, care este de mare preț înaintea lui Dumnezeu” (1 Petru 3, 3-4).

„Asemenea și femeile, în îmbrăcăminte cuviincioasă, făcându-și lor podoabă din sfială și din cumințenie, nu din păr împletit și din aur, sau din mărgăritare, sau din veșminte de mult preț; ci, din fapte bune, precum se cuvine unor femei temătoare de Dumnezeu” (1 Timotei 2, 9-10).

Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur

Femeia, când se împodobește prea mult, devine mai dezgustătoare decât cea goală, întrucât leapădă de la sine smerenia și buna cuviință (Cuvântarea 10 la Epistola către Coloseni).

Podoabele de aur și mărgăritarele sunt lucruri satanicești (vol. 2, pag. 242).

Când vezi o femeie frumoasă, strălucind la înfățișare, împodobită cu podoabe scumpe și care-ți îndeamnă inima la poftă, îndată să-ți îndrepti ochii tăi spre cununa ce este dată de sus celor ce biruiesc farmecul ei (Cuvântarea a 6-a despre pocăință).

Femeia frumoasă, de nu are curăție și nevinovăție, este un sicriu împodobit, un adânc ce mistuie suflete și venin aducător de moarte, gătit pentru ceilalți (la Psalmul 5).

Femeia, când se împodobește spre a atrage la sine ochii tuturor, otravă pregătește spre a-i adăpa pe toți cu ea (Cuvântarea a 17-a la evanghelistul Matei).

Femeile care-și fardează chipul spre ademenirea tinerilor dezmățați, își fac mult rău atât lor cât și celor care le privesc (Cuvântarea a 20-a la evanghelistul Matei).

Femeia care-și împodobește chipul, mare pedeapsă va primi, deoarece încearcă să îndrepte lucrul lui Dumnezeu, care este desăvârșit și nu are nevoie de nici o îndreptare (Cuvântarea a 17-a la evanghelia după Matei).

Podoaba femeiască naște invidie și gelozie (Cuvântarea a 61-a la evanghelistul Ioan).

Semnul femeii necinstite este că aceasta se împodobește spre a plăcea celorlalți și a fi lăudată de ei, căci pe femeia împopoțonată nici un om cinstit nu o laudă, ci numai cei plini de pofte și nerușinați (Cuvântarea 61 la evanghelistul Ioan).

Adevărata frumusețe nu este pe chip, ci în firea bună și cinstită a femeii (Cuvântarea a 14-a despre femei și frumusețe).

Cugetări despre podoaba femeiască

Cât de deșert este farmecul acesta și câtă sminteală provoacă nici nu este nevoie să dovedim, căci pentru ce altceva își împodobesc femeile chipurile lor? Altă pricină nu putem găsi decât că vor să se arate oamenilor, căci nu pentru ele se împodobesc, de vreme ce în casele și dormitoarele lor stau fără podoabe, și nici trupul nu are nevoie de acest lucru și nici sănătate nu le dau podoabele, ci mai degrabă le vatămă: așadar, singura pricină rămâne cea pomenită mai sus. Rău fac că merg la banchete, la nunți, la comedii, în societate și alte adunări; dar mai rău decât acestea este că intră în sfânta biserică cu aceeași înfățișare și astfel necinstesc biserica lui Dumnezeu.

Ajutorul împotriva acestor podoabe

1. Femeia să-și aducă aminte de moarte, că pe chipul cel împodobit acum vor umbla viermii și că acum se fardează și se împarfumează, iar atunci va mirosi urât și se va transforma în cenușă.

2. Ea va trebui să dea răspuns înaintea lui Dumnezeu pentru sminteală și, cu cât mai mult se vor sminti oamenii de farmecul ei, cu atât mai mare va fi pedeapsa pe care o va primi: „...vai omului aceuia prin care vine sminteala” - spune Hristos (Matei 18, 7).

3. Cu ochii minții să caute la chipul cel preacurat al lui Hristos, care pentru fărădelegile noastre a fost scuipat și lovit. Vezi la cugetările despre Disprețul față de lume (capitolul 27).

4. Să ne rugăm, să facem milostenie și să participăm la sfintele slujbe pentru cei robiți de această patimă ca Dumnezeu să-i izbăvească.

10. Smintelile

„Vai lumii, din pricina smintelilor! Că smintelile trebuie să vină, dar vai omului aceuia prin care vine sminteala” (Matei 18, 7, Luca 17, 1).

„Deci să nu ne mai judecăm unii pe alții, ci mai degrabă judecați aceasta: Să nu dați fratelui prilej de poticnire sau de sminteală” (Romani 14, 13).

Cugetări despre sminteli

Vai lumii din pricina smintelilor - după cuvântul lui Hristos; dar mai mult vai aceluia, prin care vine sminteala. Căci cei ce dau prilej de sminteală greșesc de două ori: greșesc ei înșiși și duc pe alții în păcat, pier ei înșiși și duc și pe alții la pieire.

Mai mult decât ceilalți dau prilej de sminteală:

1. Păstorii și conducătorii.
2. Părinții față de copiii lor, căci ceea ce văd la părinții lor, copiii învață și ei să facă.
3. Cei bătrâni față de cei tineri, din aceeași pricină arătată mai sus. Dar și ceilalți oameni de rând se smintesc unii pe alții și își dau prilej de sminteală unii altora.

Smintelile se manifestă în chip diferit:

1. Prin cuvânt, când se spun lucruri rele și necurate spre pervertirea credinței sau a obiceiurilor.
2. Prin faptă, când prin fapte rele ceilalți sunt duși la o viață rea.

Ajutorul pentru prevenirea smintelilor

1. Să nu luăm seama la ceea ce fac oamenii, oricare ar fi ei, ci să ascultăm și să luăm aminte la ceea ce învață cuvântul lui Dumnezeu și se propovăduiește în sfintele biserici din același cuvânt al lui Dumnezeu.

2. Să luăm aminte și să urmăm sfânta viață a Mântuitorului nostru, Care prin cuvânt și faptă ne-a învățat cum să trăim și să luăm aminte la plăcuții Lui, care L-au urmat și, privind cu luare aminte cum și-au încheiat viața, să le urmăm credința (Evrei 13, 7).

3. Să întoarcem ochii și urechile de la ceea ce este netrebnic, căci prin ochi și urechi intră, ca prin niște uși, orice rău în coliba inimii și aduce în noi pofta cea rea și stârnește lupta.

4. Să stăm mai mult acasă și să alegem singurătatea, căci singurătatea nu poate nici să dea prilej de sminteală, nici să primească sminteala.

5. Să ne rugăm mai des lui Dumnezeu și să suspinăm ca să ne păzească de sminteli: întoarce ochii mei ca să nu vadă deșertăciunea (Psalmi 118, 37) și: Povățuiește-mă, Doamne, pe calea Ta și voi merge întru adevărul Tău (Psalmi 85, 10).

11. Minciuna și vicleșugul

„Pentru aceea, lepădând minciuna, grați adevărul fiecare cu aproapele său, căci unul altuia suntem mădulare” (Efeseni 4, 25).

„Pierde-vei pe toți cei ce grăiesc minciuna; pe ucigaș și pe viclean îl urăște Domnul” (Psalmi 5, 6).

„Oprește-ți limba de la rău și buzele tale să nu grăiască vicleșug” (Psalmi 33, 12).

„Bărbatul limbut nu se va îndrepta pe pământ” (Psalmi 139, 11).

Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur

Oamenii mincinoși nu sunt crezuți nici atunci când spun adevărul (Cuvântul al 5-lea împotriva iudeilor).

Adevărul este ceea ce există în realitate, iar minciuna este ceea ce nu există în realitate (la Psalmul 11).

Minciuna peste tot se dă singură în vileag și, cu cât mai mult se împotrivește adevărului, cu atât mai mult se divulgă pe sine (Cuvântarea 58 la evanghelistul Ioan).

Niciodată nu s-a întâmplat ca minciuna să nu se amestece cu adevărul. Diavolul totdeauna se străduiește să semene minciuna printre cele adevărate (Cuvântarea 8 la a doua epistolă către Timotei).

Nu există ispită mai cumplită decât a da peste un om viclean. Omul viclean este mai primejdios decât orice fiară sălbatică, pentru că fiara, precum este, așa se și arată a fi, însă omul viclean deseori își ascunde veninul său sub chipul smereniei și al virtuții, astfel încât este foarte greu să-ți dai seama și să te ferești de vicleșugul lui (la Psalmul 119).

Omul viclean este lup în piele de oaie. El își acoperă răutatea sa cu vorbe blânde; turbează de furie și dușmănește, dar se poartă ca un prieten; lingușind, laudă ceea ce nicidecum nu este bun; trăind tot timpul în fărădelegi, arată chipul smereniei și acoperă mândria cu smerenia, iar invidia cu cinstirea (Cuvântarea despre depărtarea de fățarnicie).

Oamenii vicleni, care au în inimă altceva decât ceea ce au pe buze, sunt mult mai primejdioși decât acei vrăjmași care poartă săbii ascunse (la Psalmul 11).

Cugetări despre minciună și vicleșug

Minciuna și vicleșugul sunt patimi ce vin de la diavolul, care este tatăl minciunii și al oricărui vicleșug.

Vai locului aceluia în care patimile acestea s-au înmulțit, căci nici un bine nu poate exista acolo. La ce bine să ne așteptăm acolo unde oamenii se înșală unii pe alții? Căci acolo nu poate exista încrederea, fără de care unitatea societății nu poate rezista.

Aceleași patimi, precum se vede, au adus jurămintele cele potrivnice lui Dumnezeu și asupra celor mai josnice lucruri prin invocările deșarte ale

înfricoșătorului nume al lui Dumnezeu, cum ar fi: „pe numele lui Dumnezeu”, „vede Dumnezeu”, „martor este Dumnezeu” și altele. Căci mulți, fiind înșelați de oamenii mincinoși și vicleni, nu mai au încredere nici în cei ce spun adevărul. Și, de aceea, oamenii sunt nevoiți să-și întărească dreptatea cuvintelor lor prin invocarea numelui lui Dumnezeu. Și, astfel, neavând încredere unul în celălalt, depun jurământ, ceea ce a și intrat în obicei; iar copiii de la părinți, tinerii de la bătrâni, cei mai mici de la cei mai mari învață același lucru și nu socotesc un păcat să invoce înfricoșătorul nume al lui Dumnezeu nici în privința celor mai josnice lucruri.

Cei mincinoși și vicleni, cu cât sunt mai ascunși, cu atât sunt mai primejdioși. Ei știu cum să-și ascundă minciuna; cu limba vorbesc frumos, dar cu inima gândesc altfel; pe limbă au miere, iar în inimă au fiere; cu limba laudă, iar cu inima întind curse; cu buzele sărută, iar cu inima te vând.

Tocmai de la acești oameni rabdă mult cei sinceri, care nu pot și nici nu vor în inimă să aibă una, iar pe limbă alta. Nu există rană mai vătămătoare ca aceasta pentru societate; dar, oricât de vicleni ar fi ei, viclenia lor tot va ieși la iveală și atunci oricine se va dezgusta de ei, ca de niște leproși. Să-și aducă aminte cele scrise: *Pierde-vei pe toți cei ce grăiesc minciuna; pe ucigaș și pe viclean îl urăște Domnul* (Psalmi 5, 6).

12. Depărtarea de cei răi

„Fraților, vă poruncim în numele Domnului nostru Iisus Hristos, să vă feriți de orice frate care umblă fără rânduială și nu după predania pe care ați primit-o de la noi” (2 Tesaloniceni 3, 6).

Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur

Pentru a fi lipsiți de primejdie și a avea parte de libertate, veselie și bunăstare este foarte folositor să ne depărtăm de tovărășia cu oamenii răi (Tâlcuirea la psalmul 139).

Legătura cu oamenii răi aduce mare pagubă căci, așa cum spune Apostolul Pavel, „tovărășiile rele strică obiceiurile bune” (1 Corinteni 15, 33. - Cuvântarea a 5-a la Cartea Facerii).

Așa cum ochii bolnavi aduc vătămare celor sănătoși și cel bolnav de lepră îl molipsește pe cel curat, tot așa legătura cu oamenii răi îi strică și îi pervertește pe cei buni. Și Hristos ne poruncește nu numai să fugim de acești oameni, dar și să-i înlăturăm, zicând: „Iar dacă ochiul tău cel drept te smintește pe tine, scoate-l și aruncă-l de la tine” (Matei 5, 29. - La Psalmul 4).

Oamenii răi vatămă mai mult decât șerpii cei veninoși, căci aceia își aruncă veninul la vedere, iar aceștia zi de zi îl aruncă în ascuns și pe nesimțite (la Psalmul 4).

Omul rău își este sieși dușman, de aceea nimeni nu se poate împrieteni și trăi în bună înțelegere cu el (Cuvântarea a 7-a la Faptele Apostolilor).

Cugetări despre depărtarea de cei răi

Nimic nu-l vatămă atât de mult pe creștin, îndeosebi pe cel tânăr, ca tovărășia cea rea. Căci, așa cum legătura cu cei buni este o școală, în care omul învață fără cărți filozofia creștină, adică cinstita și sfânta viețuire, așa și legătura cu cei răi este pricina celei mai cumplite pervertiri a omului, măcar că el prin natura sa ar fi bun sau bine crescut; căci, de se va uni cu cei corupți, îi va fi greu și aproape cu neputință să nu se pervertească. Căci răutatea este ca smoala, lipicioasă și încetul cu încetul, fără să-și dea omul seama, se strecoară până când îl stăpânește cu totul. Se spune că, atunci când ochii sănătoși se uită la cei bolnavi, se vatămă pe ei înșiși și nici celorlalți nu le aduc vreun folos: tot așa cel bun, viețuind cu cel rău, se strică pe el însuși și nu îl îndreaptă nici pe celălalt. „Cel care se atinge de smoală se va mânji și cel care se însoțește cu cel trufaș asemenea lui va fi” - se spune în Scriptură (Înțelepciunea lui Isus, fiul lui Sirah [Ecclesiasticul] 13, 1).

Chibzuiește, așadar, creștine, cu cine voiești a te uni și până ce nu vei ști cu desăvârșire, nu te apropia de nimeni ca nu cumva să cazi în prăpastia pieirii. Mai bine să trăiești cu fiarele sălbatice decât cu oamenii răi.

13. Bogăția și bogații

„Iar Iisus a zis ucenicilor Săi: Adevărat zic vouă că un bogat cu greu va intra în Împărăția cerurilor” (Matei 19, 23).

„Dar vai vouă, bogaților, pentru că vă luați pe pământ mângâierea voastră” (Luca 6, 24).

„Iar Dumnezeu i-a zis: *Nebune! În această noapte vor cere de la tine sufletul tău. Și cele ce ai pregătit, ale cui vor fi?*” - ca răspuns pentru bogatul ce-și strânsese avuții și dorea să se veselească (Luca 12, 20).

„Oare nu bogații vă asupresc pe voi și nu ei vă târăsc la judecăți? Nu sunt ei cei ce hulesc numele cel bun întru care ați fost chemați?” (Iacov 2, 6-7)

„Veniți acum, voi, bogaților, plângeți și vă tânguți de necazurile care vor să vină asupra voastră. Bogăția voastră a putrezit și hainele voastre le-au mâncat moliile. Aurul vostru și argintul au ruginit și rugina lor va fi mărturie asupra voastră și ca focul va mistui trupurile voastre; ați strâns comori în vremea din urmă” (Iacov 5, 1-3).

„Iar cine are bogăția lumii acesteia și se uită la fratele său care este în nevoie și își închide inima față de el, cum rămâne în acela dragostea lui Dumnezeu?” (1 Ioan 3, 17)

„Cei ce vor să se îmbogățească, dimpotrivă, cad în ispită și în cursă și în multe pofte nebunești și vătămătoare, ca unele care cufundă pe oameni în ruină și în pierzare. Pentru că iubirea de argint este rădăcina tuturor relelor” (1 Timotei 6, 9-10).

„Celor bogați în veacul de acum poruncește-le să nu se semețească, nici să-și pună nădejdea în bogăția cea nestatornică, ci în Dumnezeu cel viu, Care ne dă cu belșug toate, spre îndulcirea noastră” (1 Timotei 6, 17).

„Mai bun este puținul celui drept, decât bogăția multă a păcătoșilor” (Psalmi 36, 16).

„Dar toate sunt deșertăciuni; tot omul ce viază. Deși ca o umbră trece omul, dar în zadar se tulbură. Strânge comori și nu știe cui le adună pe ele” (Psalmi 38, 8-10).

„Să nu te temi când se îmbogățește omul și când se înmulțește slava casei lui. Pentru că la moarte el nu va lua nimic, nici nu se va coborî cu el slava lui” (Psalmi 48, 17-18).

„...bogăția de ar curge, nu vă lipiți inima de ea” (Psalmi 61, 10).

„Fiecare vede că înțelepții mor, cum mor și cei neînțelepți și nebunii, și lasă altora bogăția lor” (Psalmi 48, 10).

Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur

Sărac nu este cel ce nu are nimic, ci cel ce își dorește mult, iar bogat nu este cel ce are mult, ci cel ce nu are nevoie de nimic (Cuvântarea a 2-a la întâia epistolă către Timotei).

Bogatul este cuprins de multe griji și este legat de banii săi, ca un câine, cu nenumărate lanțuri (Cuvântarea a 2-a la întâia epistolă către Timotei).

Bogăția îi face pe oameni nebuni (Cuvântarea 10 la epistola către Filipeni, capitolul 3).

Sărăcia nu ne împiedică să dobândim împărăția și, de asemenea, bogăția nu ne ajută să fugim de gheenă (Cuvântarea a 2-a la epistola către Filipeni).

De vom cugeta cu sârguință la bogăția vieții veșnice, o vom putea disprețui pe cea pământească (Cuvântarea 18 la întâia epistolă către Timotei).

Bogăția și slava deșartă îi dau diavolului prilej pentru ispitire și deseori îl susțin spre a ieși biruitor (Cuvântarea 22 la epistola către Efeseni).

Bogatul este un administrator al banilor pe care trebuie să-i împartă săracilor (Cuvântul al 2-lea despre Lazăr).

Bogăția devine a noastră atunci când o împărțim celor săraci (Cuvântul al 2-lea despre Lazăr).

Nu există alt lucru care să împiedice atât de mult urcarea la cer ca bogăția (Cuvântul spus la hirotonie).

Bogăția aduce setea de bogăție (Cuvântul al 2-lea împotriva celor ce hulesc viața monahală).

Mai dulce este somnul pentru cei săraci decât pentru cei bogați (Cuvântul al 2-lea împotriva celor ce hulesc viața monahală).

Bogații ce trăiesc în lux și huzur sunt mai sărmani decât săracii (Cuvântul al 2-lea despre cei ce hulesc viața monahală).

Este lipsită de orice osândă și primejdie doar acea bogăție care prin mâinile săracilor este trimisă în cer (Cuvântarea a 42-a la Cartea Facerii, capitolul 18).

Bogat nu este cel ce are mult, ci cel ce dă mult (Cuvântarea a 2-a către norodul din Antiohia).

De voiești să te îmbogățești, să-L ai pe Dumnezeu ca prieten și vei fi cel mai bogat dintre toți (Cuvântarea a 2-a către norodul din Antiohia).

Nu cei bogați, ci cei ce slujesc bogăției sunt osândiți (Cuvântarea 21 la evanghelistul Matei, capitolul 6).

Cine slujește bogăției, acela și aici și în viața viitoare va fi legat cu cătușe de fier (Cuvântarea a 12-a la evanghelistul Matei, capitolul 3).

Nu este fără primejdie a avea comori în casă, dar în mâinile săracilor este fără primejdie (Cuvântarea a 49-a la evanghelistul Ioan, capitolul 12).

Bogăție din belșug avem atunci când disprețuim bogăția și o căutăm numai în Dumnezeu (Cuvântarea a 3-a la evanghelistul Ioan).

Cugetări despre bogăție

Vezi la cugetările despre Disprețul față de lume (capitolul 27).

14. Smerenia și mândria

„Deci cine se va smeri pe sine ca pruncul acesta, acela este cel mai mare în Împărăția cerurilor” (Matei 18, 4).

„Căci, oricine se înalță pe sine se va smeri, iar cel ce se smerește pe sine se va înălța” (Luca 14, 11).

„...ceea ce la oameni este înalt, urâciune este înaintea lui Dumnezeu” (Luca 16, 15).

„Așa și voi, când veți face toate cele poruncite vouă, să ziceți: *Suntem slugi netrebnice, pentru că am făcut ceea ce eram dator să facem*” (Luca 17, 10).

„Iar vameșul, departe stând, nu voia nici ochii să-și ridice către cer, ci-și bătea pieptul, zicând: *Dumnezeule, fii milostiv mie, păcătosului*” (Luca 18, 13).

„Dumnezeu celor mândri le stă împotrivă, iar celor smeriți le dă har” (Iacov 4, 6).

„Smeriți-vă înaintea Domnului și El vă va înălța” (Iacov 4, 10).

„Dumnezeu celor mândri le stă împotrivă, iar celor smeriți le dă har” (1 Petru 5, 5).

„Deci, smeriți-vă sub mâna cea tare a lui Dumnezeu, ca El să vă înalțe la timpul cuvenit” (1 Petru 5, 6).

„Aproape este Domnul de cei umiliți la inimă și pe cei smeriți cu duhul îi va mântui” (Psalmi 33, 17).

„Jertfa lui Dumnezeu este duhul umilit; inima înfrântă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi” (Psalmi 50, 18).

„Căutat-a spre rugăciunea celor smeriți și n-a disprețuit cererea lor” (Psalmi 101, 18).

„Cine este ca Domnul Dumnezeuul nostru, Cel ce locuiește întru cele înalte și spre cele smerite privește, în cer și pe pământ?” (Psalmi 112, 5-6)

„Că înalt este Domnul și spre cele smerite privește și pe cele înalte de departe le cunoaște” (Psalmi 137, 6).

„Văzut-am pe cel necredincios fălindu-se și înălțându-se ca cedrii Libanului. Și am trecut și iată nu era și l-am căutat pe el și nu s-a aflat locul lui” (Psalmi 36, 35-36).

„Într-adevăr pe drumuri viclene i-ai pus pe ei și i-ai doborât când se înălțau. Cât de iute i-ai pustiit pe ei! S-au stins, au pierit din pricina nelegiurii lor” (Psalmi 72, 18-19).

„Pentru că Tu pe poporul cel smerit îl vei mântui, și ochii mândrilor îi vei smeri” (Psalmi 17, 30).

„Tu ai smerit ca pe un rănit pe cel mândru” (Psalmi 88, 11).

„Nu va locui în casa mea cel mândru” (Psalmi 100, 9).

Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur

Mândria este rădăcina și izvorul tuturor fărădelegilor (Cuvântarea 15 la evanghelistul Matei, capitolul 5).

Răul cel mare, care a zdruncinat toată lumea, din mândrie a venit (Cuvântarea 15 la evanghelistul Matei, capitolul 5).

Nimic nu este mai josnic decât mândria și nimic nu este mai înalt decât smerenia (Cuvântarea 65 la evanghelistul Matei).

Mândria pierde orice virtute sufletească (Cuvântarea 16 la evanghelistul Ioan, capitolul 1).

Mândria face necurată toată viețuirea noastră chiar de am avea curăție, feciorie, post, rugăciune, milostenie și alte virtuți (Cuvântarea 9 la evanghelistul Ioan, capitolul 1).

Nimic nu este atât de străin sufletului creștin ca mândria (Cuvântarea 5 la Epistola către Filipeni, capitolul 1).

Mândria este dovada sărăciei minții (Cuvântarea 1 la Epistola către Tesaloniceni).

Cu cât mai mult se smerește omul, cu atât mai mult se înalță (Cuvântarea 11 la Epistola către Efeseni, capitolul 4).

Smerenia este pricina tuturor bunătăților (Cuvântarea 5 la Epistola către Filipeni, capitolul 2).

Smerenia înseamnă să fii ponegrit și clevetit (Cuvântarea 7 la Epistola către Filipeni, capitolul 2).

Cugetări despre smerenie și mândrie

Cât de mult iubește Dumnezeu smerenia și cât de mult urăște mândria vezi în locurile aduse din Sfânta Scriptură. Aici doar sunt înfățișate câteva trăsături ale smereniei și ale mândriei.

Trăsăturile smereniei

1. Să te socotești mai păcătos decât ceilalți.
2. Să nu disprețuiești pe nimeni și nicidecum să osândești, ci să fii totdeauna cu luare aminte la tine însuși.
3. De slavă și cinste să fugi, iar, dacă este cu neputință să fugi, să-ți pară rău pentru ele.
4. Să rabzi cu bărbăție disprețul.
5. Cu oamenii de jos să fii binevoitor.
6. Să asculți cu toată inima nu numai de cei mai mari, ci și de cei mai mici.
7. Toate faptele tale să le socotești netrebnice.
8. Lauda să o disprețuiești.
9. Fără să fie nevoie să nu vorbești și, dacă trebuie, atunci să vorbești blând și liniștit.

Calea aceasta este strâmtă, însă duce la Patria Cerească. De voiești să ajungi acolo, pe această cale să mergi.

Trăsăturile mândriei

1. Să cauți cu orice chip slava, cinstea și lauda.
2. Să pornești la fapte peste puterile tale.
3. În orice lucru să te amesteci cu samavolnicie.
4. Să te înalți fără rușine.
5. Pe ceilalți să-i disprețuiești.
6. Când ești lipsit de cinste, să te superi, să cârtești și să te tânguiești.
7. Față de cei mai mari să fii nesupus.
8. Binele să ți-l atribui ție, nu lui Dumnezeu.
9. În toate să te străduiești să te arăți pe tine.
10. Să judeci faptele celorlalți.
11. Greșelile celorlalți să le mărești, iar faptele bune să le micșorezi.
12. În vorbă și în faptă să arăți o oarecare îngâmfare.
13. Să nu iubești îndrumările și îndreptările, iar sfaturile să nu le primești.
14. Să nu rabzi umilirile și toate celelalte.

Sfârșitul smereniei și al mândriei

Hristos a spus: „oricine se înalță pe sine se va smeri, iar cel ce se smerește pe sine se va înălța” (Luca 14, 11).

Ajutorul pentru biruirea mândriei și dobândirea smereniei

Omul nu are pentru ce să se înalțe.

Cu cinstea te mândrești și cu slava, care pier ca fumul?

Cu bogăția te mândrești? Dar ea, asemenea banilor, trece din mână în mână, iar, dacă mai este adunată și pe nedrept, îți aduce numai nenorociri, căci va ajunge, fără să vrei, în mâinile altcuiva la care nici nu te aștepti și tu rămâi numai cu paguba.

Cu inteligența te mândrești? Dumnezeu dă inteligența și înțelepciunea, iar, dacă El le ia de la tine, vei fi mai nebun ca toți.

Cu frumusețea și puterea te mândrești? Însă ele, ca floarea ierbii, de zăduful bolilor se ofilesc și se usucă.

Cu titlul de nobil te mândrești? El este al înaintașilor tăi, nu al tău; ei sunt cei ce l-au meritat, nu tu; este nebunie să te lauzi cu ce nu este al tău, tot așa cum nebunie este să se împodobească bărbatul cu o rochie de femeie.

Cu virtutea te mândrești? De este cu adevărat în tine, ea este lucrul lui Dumnezeu, nu al tău: *ce ai, pe care să nu-l fi primit?* (1 Corinteni 4, 7). Îndată ce Dumnezeu o va lua de la tine, vei rămâne doar cu păcatele tale.

Și ce mai ai? Cu ce te mai fălești?

Ia aminte la nașterea ta, suflete îngâmfat: cine se naște cu mai mare greutate și durere ca omul?

Ia aminte la creștere: ce animal are nevoie de mai multă atenție, grijă, curățire, hrană și ocrotire până crește, dacă nu omul? Multe animale îndată după naștere își găsesc singure hrana; iar omul cât timp este purtat în brațele altora, îmbrăcat de mâinile altora și hrănit, încălzit și ocrotit prin ostenele altora!

Ia aminte la întreținerea vieții tale: cine se străduiește mai mult pentru hrană și băutură ca omul?

Ia aminte la îmbrăcăminte: de unde o ai? Oaia, iepurele, vulpea, lupul, râsul și ursul te îmbracă, pentru că ești atât de sărman încât nici haina ta nu o ai.

Ia aminte la starea ta: cine are parte de nenorociri, pătimiri, putrezire, boli și neputințe mai mari, dacă nu omul? Cine este cuprins de frică, întristare și suferință mai mare, dacă nu omul? De peste tot este împresurat de necazuri: din spate păcatele, în față moartea, de sus judecata lui Dumnezeu, de jos iadul, din părți smintelile lumii și cursele diavolești, iar înăuntru patimile și în această stare nenorocită te mai poți mândri?

Ia aminte încă la începutul și sfârșitul tău: *căci pământ ești și în pământ te vei întoarce* (Facerea 3, 19).

Coboară în morminte și încearcă să deosebești în ele împăratul de ostaș, pe cel renumit de cel anonim, pe cel bogat de cel sărac, pe cel puternic de cel slab și pe nobil de țăran. Aici te lauzi cu titlul tău nobiliar, aici te fălești cu inteligența, aici te

mândrești cu frumusețea, aici te împodobești cu bogăția, aici te lauzi cu onorurile și prețuiești rangurile. O, sărmană făptură, sărmană la început, sărmană în timpul vieții, sărmană și la sfârșit!

Îți mai aduci aminte cine ești? O făptură, creată după chipul lui Dumnezeu, dar care a pierdut chipul lui Dumnezeu, a căzut și s-a stricat, *alătura-tu-s-a dobitoacelor celor fără de minte și s-a asemănat lor* (Psalmi 48, 12) și care, totuși, din mila lui Dumnezeu s-a înnoit, care prin pătimirea și moartea Fiului lui Dumnezeu s-a răscumpărat.

Fiul lui Dumnezeu S-a smerit pentru tine, iar tu te mândrești?

Fiul lui Dumnezeu a luat pentru tine chip de rob, iar tu cauți stăpânire?

Fiul lui Dumnezeu a trăit pentru tine în sărăcie, iar tu gonești după bogăție?

Fiul lui Dumnezeu a primit necinstire, iar tu vrei cinstire?

Fiul lui Dumnezeu nu a avut unde să-Și plece capul, iar tu zidești clădiri mărețe?

Fiul lui Dumnezeu a spălat picioarele ucenicilor Săi, iar ție îți este rușine să slujești fraților tăi?

Fiul lui Dumnezeu a răbdat ocări, ponegriri, batjocuri și scuipări, iar tu nu poți răbda un cuvânt de dojană? El pe nedrept a răbdat, și pentru tine, iar tu nu poți răbda când ești vinovat? Nu aceasta meriți pentru păcatele tale?

Fiul lui Dumnezeu S-a rugat pentru cei ce L-au răstignit: *Părinte, iartă-le lor!* - iar tu, pe cei ce te supără, te mâniezi, turbezi și cauți să te răzbuni? Dar cine ești tu, ca să nu rabde urechile tale nici cea mai mică jignire? Nu ești decât o făptură sărmană, neputincioasă, goală, pătimasă, desfrânată, supusă tuturor fărădelegilor și împresurată de toate nenorocirile; iarbă, paie, *abur sunteți, care se arată o clipă, apoi*

piere (Iacov 4, 14). Dar, de-L primești pe Fiul lui Dumnezeu ca Mântuitor și Răscumpărător, învățător și îndrumător al tău, să primești și învățătura Lui; de primești învățătura Lui, să o și urmezi, iar de urmezi învățătura Lui, să urmezi și smerenia Lui, pe care tot El mai întâi de toate ți-a lăsat-o și cu vorba și cu fapta. Iată cât de dulce glăsuiește către noi: *învățați-vă de la Mine, că sunt blând și smerit cu inima* (Matei 11, 29).

Așadar, nu îți este rușine ție, ca rob, să te mândrești când Domnul tău Se smerește? Cum îndrăznești să te numești robul Lui când nu asculți de El? Cum te numești ucenicul Lui când nu asculți învățătura Lui? *Învățați-vă de la Mine, că sunt blând și smerit cu inima*. Nici El nu te va socoti al Său de nu va vedea în tine caracterul Său; nu te va socoti rob al Său de nu va vedea în tine ascultare față de El și nici ucenic al Său nu te va socoti de nu va vedea în tine învățătura Sa. Te rușinezi de smerenia Lui. Și El Se va rușina de tine și Se va lepăda de tine ca de un străin. Căci spune: *de cel ce se va rușina de Mine și de cuvintele Mele, în neamul acesta desfrânat și păcătos, și Fiul Omului Se va rușina de el, când va veni întru slava Tatălui său cu sfinții îngeri* (Marcu 8, 38). Și nu va avea părtășie cu El la slava Lui cel ce nu a voit a fi părtaș la smerenia Lui.

15. Amenințări către cei ce nu se pocăiesc

„Iată, securea stă la rădăcina pomilor și tot pomul care nu face roadă bună se taie și se aruncă în foc” - spune Ioan Înaintemergătorul (Matei 3, 10; Luca 3, 9). Tâlcuirea: pomul care nu face roadă bună este omul neîndreptat, iar securea este judecata lui Dumnezeu, care îl taie pe cel neîndreptat și îl aruncă în focul veșnic.

„Și, după cum se alege neghina și se arde în foc, așa va fi la sfârșitul veacului” (Matei 13, 40). Tâlcuirea: prin neghină se înțeleg păcătoșii necăiți.

„Nu oricine îmi zice: *Doamne, Doamne*, va intra în împărăția cerurilor, ci cel ce face voia Tatălui Meu Celui din ceruri” (Matei 7, 21).

„Iar pe sluga netrebnică aruncați-o într-un întuneric al cel mai din afară. Acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților” (Matei 25, 30).

„Și pentru ce Mă chemați: *Doamne, Doamne*, și nu faceți ce vă spun?” (Luca 6, 46)

„...dar de nu vă veți pocăi, toți veți pieri la fel” (Luca 13, 5).

„Căci precum trupul fără suflet mort este, astfel și credința fără de fapte, moartă este” (Iacov 2, 26).

„Sau disprețuiești tu bogăția bunătății Lui și a îngăduinței și a îndelungii Lui răbdări, neștiind că bunătatea lui Dumnezeu te îndeamnă la pocăință? Dar după învârtoșarea ta și după inima ta nepocăită, îți aduni mânie în ziua mâniei și a arătării dreptei judecăți a lui Dumnezeu” (Romani 2, 4-5).

„Necaz și strâmtorare peste sufletul oricărui om care săvârșește răul” (Romani 2, 9).

„Fiindcă nu cei ce aud legea sunt drepti la Dumnezeu, ci cei ce împlinesc legea vor fi îndreptați” (Romani 2, 13).

„Nu vă amăgiți: Nici desfrânații, nici închinătorii la idoli, nici adulterii, nici malahienii, nici sodomiții, nici furii, nici lacomii, nici bețivii, nici batjocoritorii, nici răpitorii nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu” (1 Corinteni 6, 9-10).

„Nu vă amăgiți: Dumnezeu nu Se lasă batjocorit; căci ce va semăna omul, aceea va și secera” (Galateni 6, 7).

„Căci aceasta s-o știți bine, că nici un desfrânat, sau necurat, sau lacom de avere, care este un închinător la idoli, nu are moștenire în împărăția lui Hristos și a lui Dumnezeu” (Efeseni 5, 5).

„Iar partea celor fricoși și necredincioși și spurcați și ucigași și desfrânați și fermecători și închinători de idoli și a tuturor celor mincinoși este în iezerul care arde, cu foc și cu pucioasă, care este moartea a doua” (Apocalipsa 21, 8).

„...calea necredincioșilor va pieri” (Psalmi 1, 6).

„Fiii oamenilor, până când grei la inimă? Pentru ce iubiți deșertăciunea și căutați minciuna?” (Psalmi 4, 2)

„De nu vă veți întoarce, sabia Sa o va luci, arcul Său l-a încordat și l-a pregătit și în el a gătit unelte de moarte; săgețile Lui pentru cei ce ard le-a lucrat” (Psalmi 7, 12-13).

„Întru faptele mâinilor lui s-a prins păcătosul. Să se întoarcă păcătoșii în iad; toate neamurile care uită pe Dumnezeu” (Psalmi 9, 16-17).

„Iar cei fără de lege vor fi izgoniți și seminția necredincioșilor va fi stârpită” (Psalmi 36, 28).

„Precum se stinge fumul, să se stingă; cum se topește ceara de fața focului, așa să piară păcătoșii de la fața lui Dumnezeu” (Psalmi 67, 2).

„Că iată, cei ce se depărtează de Tine vor pieri; nimic-it-ai pe tot cel ce se leapădă de Tine” (Psalmi 72, 26).

„Le va răsplăti lor Domnul după fărădelegea lor și după răutatea lor îi va pierde pe ei Domnul Dumnezeuul nostru” (Psalmi 93, 23).

„Departe de păcătoși este mântuirea, pentru că îndreptările Tale n-au căutat” (Psalmi 118, 155).

„Dar Domnul Cel drept a tăiat grumajii păcătoșilor” (Psalmi 128, 4).

„Cădea-vor în mreaja lor păcătoși” (Psalmi 140, 10).

„Domnul păzește pe toți cei ce-L iubesc pe El și pe toți păcătoșii îi va pierde” (Psalmi 144, 20).

Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur

Dumnezeu îi amenință pe păcătoși, pentru că nu voiește să-i piardă: de aceea își arată mânia Sa, ca noi să ne umplem de frică și să ne îndreptăm și să scăpăm de veșnica pedeapsă (Cuvântarea despre cutremur).

Amenințarea cu pedeapsa, de obicei, îi aduce pe oameni la îndreptare mai mult decât făgăduința răsplătirii (Cuvântarea 55 la evanghelistul Matei).

Dacă frica de împăratul cel pământesc ne întoarce de la atât de multe rele, cu mult mai mult frica de Împăratul Ceresc ne poate întoarce de la rău de vom asculta mai des Scriptura (Cuvântarea a 2-a la A Doua Epistolă către Tesaloniceni).

Dumnezeu ne amenință cu pedeapsa, pentru că aducerea aminte de ea este ca un leac mântuitor (Cuvântarea a 2-a la A Doua Epistolă către Tesaloniceni).

Omul nu ar mai greși așa de repede de ar cugeta tot timpul la gheenă, căci se spune în Scriptură: *în tot ce faci, adu-ți aminte de sfârșitul tău și nu vei păcătui niciodată* (Înțelepciunea lui Isus, fiul lui Sirah [Ecclesiasticul] 7, 38. - Cuvântarea a 2-a la A Doua Epistolă către Tesaloniceni).

La gheenă trebuie să cugetăm mai mult decât la Împărăția Cerurilor, căci frica are putere mai mare decât făgăduința (Cuvântarea a 2-a la A Doua Epistolă către Tesaloniceni).

Mare primejdie este a disprețui amenințările lui Dumnezeu: cine disprețuiește amenințările Lui, va simți îndată pe pielea sa pedeapsa Lui (Cuvântarea a 2-a la A Doua Epistolă către Tesaloniceni).

De aceea au scăpat ninivitenii, pentru că s-au înfricoșat de amenințarea lui Dumnezeu și de aceea au pierit sodomitenii, pentru că au disprețuit această amenințare (Cuvântarea a 2-a la A Doua Epistolă către Tesaloniceni).

Cugetări despre amenințările către cei ce nu se căiesc

Amenințările lui Dumnezeu sunt semnul milostivirii lui Dumnezeu către păcătoși, fiindcă Dumnezeu îi amenință cu pedeapsa ca ei să-și vină în simțiri, să renunțe la viața cea rea dinainte și să se întoarcă la El cu pocăință. Căci Dumnezeu îl cheamă pe păcătos la pocăință în felurite chipuri, fie prin mustrarea în interiorul conștiinței lui, fie prin tăgăduirea bunătăților, fie prin amenințarea cu pedeapsa; iar,

dacă păcătosul va disprețui toate acestea, atunci judecata lui Dumnezeu îl va lovi ca pe unul ce nu s-a căit.

16. Pocăința

„Pocăiți-vă” - spune Sfântul Ioan Înaintemergătorul (Matei 3, 2).

„Faceți - deci - roadă, vrednică de pocăință” (Matei 3, 8).

„Pocăiți-vă” - spune Hristos (Matei 4, 17).

„Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi odihni pe voi. Luați jugul Meu asupra voastră și învățați-vă de la Mine, că sunt blând și smerit cu inima și veți găsi odihnă sufletelor voastre” (Matei 11, 28-29).

„Căci Fiul Omului a venit să caute și să mântuiască pe cel pierdut” (Matei 18, 11).

„N-au trebuință de doctor cei sănătoși, ci cei bolnavi. N-am venit să chem pe drepti, ci pe păcătoși la pocăință” (Luca 5, 31-32).

„Apropiați-vă de Dumnezeu și Se va apropia și El de voi. Curățiți-vă mâinile, păcătoșilor, și sfințiți-vă inimile, voi cei îndoielnici. Pătrundeți-vă de durere. Întristați-vă și vă jeliți. Râsul întoarce-se în plâns și bucuria voastră în întristare” (Iacov 4, 8-9).

„Deci, lepădând toată răutatea și tot vicleșugul și fățarniciile și pizmele și toate cleветirile, ca niște prunci de curând născuți, să doriți laptele cel duhovnicesc și neprefăcut, ca prin el să creșteți spre mântuire” (1 Petru 2, 1-2).

„Domnul nu întârzie cu făgăduința Sa, după cum socotesc unii că e întârziere, ci îndelung rabdă pentru voi, nevrând să piară cineva, ci toți să vină la pocăință” (2 Petru 3, 9).

„Și îndelunga-răbdare a Domnului nostru socotiți-o drept mântuire” (2 Petru 3, 15).

„...iar unde s-a înmulțit păcatul, a prisosit harul” (Romani 5, 20).

„În numele lui Hristos, așadar, ne înfățișăm ca mijlocitori, ca și cum însuși Dumnezeu v-ar îndemna prin noi. Vă rugăm, în numele lui Hristos, împăcați-vă cu Dumnezeu! Căci pe El, Care n-a cunoscut păcatul, L-a făcut pentru noi păcat, ca să dobândim, întru El, dreptatea lui Dumnezeu” (2 Corinteni 5, 20-21).

„Căci întristarea cea după Dumnezeu aduce pocăință spre mântuire” (2 Corinteni 7, 10).

„Deșteaptă-te cel ce dormi și te scoală din morți și te va lumina Hristos” (Efeseni 5, 14).

„Drept aceea, omorâți mădularele voastre, cele pământești: desfrânarea, necurăția, patima, pofta rea și lăcomia, care este închinare la idoli” (Coloseni 3, 5).

„Eu pe câți îi iubesc, îi mustru și îi pedepsesc; sânguește dar și te pocăiește. Iată, stau ia ușă și bat; de va auzi cineva glasul Meu și va deschide ușa, voi intra la el și voi cina cu el și el cu Mine” (Apocalipsa 3, 19-20).

„De aceea îți zic: Iertate sunt păcatele ei cele multe, căci mult a iubit” - i-a spus Hristos femeii celei desfrânate, care plângea și îi spăla picioarele cu lacrimile ei (Luca 7, 47).

„Și Iisus i-a zis (femeii adultere); *Nu te osândesc nici Eu. Mergi; de acum să nu mai păcătuiești*” (Ioan 8, 11).

Pilda despre oaia cea pierdută și găsită (Luca 15, 4-7).

Pilda despre fiul risipitor (Luca 15, 11-32).

Pilda despre femeia care a găsit drahma cea pierdută arată același lucru (Luca 15, 8-10).

„...așa se face bucurie îngerilor lui Dumnezeu pentru un păcătos care se pocăiește” (Luca 15, 10).

„Păcatul meu l-am cunoscut și fărădelegea mea n-am ascuns-o, împotriva mea. Zis-am: *Mărturisi-voi fărădelegea mea Domnului*; și Tu ai iertat nelegiuirea păcatului meu” (Psalmi 31, 5-6).

„Că fărădelegea mea eu o voi vesti și mă voi îngriji pentru păcatul meu (Psalmi 37, 18).

„Ție unuia am greșit și rău înaintea Ta am făcut” (Psalmi 50, 5).

Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur

Pocăința curățește orice păcat, oricare ar fi el (îndrumarea 1 către Teodor cel căzut).

Pocăința se judecă nu după măsura timpului, ci după înflăcăarea inimii (îndrumarea 1 către Teodor cel căzut).

Pentru pocăință sunt de ajuns și cinci zile: de vei fi treaz, de te vei ruga și vei priveghea (Cuvântarea a 6-a despre fericita Filogonia).

Cât trăim aici, avem nădejde tare, dar, îndată ce ne vom muta de aici, nu va mai fi în puterea noastră să ne căim (Cuvântul al 2-lea despre Lazăr).

Nu de pocăință trebuie să ne rușinăm, ci de păcat (Cuvântarea a 8-a despre pocăință).

Pocăința fără milă este moartă (Cuvântarea a 7-a despre pocăință).

Pentru păcătos pocăința este ceva supărător și îngrozitor. Pentru cel ce se căiește, însă, este leacul păcatelor, nimicirea fărădelegilor, vărsarea lacrimilor, nădejdea în Dumnezeu, arma împotriva diavolului, sabia ce taie capul lui, nădejdea mântuirii și spulberarea deznădejdiei (Cuvântarea a 8-a despre pocăință).

Adevărata pocăință constă nu numai în a te înfrâna de la păcatele făcute înainte, ci mai mult în a face binele (Cuvântarea a 10-a la evanghelistul Matei).

Rugăciunile sfinților au mare putere, dar numai dacă noi facem pocăință și ne îndreptăm (Cuvântarea a 5-a la evanghelistul Matei).

Cine se căiește după greșeli, acela nu este vrednic de plâns, ci trebuie socotit fericit (Cuvântarea a 11-a la întâia Epistolă către Corinteni).

Cugetări despre pocăință

Conținutul pocăinței:

1. Trebuie să ne lepădăm de sine, adică de voia și poftele noastre pătimăse, să luptăm împotriva oricărui păcat și nu numai cu fapta să nu-l împlinim, ci și din minte să-l izgonim.

2. Schimbându-ne astfel, să începem o viață nouă, să supunem voia noastră voii lui Dumnezeu, să ne sârguim a urma sfântul exemplu al viețuirii lui Hristos, într-un cuvânt, să ne deprindem cu toată virtutea. Iar dacă din neputință se întâmplă să ne împiedicăm și să cădem, îndată, cunoscându-ne ticăloșia, să alergăm la mila lui Dumnezeu și să cerem iertare cu adâncă smerenie.

3. Pentru păcatele săvârșite înainte să plângem chiar până la sfârșitul vieții, căci cu ele L-am mâniat pe Iubitorul de oameni Dumnezeu și nu L-am ascultat și voia cea rea a potrivnicului Său, a diavolului, am împlinit, iar prin acestea veșnica pedeapsă ne-am pregătit. Aceasta și este întristarea cea după Dumnezeu, care aduce pocăință spre mântuire (2 Corinteni 7, 10).

4. Trecutul petrecut în deșertăciuni, iubire de plăceri, în păcate și în rău, să-l cercetăm și să-l plângem, căci de aici vine sărăcia duhovnicească, foarte necesară pentru pocăință. Astfel, luând aminte la sine însuși, omul își va vedea ticăloșia sa, va vedea că în afară de păcat nu are nimic și de aceea este foarte vinovat înaintea judecății lui Dumnezeu; și împreună cu fiul cel risipitor își va recunoaște nevrednicia sa: *Tată, am greșit la cer și înaintea ta și nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul tău* (Luca 15, 21), se va umili înaintea fraților săi și pe ale sale păcate, nu pe ale lor, le va cerceta și le va plânge; și va ierta greșelile aproapelui său pentru a dobândi și el iertare de greșeli de la Dumnezeu; și se va împăca prin toate mijloacele cu cei pe care i-a asuprit în vreun fel.

Nădejde pentru cei ce se căiesc

1. Dumnezeu Însuși ne cheamă la pocăință și ne poruncește să ne pocăim (Luca 15, 21).
2. Dumnezeu ne rabdă mult timp ca să ne pocăim; pe fiecare îl așteaptă și cu dragoste voiește să-l primească pe cel pocăit (Luca 15, 21).
3. Dumnezeu a spus în cuvântul Său cel sfânt că Iisus Hristos va judeca tot pământul cu dreptate. Și, astfel, cu milostivire ne previne și ne îndeamnă la pocăință pe toți ca să putem scăpa de osânda cea cumplită, meritată pentru faptele noastre (Matei 25).
4. Dumnezeu le-a făgăduit celor ce se căiesc că nu-Și va mai aduce aminte de păcatele lor: *Nici unul din păcatele sale, pe care le-a făcut* (nelegiuitul cel pocăit), *nu i se vor pomeni* (Iezechiel 33, 16).
5. Dumnezeu a întărit făgăduința Sa și prin jurământ, ca noi să nu avem îndoieli în a veni la El cu pocăință. *Precum este adevărat că Eu sunt viu, tot așa este de adevărat că Eu nu voiesc moartea păcătosului, ci ca păcătosul să se întoarcă de la calea sa și să fie viu* (Iezechiel 33, 11).
6. Exemplele celor ce s-au pocăit și au primit milă de la Dumnezeu mărturisesc aceasta; și, de asemenea, pilda despre fiul risipitor (Luca 15) și pilda despre oaia cea pierdută tot milostivirea lui Dumnezeu către păcătoși o arată (Luca 15). Citește în Minei și vei vedea destule exemple ale celor pocăiți.
7. Hristos de aceea a și venit în lume, ca să-i mântuiască pe cei păcătoși: *Vrednic de credință și de toată primirea e cuvântul că Iisus Hristos a venit în lume ca să mântuiască pe cei păcătoși* (1 Timotei 1, 15). Fiul Omului a venit să caute și să mântuiască pe cel pierdut.

8. Tatăl Ceresc Se bucură împreună cu toți îngerii de păcătosul care se căiește. *Zic vouă, așa se face bucurie îngerilor lui Dumnezeu pentru un păcătos care se pocăiește* - spune Hristos (Luca 15, 10).

Ajutorul pentru pocăință

Să arătăm milă tuturor; să iertăm jignirile aproapelui; să stăm cu tărie împotriva păcatului și să-L chemăm pe Hristos în ajutor. (Vezi despre aceasta și la cugetările despre păcat [capitolul 2]).

17. Datoria creștină

„Dați tuturor cinste, iubiți frăția, temeți-vă de Dumnezeu, cinstiți pe împărat. Slugilor, supuneți-vă stăpânilor voștri, cu toată frica, nu numai celor buni și blânzi, ci și celor urâcioși” (1 Petru 2, 17-18).

„Pentru aceasta, puneți și din partea voastră toată sânguința și adăugați la credința voastră: fapta bună, iar la fapta bună: cunoștința, la cunoștință: înfrânarea; la înfrânare: răbdarea; la răbdare: evlavie; la evlavie: iubirea frățească, iar la iubirea frățească: dragostea” (2 Petru 1, 5-7).

„Dar avem felurite daruri, după harul ce ni s-a dat. Dacă avem proorocie, să proorocim după măsura credinței; dacă avem slujbă, să stăruim în slujbă; dacă unul învață, să se sânguiască în învățătură; dacă îndeamnă, să fie la îndemnare; dacă împarte altora, să împartă cu firească nevinovăție; dacă stă în frunte, să fie cu tragere de inimă; dacă miluiește, să miluiască cu voie bună! Dragostea să fie nefățarnică. Urâți răul, alipiți-vă de bine. În iubire frățească, unii pe alții iubiți-vă; în cinste, unii altora dați-vă întâietate. La sânguință, nu pregetați; cu duhul fiți fierbinți; Domnului slujiți. Bucurați-vă în nădejde; în suferință fiți răbdători; la rugăciune stăruiți. Faceți-vă părtași la trebuințele sfinților, iubirea de străini urmând. Binecuvântați pe cei ce vă prigonesc, binecuvântați-i și nu-i blestemați. Bucurați-vă cu cei ce se bucură; plângeți cu cei ce plâng. Cugetați același lucru unii pentru alții; nu cugetați la cele înalte, ci lăsați-vă duși de cele smerite. Nu vă socotiți voi înșivă înțelepți. Nu răsplătiți nimănui răul cu rău. Purtați grijă de cele bune înaintea tuturor oamenilor. Dacă se poate, pe cât stă în puterea voastră, trăiți în bună pace cu toți oamenii. Nu vă răzbunați singuri, iubiților, ci lăsați loc mâniei (lui Dumnezeu), căci scris este: *A Mea este răzbunarea; Eu voi răsplăti, zice Domnul*” (Romani 12, 6-19).

„Dați deci tuturor cele ce sunteți datori” (Romani 13, 7).

„Slăviți, dar, pe Dumnezeu în trupul vostru și în duhul vostru, care sunt ale lui Dumnezeu” (1 Corinteni 6, 20).

„De aceea, ori de mâncați, ori de beți, ori altceva de faceți, toate spre slava lui Dumnezeu să le faceți” (1 Corinteni 10, 31).

„Privegheați, stați tari în credință, îmbărbătați-vă, întăriți-vă. Toate ale voastre cu dragoste să se facă” (1 Corinteni 16, 13-14).

„Hristos a murit pentru toți, ca cei ce viază să nu mai trăiască loruși, ci Aceluia care, pentru ei, a murit și a înviat” (2 Corinteni 5, 15).

„Deci, dacă este cineva în Hristos, este făptură nouă” (2 Corinteni 5, 17).

„Purtați-vă sarcinile unii altora și așa veți împlini legea lui Hristos” (Galateni 6, 2).

„Să nu încetăm de a face binele, căci vom secera la timpul său, dacă nu ne vom lenevi” (Galateni 6, 9).

„Să vă dezbrăcați de viețuirea voastră de mai înainte, de omul cel vechi, care se strică prin poftile amăgitoare, și vă înnoiți în duhul minții voastre, și să vă îmbrăcați în omul cel nou, cel după Dumnezeu, zidit întru dreptate și în sfințenia adevărului” (Efeseni 4, 22-24).

„Fiți, dar, următori ai lui Dumnezeu, ca niște fii iubiți” (Efeseni 5, 1).

„Deci luați seama cu grijă, cum umblați, nu ca niște neînțelepți, ci ca cei înțelepți, răscumpărând vremea, căci zilele rele sunt. Drept aceea, nu fiți fără de minte, ci înțelegeți care este voia Domnului” (Efeseni 5, 15-17).

„În sfârșit, fraților, întăriți-vă în Domnul și întru puterea tăriei Lui. Îmbrăcați-vă cu toate armele lui Dumnezeu, ca să puteți sta împotriva uneltirilor diavolului. Căci lupta noastră nu este împotriva trupului și a sângelui, ci împotriva

începătoriilor, împotriva stăpâniilor, împotriva stăpânitorilor întunericului acestui veac, împotriva duhurilor răutății, care sunt în văzduh” (Efeseni 6, 10-12).

„Să vă purtați numai în chip vrednic de Evanghelia lui Hristos” (Filipeni 1, 27).

„Îmbrăcați-vă, dar, ca aleși ai lui Dumnezeu, sfinți și prea iubiți, cu milostivirile îndurării, cu bunătate, cu smerenie, cu blândețe, cu îndelungă-răbdare, îngăduindu-vă unii pe alții și iertând unii altora, dacă are cineva vreo plângere împotriva cuiva” (Coloseni 3, 12-13).

„Orice ați face, cu cuvântul sau cu lucrul, toate să le faceți în numele Domnului Iisus și prin El să mulțumiți lui Dumnezeu-Tatăl” (Coloseni 3, 17).

„Vrednic de credință și de toată primirea e cuvântul că Iisus Hristos a venit în lume ca să mântuiască pe cei păcătoși, dintre care cel dintâi sunt eu” (1 Timotei 1, 15).

„Și toți care voiesc să trăiască cucernic în Hristos Iisus, vor fi prizonieri” (2 Timotei 3, 12).

„Căutați pacea cu toți și sfințenia, fără de care nimeni nu va vedea pe Domnul” (Evrei 12, 14).

„Căci nu avem aici cetate stătătoare, ci o căutăm pe aceea ce va să fie” (Evrei 13, 14).

„Doamne, cine va locui în locașul Tău și cine se va sălășlui în muntele cel sfânt al Tău? Cel ce umblă fără prihană și face dreptate, cel ce are adevărul în inima sa, cel ce n-a viclenit cu limba, nici n-a făcut rău împotriva vecinului său și ocară n-a rostit împotriva aproapelui său. Defăimat să fie înaintea Lui cel ce viclenește, iar pe cei ce se tem de Domnul, îi slăvește; cel ce se jură aproapelui său și nu se leapădă,

argintul său nu l-a dat cu camătă și daruri împotriva celor nevinovați n-a luat. Cel ce face acestea, nu se va clătina în veac” (Psalmi 14, 1-5).

Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur

Lucrarea creștină este a sta tot timpul împotriva poftelor trupești și a avea tot timpul înaintea ochilor legea Domnului nostru, ce ne-a fost dată nouă (Cuvântarea 9 la Cartea Facerii, capitolul 1).

De vom păzi dogmele cele drepte, dar nu vom avea grijă de viața noastră, cu nimic nu ne va ajuta (Cuvântarea 13 la Cartea Facerii, capitolul 1).

Creștinii pe toate le socotesc umbră și vis și de nici unul din lucrurile văzute nu se alipesc (Cuvântarea 7 la Cartea Facerii, capitolul 1).

Dumnezeu nu voiește ca noi să ne aducem folos numai nouă înșine, ci și aproapelui nostru (Cuvântarea 18 la Cartea Facerii, capitolul 5).

Creștinul trebuie să aibă doar două motive întemeiate pentru întristare: atunci când fie el, fie aproapele, Îl mânia pe Dumnezeu (Cuvântul al 3-lea către Stahirie).

Singura nenorocire a creștinului este a-L mânia pe Dumnezeu (Cuvântul al 2-lea către Teodor cel căzut).

Creștinii sporesc în chip deosebit atunci când sunt prizoniți (Cuvântul al 2-lea împotriva celor ce prigonesc viața monahală).

Creștinul, pentru nădejdea bunătăților veșnice, trebuie să rabde cu bărbăție tot răul ce vine peste el (Cuvântarea 5 către norodul din Antiohia).

Dacă ești creștin - să crezi în Hristos; dacă crezi în Hristos - prin fapte să-ți arăți credința (Cuvântarea a 2-a către norodul din Antiohia).

Creștinul trebuie să se îngrijească nu numai de mântuirea sa, ci și de a aproapelui (Cuvântarea a 3-a la Cartea Facerii, capitolul 1).

Creștinului nici dogmele cele drepte fără buna viețuire, nici buna viețuire fără dogmele cele drepte nu îi aduc folos (Cuvântarea 13 la Cartea Facerii, capitolul 2).

Doar credința nu este de ajuns pentru a urca la cer, însă pe cei care duc o viață rea ea îi poate osândi și mai mult: *Iar sluga aceea, care a știut voia stăpânului și nu s-a pregătit, nici n-a făcut după voia lui (a stăpânului), va fi bătută mult* (Luca 12, 47 - Cuvântarea 85 la evanghelistul Ioan).

Cugetări despre datoria creștină

Tot creștinismul constă în credință, nădejde și dragoste.

Credința pricepe toate tainele descoperite în cuvântul cel sfânt al lui Dumnezeu și le socotește adevărate, ca fiind spuse de Dumnezeul Cel adevărat și, astfel, cu tărie și fără clintire le păzește.

Dragostea caută și se sârguiește să facă ceea ce binevoiește voia cea sfântă a lui Dumnezeu.

Nădejdea păzește credința, înțelegând slava veșnică, dobândită de Hristos și nimic altceva nu așteaptă decât slava veacului viitor.

Datoria creștină cere:

1. Să credem fără îndoială în tot ceea ce este scris în Cuvântul cel sfânt al lui Dumnezeu.
2. Numai pe Dumnezeu, Creatorul, Purtătorul de grijă și Tatăl nostru cel îndurat, milostiv și de oameni iubitor să-L iubim și mai mult decât pe oricine să-L cinstim și nădejdea toată în El să o punem și ajutor în necazuri de la El să cerem, iar numele Lui cu toată cinstirea la nevoie să-L pomenim și pentru binefacerile Lui din inimă să-I mulțumim și să-L slăvim.
3. Pe aproapele să-l iubim ca pe noi înșine (Despre dragostea de Dumnezeu [capitolul 20] și de aproapele [capitolul 21]).
4. Să căutăm și să așteptăm numai viața și slava veacului viitor.

18. Datoria creștină a unora față de ceilalți

A soțiilor față de soți:

„Femeile să se supună bărbaților lor, ca Domnului” (Efeseni 5, 22).

„Femeilor, supuneți-vă bărbaților voștri, precum se cuvine, în Domnul” (Coloseni 3, 18).

Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur:

Soția, care se înfrânează (de la viața conjugală) fără învoirea soțului, nu numai că nu va avea nici o răsplată pentru înfrânarea ei, dar și cruntă pedeapsă dacă el va cădea în preacurvie; pentru că ea, lipsindu-l de împreunarea cea după lege, îl aruncă pe soțul ei în această râpă a preacurviei (Cuvântul despre feciorie).

A soților față de soții:

„Bărbaților, iubiți pe femeile voastre, după cum și Hristos a iubit Biserica, și S-a dat pe Sine pentru ea” (Efeseni 5, 25).

„Bărbaților, iubiți pe femeile voastre și nu fiți aspri cu ele” (Coloseni 3, 19).

Cugetare:

Din învățătura adusă mai sus a Sfântului Ioan Gură de Aur, trebuie să tragem concluzia că și bărbații care își lasă soțiile - fără învoirea lor - greșesc, de asemenea, și se supun aceleiași pedepse dacă femeile lor vor începe să preacurvească.

A copiilor față de părinți:

„Copii, ascultați pe părinții voștri în Domnul că aceasta este cu dreptate” (Efeseni 6, 1).

„Copiilor, ascultați pe părinții voștri întru toate, căci aceasta este bineplăcut Domnului” (Coloseni 3, 20).

Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur:

Fiul care nu-și cinstește părinții este vrăjmașul tuturor: al lui Dumnezeu, al firii, al legilor și al vieții noastre a tuturor (Cuvântarea 4 la Cartea Facerii).

Copiii trebuie să-i asculte pe părinți numai în privința a ceea ce nu este potrivit bunei credințe, dar, dacă ei (părinții) cer ceva ce este potrivit bunei credințe, nu trebuie să-i asculte (Cuvântarea 35 la evanghelistul Matei).

A părinților față de copii:

„Și voi, părinților, nu întărați la mânia pe copiii voștri, ci creșteți-i întru învățătura și certarea Domnului” (Efeseni 6, 4).

„Părinților, nu ațâțați la mânia pe copiii voștri, ca să nu se deznădăjduiască” (Coloseni 3, 21).

Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur:

Dacă părinții i-ar crește cu grijă pe copiii lor, nu ar mai fi nevoie de legi, judecăți și pedepse (Cuvântarea despre văduve).

Părinții vor fi pedepsiți nu numai pentru păcatele lor, ci și pentru ale copiilor lor dacă nu îi cresc pe aceștia întru buna credință (Cuvântarea 5 împotriva celor ce hulesc viața monahală).

Părinții care nu se îngrijesc să le dea copiilor o educație creștină, sunt mai ticăloși decât ucigașii de copii, căci ucigașii de copii despart trupul de suflet, iar ei aruncă și trupul și sufletul în focul gheenei; de moartea trupească, după legea firii, este cu neputință a scăpa, dar de cea veșnică ar fi cu putință de nu ar pricinui acest lucru nepăsarea părinților. Pe lângă aceasta, învierea cea de obște va putea desființa dintr-o dată moartea trupească, însă pieirea sufletească nimic nu o mai poate nimici (Cuvântarea 5 împotriva celor ce hulesc viața monahală).

Nepăsarea față de copii este cel mai mare păcat, căci atinge culmea răutății (Cartea împotriva celor ce prigonesc viața monahală).

A robilor față de stăpâni:

„Slugilor, ascultați de stăpânii voștri cei după trup, cu frică și cu cutremur, întru curăția inimii voastre, ca și de Hristos, nu slujind numai când sunt cu ochii pe voi, ca cei ce caută să placă oamenilor, ci ca slugile lui Hristos, făcând din suflet voia lui Dumnezeu, slujind cu bunăvoință, ca și Domnului și nu ca oamenilor” (Efeseni 6, 5-7; Coloseni 3, 22-23).

Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur:

Robul ce ascultă poruncile stăpânului său (care nu sunt potrivnice legii dumnezeiești) împlinește poruncile lui Dumnezeu (Cuvântarea 4 la întâia Epistolă către Timotei).

A stăpânilor față de robi:

„Iar voi, stăpânilor, faceți tot așa față de ei (față de robi), lăsând la o parte amenințarea, știind că Domnul lor și al vostru este în ceruri și că la El nu încapă părtinire” (Efeseni 6, 9).

„Stăpânilor, dați slugilor voastre ce este drept și potrivit, știind că și voi aveți Stăpân în ceruri” (Coloseni 4, 1).

Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur:

Domnul nostru îi numește pe robii noștri frații Săi, iar noi cu atât mai mult se cade să facem aceasta (Cuvântarea a 2-a la Epistola către Filipeni).

19. Frica de Dumnezeu

„...temeți-vă mai curând de acela care poate și sufletul și trupul să le piardă în gheenă” (Matei 10, 28).

„Vă voi arăta însă de cine să vă temeți: Temeți-vă de acela care, după ce a ucis, are putere să arunce în gheenă; da, vă zic vouă, de acela să vă temeți” (Luca 12, 5).

„Și dacă chemați Tată pe Cel ce judecă cu nepărtinire, după lucrul fiecăruia, petreceți în frică zilele vremelnice voastre, știind că nu cu lucruri stricătioase, cu argint sau cu aur, ați fost răscumparați din viața voastră deșartă, lăsată de la părinți, ci cu scumpul sânge al lui Hristos, ca al unui miel nevinovat și neprihănit” (1 Petru 1, 17-19).

„...cu frică și cu cutremur lucrați mântuirea voastră” (Filipeni 2, 12).

„Înfrișător lucru este să cădem în mâinile Dumnezeului celui viu” (Evrei 10, 31).

„Să se teamă de Domnul tot pământul și de El să se cutremure toți locuitorii lumii” (Psalmi 32, 8).

„Începutul înțelepciunii este frica de Domnul” (Psalmi 110, 10).

„Fericit bărbatul care se teme de Domnul; întru poruncile Lui va voi foarte” (Psalmi 111, 1).

„Cine este omul cel ce se teme de Domnul? Lege va pune lui în calea pe care a ales-o. Sufletul lui întru bunătați se va sălășlui și seminția lui va moșteni pământul” (Psalmi 24, 13-14).

„Slujiți Domnului cu frică și vă bucurați de El cu cutremur” (Psalmi 2, 11).

„Cât este de mare mulțimea bunătății Tale, Doamne, pe care ai gătit-o celor ce se tem de Tine” (Psalmi 30, 19).

„Iată ochii Domnului spre cei ce se tem de Dânsul, spre cei ce nădăjduiesc în mila Lui. Ca să izbăvească de moarte sufletele lor și să-i hrănească pe ei în foamete” (Psalmi 32, 18).

„Străjuți-va îngerul Domnului împrejurul celor ce se tem de El și-i va izbăvi pe ei” (Psalmi 33, 7).

„Temeți-vă de Domnul toți sfinții Lui, că n-au lipsă cei ce se tem de El” (Psalmi 33, 9).

„Dat-ai celor ce se tem de Tine semn ca să fugă de la fața arcului” (Psalmi 59, 4).

„Dar mântuirea Lui aproape este de cei ce se tem de Dânsul” (Psalmi 84, 10).

„...atât este de mare mila Lui, spre cei ce se tem de El” (Psalmi 102, 11).

„Iar mila Domnului din veac în veac spre cei ce se tem de Dânsul” (Psalmi 102, 17).

„Cei ce se tem de Domnul au nădăjduit în Domnul; ajutorul lor și apărătorul lor este” (Psalmi 113, 19).

„Fericiți toți cei ce se tem de Domnul, care umblă în căile Lui” (Psalmi 127, 1).

„Voia celor ce se tem de El o va face și rugăciunea lor o va auzi și-i va mântui pe dânsii” (Psalmi 144, 19).

Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur

Nimic nu se poate compara cu cel ce are frică de Dumnezeu (Cuvântarea 13 la Epistola către Filipeni).

Trebuie să avem frică de Dumnezeu toată viața (Cuvântarea 54 la evanghelistul Matei, capitolul 15).

Frica ne deșteaptă și ne îndeamnă la pocăință (Cuvântarea 11 la evanghelistul Matei, capitolul 3).

De nu ar fi frica, totul ar pieri (Cuvântarea 60 la evanghelistul Matei, capitolul 10).

Cugetări despre frica de Dumnezeu

Fără frica de Dumnezeu este cu neputință a ne depărta de rău și nimic nu îi aduce pe păcătoși atât de mult la pocăință ca frica de Dumnezeu.

Frica de Dumnezeu se naște din cercetarea însușirilor lui Dumnezeu și anume:

1. Că Dumnezeu este atotprezent și știe orice gând, cuvânt și faptă.
2. Că Dumnezeu urăște orice fărădelege și orice rău.
3. Că Dumnezeu este Judecător drept și dă fiecăruia după faptele lui.
4. Că de El se cutremură chiar și cetele îngerești.
5. Că Dumnezeu ține în mână Sa toată lumea.

6. Că Dumnezeu îl poate pierde pe păcătos cu dreapta Sa judecată într-o clipită, chiar în momentul săvârșirii păcatului.

7. Că Dumnezeu a pregătit, pentru păcat, focul veșnic și așa mai departe.

20. Dragostea de Dumnezeu

„Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău, cu toată inima ta, cu tot sufletul tău și cu tot cugetul tău” (Matei 22, 37).

„Cel ce iubește pe tată ori pe mamă mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine” (Matei 10, 37).

„De Mă iubiți, păziți poruncile Mele” (Ioan 14, 15).

„Cel ce are poruncile Mele și le păzește, acela este care Mă iubește” (Ioan 14, 21).

„Cel ce nu Mă iubește, nu păzește cuvintele Mele” (Ioan 14, 24).

„Dacă păziți poruncile Mele, veți rămâne întru iubirea Mea” (Ioan 15, 10).

„Aceasta vă poruncesc: să vă iubiți unul pe altul” (Ioan 15, 17).

„Iar cine păzește cuvântul Lui, întru acela, cu adevărat, dragostea lui Dumnezeu este desăvârșită” (1 Ioan 2, 5).

„Dacă cineva iubește lumea, iubirea Tatălui nu este întru el” (1 Ioan 2, 15).

„Dacă zice cineva: *iubesc pe Dumnezeu*, iar pe fratele său îl urăște, mincinos este! Pentru că cel ce nu iubește pe fratele său, pe care l-a văzut, pe Dumnezeu, pe Care nu L-a văzut, nu poate să-L iubească. Și această poruncă avem de la El: cine iubește pe Dumnezeu, să iubească și pe fratele său” (1 Ioan 4, 20-21).

„Și știm că Dumnezeu toate le lucrează spre binele celor ce iubesc pe Dumnezeu” (Romani 8, 28).

„Iar ținta poruncii este dragostea din inimă curată, din cuget bun și din credință nefățarnică” (1 Timotei 1, 5).

„Iubi-Te-voi Doamne, vârtutea mea. Domnul este întărirea mea și scăparea mea și izbăvitorul meu, Dumnezeul meu, ajutorul meu și voi nădăjdui spre Dânsul, Apărătorul meu și puterea mântuirii mele și sprijinitorul meu” (Psalmi 17, 1-3).

„Iubiți pe Domnul toți cuvioșii Lui” (Psalmi 30, 25).

„Cei ce iubiți pe Domnul, urâți răul” (Psalmi 96, 11).

„Domnul păzește pe toți cei ce-L iubesc pe El și pe toți păcătoșii îi va pierde” (Psalmi 144, 20).

Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur

Cei ce Îl iubesc pe Dumnezeu așa cum se cuvine, nu simt deloc că printre oameni ar fi plăcut sau neplăcut (Tâlcuire la psalmul 41).

Cine Îl iubește pe Dumnezeu, acela niciodată nu se face de rușine, căci niciodată nu este lipsit de Cel pe Care Îl iubește și niciodată nu este despărțit de El (Tâlcuire la psalmul 41).

Omul, care arde de dragoste pentru Dumnezeu, trăiește pe pământ ca și cum ar trăi în cer și nici un lucru nu îl poate reține de la umblarea cea întru virtuți. Toate plăcerile și neplăcerile vieții acesteia le trece cu vederea, grăbindu-se spre patria sa (Cuvântarea a 28-a la Cartea Facerii).

Dacă cei ce știu a cugeta înțelept pot fi și în sărăcie bogați, și în necinste renumiți, cu mult mai mult le poate da Dumnezeu toate acestea și mai mult decât acestea celor ce-L iubesc pe El. Celor ce-L iubesc pe Dumnezeu le este de folos și ceea ce pare dăunător; cum, dimpotrivă, celor ce nu-L iubesc pe Dumnezeu le face rău și ceea ce pare a fi de folos (Cuvântarea a 20-a la Epistola către Romani).

Dragostea pentru Hristos este slabă în noi, pentru că noi toată puterea noastră o folosim iubind păcatul (Cuvântarea a 4-a la evanghelistul Matei).

Dumnezeu, pe Care Îl iubim, voiește ca noi nu numai în vorbă, ci și în faptă să arătăm dragostea noastră pentru El (Cuvântarea a 20-a la evanghelistul Ioan).

Dacă noi L-am iubi pe Hristos din toată inima, totul în lume ni s-ar părea umbră și vis și tot timpul am spune: Cine ne va despărți pe noi de dragostea lui Hristos? (Cuvântarea a 27-a la evanghelistul Ioan)

Puterea duhovnicească a dragostei este atât de mare încât sufletul omenesc, care este plin de ea, nu poate fi biruit de nici o boală sau necaz. Așa cum în cuptorul din Babilon, în mijlocul văpăii celei puternice, roua i-a răcorit pe cei trei tineri fericiți, așa și dragostea de Dumnezeu, când se sălășluiește în inima omului, stinge orice văpaie din ea și o răcorește cu roua ei nespusă (Cuvântarea 1 la Epistola către Filipeni).

Cugetări despre dragostea de Dumnezeu

Ce este dragostea de Dumnezeu, poate cunoaște oricine, judecând după roadele ei, care sunt următoarele:

Cel dintâi rod este disprețuirea lumii și a tot ceea ce este în lume, căci Dumnezeu și lumea sunt două lucruri opuse, cu totul diferite și de aceea iubirea pentru unul înlătură iubirea pentru celălalt. Cine Îl iubește pe Dumnezeu nu iubește lumea, iar cine iubește lumea nu Îl iubește pe Dumnezeu. Așadar, dragostea de Dumnezeu și dragostea de lume nu pot încăpea în aceeași inimă, întocmai ca focul și apa. Dumnezeu este gelos. El voiește ca omul să-L iubească cu toată inima lui, nu doar cu jumătate de inimă: „Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău, cu toată inima ta” (Matei 22, 37).

Al doilea rod al dragostei de Dumnezeu este cugetarea deasă și sânguincioasă la Dumnezeu și la bunătatea Lui, „căci unde este comoara ta, acolo va fi și inima ta” - după cuvântul lui Hristos (Matei 6, 21). Așa este și între oameni, când un om iubește pe cineva cu toată inima, acela nu îi iese niciodată din minte. Astfel, cel ce Îl iubește pe Dumnezeu cu toată inima, se îndeletnicește tot timpul cu meditația dumnezeiască și, prin urmare, discută deseori cu El prin rugăciune.

Al treilea rod al dragostei de Dumnezeu este supunerea față de voia Lui cea sfântă. Spre ceea ce înclină voia lui Dumnezeu, spre aceea se străduiește și iubitorul de Dumnezeu și spre ceea ce nu se apleacă voia lui Dumnezeu, nici iubitorul de Dumnezeu nu se sânguiește. Și, de aceea, se străduiește să supună voia sa voii lui Dumnezeu. Pentru aceasta adevăratul iubitor de Dumnezeu cercetează deseori cuvântul lui Dumnezeu, în care este descoperită voia lui Dumnezeu, spre a afla care este voia lui Dumnezeu și în ce constă ea și, aflând-o, să o împlinească cu fapta. Iar de aici reiese și că, atunci când adevăratul iubitor de Dumnezeu din neputință face ceva

împotriva voii Celui pe Care Îl iubește, tot timpul se întristează din această pricină, suspină și se căiește, iar deseori varsă și lacrimi, ceea ce apostolul numește întristarea cea după Dumnezeu, care aduce pocăință spre mântuire (2 Corinteni 7, 10).

Al patrulea rod al dragostei de Dumnezeu este grija pentru sporirea slavei lui Dumnezeu. Căci adevăratul iubitor de Dumnezeu peste tot și în orice situație caută slava și cinstea Ziditorului său; profesia și-o împlinește spre slava și cinstea numelui lui Dumnezeu; și, de este conducător, se străduiește să dezlădăcineze cu orice chip din supușii săi patimile și fărădelegile, prin care este hulit numele lui Dumnezeu. De aici apare râvna pentru Dumnezeu, iar iubitorul de Dumnezeu cu mare mâhnire și supărare aude cum este hulit numele Celui pe Care Îl iubește și dorește mai degrabă să fie el necinstit, ponegrit, clevetit și omorât decât să fie știrbită cinstea lui Dumnezeu. De aici reiese că pe adevăratul iubitor de Dumnezeu nici necazul, nici strâmtorarea, nici prigoana, nici foametea, nici lipsa de îmbrăcăminte, nici primejdia, nici sabia nu va putea să-l despartă de dragostea lui Dumnezeu, cea întru Hristos Iisus, Domnul nostru - precum învață marele Apostol Pavel (Romani 8, 35).

Al cincilea rod al dragostei de Dumnezeu este dragostea de aproapele, căci, de iubim pe cineva, îl iubim și pe cel pe care îl iubește cel iubit de noi. Așadar, Dumnezeu îl iubește fără îndoială pe om și cel ce Îl iubește pe Dumnezeu neapărat îl iubește și pe aproapele său, căci nu Îl poate iubi pe Dumnezeu cel ce nu îl iubește pe aproapele său, după cum învață apostolul: Dacă zice cineva: iubesc pe Dumnezeu, iar pe fratele său îl urăște, mincinos este! (1 Ioan 4, 20)

Cauzele care îndeamnă la dragostea de Dumnezeu

1. Dumnezeu este binele cel mai înalt, din Care se revarsă ca dintr-un izvor tot binele pentru noi toți.
2. Dumnezeu este Creatorul nostru, Cel ce din neființă la ființă ne-a adus.
3. Dumnezeu ne-a creat, dar nu ca pe celelalte făpturi, ci într-un mod deosebit, zicând: „Să facem om după chipul și după asemănarea Noastră” (Facerea 1, 26); și ne-a înzestrat astfel cu chipul Său și ne-a înălțat atât de mult, mai mult decât pe celelalte făpturi!
4. Dumnezeu ne-a ridicat pe noi, cei căzuți, în chip minunat prin Fiul Său Cel Unul-Născut, Care pentru noi S-a întrupat și a binevoit a trăi printre oameni și a răbda chinuri înfricoșătoare, moarte și îngropare.
5. Dumnezeu i-a pus pe îngeri păzitori ai sufletelor și trupurilor noastre.
6. Dumnezeu rabdă păcatele noastre și nu ne pedepsește degrabă, ci așteaptă să ne pocăim.
7. Dumnezeu pentru noi a creat totul: cerul, soarele, luna, stelele, văzduhul, apa, pământul cu toate roadele lui, animalele, păsările și toate celelalte.
8. Dumnezeu ne poartă de grijă și ne dă toate cele de trebuință și care ne sunt de folos și toate acestea le face din nemăsurata Lui dragoste față de noi.
9. În sfârșit, Dumnezeu este Tatăl nostru. Numai numele de *tată* poate și trebuie să trezească în fiecare dragostea de Dumnezeu: cum să nu-l iubească și să nu-l cinstească fiii pe tatăl lor? Dacă Dumnezeu este Tatăl nostru, El ne și iubește și ne poartă de grijă, ne păzește, ne hrănește și așa mai departe.

21. Dragostea de aproapele

„Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși” (Matei 22, 39).

„Ci toate câte voiți să vă facă vouă oamenii, asemenea și voi faceți lor, pentru că aceasta este Legea și proorocii” (Matei 7, 12; Luca 6, 31).

„Oricui îți cere, dă-i” (Luca 6, 30).

„Poruncă nouă dau vouă: Să vă iubiți unul pe altul. Precum Eu v-am iubit pe voi, așa și voi să vă iubiți unul pe altul. Întru aceasta vor cunoaște toți că sunteți ucenicii Mei, dacă veți avea dragoste unii față de alții” (Ioan 13, 34-35).

„...iubiți-vă unul pe altul, din toată inima” (1 Petru 1, 22).

„În sfârșit, fiți toți într-un gând, împreună-pătimitori, iubitori de frați, milostivi, smeriți. Nu răsplătiți răul cu rău sau ocară cu ocară, ci, dimpotrivă, binecuvântați, căci spre aceasta ați fost chemați, ca să moșteniți binecuvântarea” (1 Petru 3, 8-9).

„Dar, mai presus de toate, țineți din răputeri la dragostea dintre voi, pentru că dragostea acoperă mulțime de păcate” (1 Petru 4, 8).

„Cine iubește pe fratele său, rămâne în lumină și sminteală nu este în el” (1 Ioan 2, 10).

„Iar cel ce urăște pe fratele său este în întuneric și umblă în întuneric și nu știe încotro se duce, pentru că întunericul a orbit ochii lui” (1 Ioan 2, 11).

„...cine nu iubește pe fratele său, rămâne în moarte. Oricine urăște pe fratele său, este ucigaș de oameni” (1 Ioan 3, 14-15).

„În aceasta am cunoscut iubirea: că El Și-a pus sufletul Său pentru noi, și noi datori suntem să ne punem sufletele pentru frați. Iar cine are bogăția lumii acesteia

și se uită la fratele său care este în nevoie și își închide inima față de el, cum rămâne în acela dragostea lui Dumnezeu? Fiii mei, să nu iubim cu vorba, numai din gură, ci cu fapta și cu adevărul” (1 Ioan 3, 16-18).

„Iubiților, să ne iubim unul pe altul, pentru că dragostea este de la Dumnezeu și oricine iubește este născut din Dumnezeu și cunoaște pe Dumnezeu. Cel ce nu iubește, n-a cunoscut pe Dumnezeu, pentru că Dumnezeu este iubire” (1 Ioan 4, 7-8).

„Pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut vreodată, dar de ne iubim unul pe altul, Dumnezeu rămâne întru noi și dragostea Lui în noi este desăvârșită” (1 Ioan 4, 12).

„Dumnezeu este iubire și cel ce rămâne în iubire rămâne în Dumnezeu și Dumnezeu rămâne întru el” (1 Ioan 4, 16).

„Nimănui cu nimic nu fiți datori, decât cu iubirea unuia față de altul; pentru că cel care iubește pe aproapele, a împlinit legea” (Romani 13, 8).

„Iubirea nu face rău aproapelui” (Romani 13, 10).

„Dragostea îndelung rabdă; dragostea este binevoitoare, dragostea nu pizmuiește, nu se laudă, nu se trufește. Dragostea nu se poartă cu necuviință, nu caută ale sale, nu se aprinde de mânie, nu gândește răul. Nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr. Toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduiește, toate le rabdă. Dragostea nu cade niciodată” (1 Corinteni 13, 4-8).

„...fiți buni între voi și milostivi, iertând unul altuia, precum și Dumnezeu v-a iertat vouă, în Hristos” (Efeseni 4, 32).

„De aceea, îndemnați-vă și zidiți-vă unul pe altul” (1 Tesaloniceni 5, 11).

„Vă rugăm însă, fraților, dojeniți pe cei fără de rânduială, îmbărbătați pe cei slabi la suflet, sprijiniți pe cei neputincioși, fiți îndelung-răbdători față de toți” (1 Tesaloniceni 5, 14).

„Rămâneți întru dragostea frățească. Primirea de oaspeți să n-o uitați căci prin aceasta unii, fără ca să știe, au primit în gazdă îngeri” (Evrei 13, 1-2).

Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur

Dragostea de aproapele este rădăcina și legătura multor virtuți (Cartea a 3-a împotriva celor ce hulesc viața monahală).

Adevărata dragoste ți-l înfățișează pe aproapele ca pe tine însuși și te învață să te bucuri de bunăstarea lui la fel ca de bunăstarea ta și să îți pară rău de necazul lui la fel ca de necazul tău. Dragostea îi face pe mulți un singur trup, iar sufletele lor le face sălașul Duhului Sfânt, căci în cei uniți prin dragoste totdeauna sălășluiește duhul păcii. Dragostea pe fiecare om îl face părtaș al binelui (Cuvântul despre dragostea desăvârșită).

Dragostea care este pentru Hristos este atât de puternică, statornică și nebiruită încât nimic nu o poate nimici, nici defăimarea, nici primejdia, nici moartea, de aceea și spune Apostolul Pavel: „Dragostea nu cade niciodată” (Cuvântarea 60 la evanghelistul Matei).

Dragoste trebuie să le arătăm și celor nevrednici (Cuvântarea 23).

Dragostea este mai presus decât orice jertfă și nici o jertfă nu este primită de Dumnezeu dacă nu are dragoste (Cuvântarea 16).

Lacrimile și durerea dragostei sunt mai plăcute decât orice răs și bucurie, căci cei ce râd nu sunt atât de liniștiți ca cei ce plâng pentru aproapele lor (Cuvântarea 33 la întâia Epistolă către Corinteni).

Dragostea de aproapele este mai bună decât darurile, căci fără dragoste darurile nu aduc nici un folos celui ce le are (Cuvântarea 32).

Dacă toți oamenii din lume s-ar iubi unul pe altul, nu ar mai fi nevoie nici de legi, nici de judecăți, nici de pedepse și de nimic de felul acesta întrucât toți ar fi atât de departe de rău încât nici noțiunea de păcat nu ar cunoaște-o (Cuvântarea 32).

Nu există nici un păcat atât de puternic, pe care puterea dragostei să nu îl poată nimici. Mai degrabă va putea ramura uscată să se împotrivească focului decât să reziste firea cea păcătoasă în fața puterii dragostei (Cuvântarea a 4-a la întâia Epistolă către Tesaloniceni).

Dragostea adevărată, care este pentru Dumnezeu, ne cere să-i iubim pe toți oamenii la fel; iar, dacă pe unul îl iubim și pe altul nu îl iubim, este doar prietenie (Cuvântarea a 4-a la întâia Epistolă către Tesaloniceni).

Dacă am fi toți prieteni adevărați, nu am mai avea deloc nevoie de secrete, căci așa cum fiecare nu are nici un secret față de sine și nu poate ascunde nimic față de sine, așa nici de prieteni nu poate ascunde; toate secretele au luat naștere în noi din pricina sărăciei dragostei (Cuvântarea 9 la Epistola către Efeseni).

Sufletul, înarmat cu arma dragostei, totdeauna este în afara primejdiei și de săgețile cele de foc ale diavolului nu se teme (Cuvântarea 9 la Epistola către Corinteni).

Credința și dragostea sunt o doime nedespărțită (volumul 2, pag. 16).

Fără dragoste, toate - chiar și faptele bune - sunt deșarte (volumul 2, pag. 383).

Cugetări despre dragostea de aproapele

Din dragostea de Dumnezeu se naște și dragostea de aproapele, adică față de orice om, căci cine Îl iubește pe Dumnezeu, acela negreșit îl iubește și pe aproapele său.

Roadele dragostei creștine, după învățătura apostolului (comp. 1 Corinteni 13), sunt:

Cel dintâi rod este îndelungă-răbdarea: *dragostea îndelung răbdă*. Cine îl iubește pe aproapele său, acela nu se răzbună pentru jignirea adusă, ci cu blândețe și nerăutate răbdă totul și, mai mult decât atât, se roagă pentru cei ce-i fac neazuri, zicând cu cel dintâi mucenic: *Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta!* (Faptele Apostolilor 7, 60). La aceasta ne cheamă și Apostolul Iacov, zicând: „Drept aceea, fiți îndelung-răbdători, fraților, până la venirea Domnului” (Iacov 5, 7). Și Sfântul Apostol Pavel: „Nu te lăsa biruit de rău, ci biruiește răul cu binele” (Romani 12, 21).

Al doilea rod: *dragostea este binevoitoare*. Văzând nenorocirea aproapelui, se mâhnește pentru ea și o socotește ca fiind a sa: suferă împreună cu cel ce suferă, se mâhnește împreună cu cel mâhnit, plânge împreună cu cel ce plânge, se tânguiește împreună cu cel ce se tânguiește și se străduiește să-l mângâie; nu se cruță pe sine în a-l ajuta pe aproapele la neaz și nenorocirea aproapelui o socotește a fi nenorocirea lui. La aceasta ne cheamă Hristos, zicând: „Fiți milostivi” (Luca 6, 36), de asemenea și Sfântul Apostol Pavel ne învață: „plângeți cu cei ce plâng” (Romani 12, 15).

Al treilea rod: *dragostea nu pizmuiește*. Așa cum se mâhnește pentru nenorocirea aproapelui, așa se bucură pentru bunăstarea lui; fericirea și nefericirea aproapelui le socotește ca fiind ale sale. De aceea ne îndeamnă Apostolul, zicând: „Bucurați-vă cu cei ce se bucură” (Romani 12, 15).

Al patrulea rod: *dragostea nu se laudă, nu se trufește*, nu se socotește mai presus decât ceilalți, ci (se socotește) mai prejos decât ei și, astfel, se smerește înaintea tuturor, ascultă și se supune față de toți, este amabilă și îngăduitoare cu toți și totdeauna se osândește pe sine, nu pe ceilalți; pe sine se mustră și se umilește, nu pe ceilalți, ceea ce și Apostolul învață: „în cinste, unii altora dați-vă întâietate” (Romani 12, 10).

Al cincilea rod: *dragostea nu se poartă cu necuviință*, cum fac cei neîndurători și neascultători, ci este binevoitoare cu toți; atât în afară cât și înăuntru este cât se poate de liniștită, blândă și statornică!

Al șaselea rod: *dragostea nu caută ale sale*. Ea face bine aproapelui fără să aibă vreun folos din aceasta; a face bine este bucuria ei; în aceasta se aseamănă cu Ziditorul său, Care poruncește soarelui să strălucească spre binele tuturor și trimite ploaie peste toți în chip dezinteresat (Matei 5, 45). Iar Apostolul ne îndeamnă, zicând: „Nimeni să nu caute pe ale sale, ci fiecare pe ale aproapelui” (1 Corinteni 10, 24). Astfel, un conducător bun nu caută folosul său, ci pe al supușilor săi; un păstor bun nu își cruță sănătatea pentru folosul comunității, iar un ostaș bun nu se cruță pe sine pentru folosul țării.

Al șaptelea rod: *dragostea nu se aprinde de mânie*, adică nu lasă mânia să se aprindă și nu-și deschide gura să-l blesteme și să-l mustre pe aproapele.

Al optulea rod: *dragostea nu se bucură de nedreptate*, ci suferă când ceilalți îi pricinuiesc aproapelui necazuri.

Al nouălea rod: *dragostea se bucură de adevăr* când vede că toate sunt în bunăstare și în bună rânduială.

Al zecelea rod: *dragostea îi iubește pe toți, și buni și răi*, iar prin aceasta se aseamănă cu Tatăl Ceresc, Care face să răsară soarele și peste cei răi și peste cei buni (Matei 5, 45).

Al unsprezecelea rod: *dragostea toate le crede*. Așa cum ea se poartă sincer cu toți și pe nimeni nu înșală, așa crede și despre ceilalți și, de aceea, îi crede pe toți.

Al doisprezecelea rod: *dragostea nu cade niciodată* și nici nu poate cădea; ea începe în veacul acesta și se desăvârșește în cel viitor.

Patima opusă dragostei este ura, din care iau naștere toate cele potrivnice ei.

Motivele pentru care trebuie să-l iubim pe aproapele

1. Aproapele este fratele nostru, este robul lui Dumnezeu, creat după chipul lui Dumnezeu, răscumpărat prin Sângele lui Hristos, este unul dintre mădularele Bisericii, chemat la viața veșnică.

2. Cine iubește, acela rămâne în Dumnezeu și Dumnezeu rămâne întru el (1 Ioan 4, 16). Mare lucru este unirea cu Dumnezeu.

3. Cine iubește, acela este ucenicul lui Hristos (Ioan 13, 34-35).

4. Celelalte daruri, cum sunt: vorbirea în multe limbi, facerea de minuni și altele - fără dragoste - nimic sunt (1 Corinteni 13, 2). „Fără dragoste, darurile nu sunt de nici un folos celui ce le are” - spune Sfântul Ioan Gură de Aur (Cuvântarea 22 la întâia Epistolă către Corinteni).

5. Nici pe Dumnezeu nu-L poate iubi cel ce nu-l iubește pe fratele său (1 Ioan 4, 20). „Dragostea este mai presus decât orice jertfă și nici o jertfă nu este primită de Dumnezeu dacă nu are dragoste” - spune Sfântul Ioan Gură de Aur (Cuvântarea 16 la evanghelistul Matei).

6. Cine iubește pe fratele său, rămâne în lumină (1 Ioan 2, 10).

7. Iar cel ce urăște pe fratele său, este în întuneric și umblă în întuneric și... rămâne în moarte și... este ucigaș de oameni (1 Ioan 2, 11; 3, 14-15).

8. Dragostea este pregustarea vieții veșnice, în care vor exista numai dragostea unuia față de celălalt, bucuria și mângâierea unuia pentru celălalt.

9. Cu cât este mai mare și mai curată dragostea în om, cu atât mai mult se aseamănă omul cu Dumnezeu, Care este dragostea și bunătatea veșnică.

10. Bunăstarea tuturor vine din iubirea reciprocă a unora față de ceilalți. O, cât de bine ar trăi toți oamenii de s-ar iubi unul pe altul! Nu ar mai fi atunci nici furturi, nici jafuri, nici răpiri, nici omoruri, nici silnicii, nici înșelătorii, nici vicleșuguri, nici muștrări, nici ocări, nici ponegriri, nici cleveteli, nici batjocuri, nici înjurături; nu ar mai fi întărite nici hambarele pentru păstrarea avuțiilor, nu ar mai fi nevoie nici de paznici și nici de lacăte; nu ar mai fi atâtea care să plângă și să verse lacrimi de sânge; nu s-ar mai înălța la cer glasurile de tânguire ale văduvelor, orfanilor, săracilor și ale celor fără de apărare; nu ar mai fi încărcate cu plângeri locurile de judecată; nu ar mai rătăci pe străzi cei înfometați, nu ar mai tremura de frig și ger frații mai mici ai lui Hristos, cei pe jumătate goi; nu ar mai fi pline temnițele de deținuți, care nu-și pot plăti datoriile; nu ar mai exista, în sfârșit, săraci și sărmani, ci toți ar fi în siguranță și ar trăi în pace și liniște, pentru că toți ar fi egali. Din această pricină și Domnul Dumnezeu, fiindu-I milă, ca unui părinte, de neamul omenesc, a dat următoarea poruncă: *Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți* (Matei 22, 39).

O, iubire, iubire, unirea desăvârșirii. O, iubire, cât de multe bunătăți pierdem atunci când nu te avem!... Cu tine totul merge bine și este în bunăstare, iar fără tine totul merge rău și este în neorânduială.

22. Iubirea față de vrăjmași

„Iubiți pe vrăjmașii voștri, binecuvântați pe cei ce vă blestemă, faceți bine celor ce vă urăsc și rugați-vă pentru cei ce vă vatămă și vă prigonesc, ca să fiți fiii Tatălui vostru Celui din ceruri, că El face să răsară soarele și peste cei răi și peste cei buni și trimite ploaie peste cei dreپți și peste cei nedreپți” (Matei 5, 44-45; Luca 6, 27-28).

„Deci, dacă vrăjmașul tău este flămând, dă-i de mâncare; dacă îi este sete, dă-i să bea, căci, făcând acestea, vei grămădi cărbuni de foc pe capul lui. Nu te lăsa biruit de rău, ci biruiește răul cu binele” (Romani 12, 20-21).

„Luați seama să nu răsplătească cineva cuiva răul cu rău, ci totdeauna să urmați cele bune unul față de altul și față de toți” (1 Tesaloniceni 5, 15).

„Iar Iisus zicea (despre cei ce Îl răstigneau): *Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac*” (Luca 23, 34).

„Și îl băteau cu pietre pe Ștefan (întâiul mucenic), care se ruga și zicea: *Doamne, Iisuse, primește duhul meu!* Și, îngenunchind, a strigat cu glas mare: *Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta!*” (Faptele Apostolilor 7, 59-60)

Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur

Iubirea față de vrăjmași și binefacerile arătate lor, vor fi în ziua Înfricoșatei Judecăți mare mijlocire și ispășire a păcatelor (Cuvântarea a 4-a la Cartea Facerii, capitolul 1).

Iubirea față de vrăjmași ne deschide ușile nădejdiei pentru a veni la Dumnezeu (Cuvântarea a 4-a la Cartea Facerii, capitolul 1).

Nimic nu Îl înduplecă pe Dumnezeu atât de mult ca iubirea față de vrăjmași și binefacerile arătate celor ce ne fac necazuri (Cuvântarea 85 la evanghelistul Ioan, capitolul 18).

A te ruga lui Dumnezeu împotriva vrăjmașilor este contrar legii lui Dumnezeu (la Psalmul 4).

Vrăjmașii care primesc de la noi binefaceri, ne vor fi mijlocitori în ziua Judecății (Cuvântarea a 3-a despre David și Saul).

Folos ne aduc nu atât prietenii cu laudele, cât vrăjmașii cu ponegririle (Cuvântarea a 3-a despre David și Saul).

A-i iubi pe vrăjmași, a le face bine și a ne ruga pentru mântuirea lor ne aduc marea răscumpărare a păcatelor (Cuvântarea a 4-a la Cartea Facerii, capitolul 1).

Cugetări despre iubirea față de vrăjmași

Este greu, recunosc, greu lucru este pentru firea noastră decăzută să-i iubească pe vrăjmași, însă aceasta cere datoria noastră creștină; iar ceea ce este dragostea, am spus în cugetările despre dragostea de aproapele (capitolul 21).

Prin vrăjmași înțelegem aici oamenii care ne fac rău.

Motivele pentru care trebuie să-i iubim pe vrăjmași

1. Vrăjmașul nostru adevărat este unul singur – diavolul, și el îi învață pe oameni să ne prigonească; așadar, în cea mai mare parte, el este pricina relei noastre pătimiri, nu oamenii; prin oameni ne asuprește și ne chinuie și pe el trebuie să-l urâm, iar pe oameni să-i compătimim, că ascultă de el.

2. Vrăjmașii ne prigonesc sau ne ponegresc nu fără îngăduința lui Dumnezeu, ei sunt ca un bici, cu care Dumnezeu ne pedepsește, precum arată istoria Sfântului David.

3. Vrăjmașii care ne prigonesc, ne clevesc și ne ponegresc ne fac mai mult bine decât rău; căci, deși trupului îi pricinuiesc suferință, sufletului îi aduc folos. De asemenea, ei ne smeresc, doboară mândria, slava deșartă și îngâmfarea noastră și ne duc la cunoașterea de sine și la cunoașterea neputinței noastre.

4. Așa se curățesc păcatele noastre, când răbdăm cu mulțumire prigoanele lor (ale vrăjmașilor).

5. Deseori se întâmplă ca satana, nefiind în stare să-l ispitească el însuși pe om, încearcă prin oameni să-l ispitească și să-l scoată din răbdare și din iubirea lui Hristos, precum citim în sfintele cărți, și acesta este semnul creștinului care se nevoiește și se află în harul lui Dumnezeu.

6. Vrajmașii ne duc la răbdare - la virtutea care fără necazuri nu este cu putință a se învăța - și ne fac iscusiți în viețuirea creștinească: ei ne încearcă prin necazuri, iar încercarea credinței - după cum spune Apostolul - lucrează răbdarea (Iacov 1, 3).

7. Iubirea față de vrăjmași ne dă îndrăzneală în rugăciune: „Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri”.

8. Conștiința noastră este mai liniștită atunci când nu numai că nu ne răzbunăm pe vrăjmași, dar le mai facem și bine, căci a ne răzbuna este un lucru rău și potrivnic legii lui Dumnezeu. Așadar, când ne răzbunăm, greșim și supărăm conștiința noastră și de aceea nu avem liniște în conștiință.

9. Așa cum focul nu se stinge prin foc, așa nici mânia nu se biruie prin mânie, ci mai mult se aprinde; iar prin blândețe deseori și cei mai cruzi vrăjmași se înduplecă, se îmblânzesc și se potolesc.

10. Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Izbăvitorul, Mântuitorul nostru, Care sufletul Său Și-a pus pentru noi, voiește și ne poruncește să-i iubim pe vrăjmașii noștri: Iubiți pe vrăjmașii voștri (Matei 5, 44). Iar cine Îl iubește pe Hristos, acela face ceea ce voiește Cel pe Care Îl iubește.

11. El Însuși ne-a arătat iubirea față de vrăjmași, căci pe noi, vrăjmașii Săi, atât de mult ne-a iubit încât și sufletul Său l-a pus pentru noi.

12. Numai sufletul creștin are această însușire, de a birui prin bunătate răutatea vrăjmașilor. Căci - spune Hristos - dacă iubiți pe cei ce vă iubesc, ce răsplată

veți avea? Oare nu fac și vameșii același lucru? Și dacă îmbrățișați numai pe frații voștri, ce faceți mai mult? Oare nu fac și neamurile același lucru? (Matei 5, 46-47).

13. Prin această virtute (iubirea față de vrăjmași) ne asemănăm cu Tatăl Ceresc, Care face să răsară soarele și peste cei răi și peste cei buni și trimite ploaie peste cei dreپți și peste cei nedreپți (Matei 5, 45) și Care prin bunătate biruie răutatea noastră și ne rabdă îndelung.

14. Mare făgăduință ni se face pentru iubirea față de vrăjmași: să fiți fiii Tatălui vostru Celui din ceruri (Matei 5, 45). Dacă un monarh pământesc ți-ar făgădui să te ia ca fiu, toate le-ai împlini cu bucurie, orice ți-ar porunci el. Hristos, Fiul lui Dumnezeu, îți făgăduiește să te facă fiu al lui Dumnezeu pentru iubirea față de vrăjmași; cum, dar, să nu-i iubești pe vrăjmași?

15. Mare virtute este iubirea față de vrăjmași, căci așa se biruie omul pe sine, așa triumfă el asupra sa însuși. Astfel, cu duhul smereniei se calcă în picioare mândria; bunătatea și blândețea alungă răutatea; iar duhul răutății de sub cer, cu toate hoardele lui rele, este făcut de rușine. Pentru aceasta se face bucurie îngerilor lui Dumnezeu în ceruri (Luca 15, 10); Hristos, Fiul Dumnezeu, caută cu plăcere din cer la această virtute și celui ce biruiește îi trimite cunună minunată.

De va spune cineva: „Cum să-l iubesc pe cel care mă vrăjmășește și îmi face rău?” - îi voi răspunde:

1. Să urăști vrajba, nu pe om; să nimicești ura lui, care prin dragoste și răbdare se nimicește.

2. Să te gândești la el nu ca la vrăjmașul tău ci să cugeți că el este fratele tău, făptura lui Dumnezeu, om creat după chipul lui Dumnezeu, răscumpărat prin Sângele Fiului lui Dumnezeu și, totodată, chemat la fericirea veșnică; dacă te

prigonește, nu te prigonește de unul singur, ci este ațâțat de diavolul; așadar, pe vrăjmașul acesta să dai vina.

3. Nu cugeta la ce îți face el, ci la ceea ce trebuie să faci tu cu el și la ceea ce poruncește legea lui Hristos, gândindu-te cum să te împaci cu el.

4. Roagă-te Celui ce ne-a poruncit să-i iubim pe vrăjmași, ca să-ți dea duhul dragostei și al blândeții - să biruiesti răutatea cea firească.

5. Adu-ți aminte motivele mai sus pomenite atunci când răutatea te îndeamnă la ură și răzbunare.

Cum să-l iubim pe aproapele?

Ne spune Apostolul: „Fiii mei, să nu iubim cu vorba, numai din gură, ci cu fapta și cu adevărul” (1 Ioan 3, 18). Iubirea trebuie să fie în inimă, nu pe limbă și trebuie dovedită cu fapta, nu numai cu vorba: altfel este iubire fățarnică. Cine are iubire în inima sa, acela, văzând nevoia fratelui, îl ajută pe acesta.

Cugetări despre iubire în general

Însușirea iubirii constă în faptul că ea îl unește pe cel ce iubește cu cel iubit. Astfel Dumnezeu, întrucât îl iubește pe om, S-a unit cu omul și a devenit om și a luat asupra Sa toate neputințele, bolile și necazurile omenești ca în acest chip să-l aducă pe om la bunăstare. Iar omul, când Îl iubește pe Dumnezeu, se unește cu Dumnezeu, este dumnezeiesc, nu trupesc, se umple de Duhul lui Dumnezeu și este călăuzit de Duhul lui Dumnezeu. Și, întrucât este plin de Duhul lui Dumnezeu Care iubește, prin același Duh îi arată și aproapelui roadele iubirii. Este blând, îndelung-răbdător, bun, milostiv, plin de compătimire, plânge cu cei ce plâng, suferă cu cei ce suferă, se bucură cu cei ce se bucură și se necăjește cu cei necăjiți, într-un cuvânt, bunăstarea aproapelui este bunăstarea lui și nenorocirea aproapelui este nenorocirea lui. De aici reiese că în orice chip și cu toată sârguința se străduiește să-l ajute pe aproapele său în lipsuri și nenorociri și, astfel, se dăruiește pe sine aproapelui și devine una cu el. O, de am avea noi o asemenea iubire, negreșit am fi ca un singur cămin sau o singură familie a Tatălui Ceresc, cinstită, înfloritoare, pașnică, liniștită, bucurându-se de Tatăl ei și veselindu-se în prezența Lui și am duce viață cerească pe pământ, ceea ce atât mie, cât și vouă, tuturor, din inimă vă doresc.

Cugetări despre iubirea de sine

Prin iubirea de sine înțelegem aici iubirea nemăsurată față de noi înșine.

Prin iubirea de sine omul se împotrivește cu totul legii lui Dumnezeu, căci în aceste două porunci se cuprind toată Legea și proorocii (Matei 22, 40), după cuvântul lui Hristos: *Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău, cu toată inima ta, cu tot sufletul tău și cu tot cugetul tău și să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși* (Matei 22, 37; 39).

Roadele iubirii de sine sunt:

1. Tot păcatul și fărădelegea; și, cu cât mai mare este iubirea de sine, cu atât mai mari și mai numeroase sunt păcatele pricinuite de ea.
2. În veacul viitor va avea parte de chin și durere: atunci își va vedea omul rușinea sa și ticăloșia sa și se va dezgusta singur de sine, se va urî pe sine și își va dori să se prefacă în nimic sau să moară, dar nu va putea - și tocmai această stare se numește moarte veșnică.

23. Mila

„Luați aminte ca faptele dreptății voastre să nu le faceți înaintea oamenilor ca să fiți văzuți de ei; altfel nu veți avea plată de la Tatăl vostru Cel din ceruri” (Matei 6, 1).

„Atunci va zice Împăratul, celor de-a dreapta Lui: Veniți, binecuvântații Tatălui Meu, moșteniți împărăția cea pregătită vouă de la întemeierea lumii. Căci flămând am fost și Mi-ați dat să mănânc; însetat am fost și Mi-ați dat să beau; străin am fost și M-ați primit; gol am fost și M-ați îmbrăcat; bolnav am fost și M-ați cercetat; în temniță am fost și ați venit la Mine” (Matei 25, 34-36).

Răsplata pentru faptele milei este Împărăția Cerească.

„Atunci va zice și celor de-a stânga: Duceți-vă de la Mine, blestemaților, în focul cel veșnic, care este gătit diavolului și îngerilor lui. Căci flămând am fost și nu Mi-ați dat să mănânc; însetat am fost și nu Mi-ați dat să beau; străin am fost și nu M-ați primit; gol, și nu M-ați îmbrăcat; bolnav și în temniță, și nu M-ați cercetat (Matei 25, 41-43).

Pedeapsa pentru nemilostivire este focul veșnic.

„Fiți milostivi, precum și Tatăl vostru este milostiv” (Luca 6, 36).

„Vindeți averile voastre - le spune Hristos credincioșilor Săi - și dați milostenie” (Luca 12, 33).

„Faceți-vă prieteni cu bogăția nedreaptă, ca atunci când veți părăsi viața, să vă primească ei în corturile cele veșnice” (Luca 16, 9).

„Căci judecata este fără milă pentru cel care n-a făcut milă. Și mila biruiește în fața judecății” (Iacov 2, 13).

„Iar facerea de bine și întrajutorarea nu le dați uitării; căci astfel de jertfe sunt bine plăcute lui Dumnezeu” (Evrei 13, 16).

„Iubește milostenia și judecata, Domnul” (Psalmi 32, 5).

„Fericit cel care caută la sărac și la sărman; în ziua cea rea îl va izbăvi pe el Domnul. Domnul să-l păzească pe el și să-l vieze și să-l fericească pe pământ și să nu-l dea în mâinile vrăjmașilor lui” (Psalmi 40, 1-2).

„Bun este bărbatul care se îndură și împrumută.... dreptatea lui rămâne în veacul veacului” (Psalmi 111, 5, 8).

Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur

Unde este milostivirea, acolo este mântuirea, care nu este părtașă la chinul veșnic; unde este milă, nu este judecată; unde este milostivire, nu este nevoie de îndreptățire (Cuvântul despre proorocul David și despre apostolul Pavel, la cuvintele Psalmului 50: miluiește-mă, Dumnezeule).

Mila și milostenia sunt inima virtuților (Cuvântarea 48 la evanghelistul Matei, capitolul 13).

De voim să facem milostenie, avem nevoie doar de bunăvoință (Cuvântarea 52 la evanghelistul Matei, capitolul 15).

Cum ne vom purta cu aproapele nostru, așa se va purta și Dumnezeu cu noi (Cuvântarea 60 la evanghelistul Ioan, capitolul 10).

În urma milostivirii, vine tot binele (Cuvântarea 19 la Epistola către Romani, capitolul 11).

Nimic nu este atât de plăcut lui Dumnezeu ca milosârdia (Cuvântarea a 4-a la Epistola către Filipeni).

Milostiv este cel care împarte ceea ce este al său și dă din belșug ceea ce îi aparține (la Psalmul 3).

Nimeni nu este atât de renumit și de slăvit ca cel milostiv (la Psalmul 3).

Prin milosârdie se dobândește mântuirea (la Psalmul 122).

Milostenia îl va apăra la Judecată pe cel ce o dă și el nu va avea parte de osândă (la Psalmul 3).

Mai plăcut Îi este lui Dumnezeu să ia seama la milostenia făcută săracilor decât la cântările lui David (la Psalmul 12).

Puterea milosteniei este nemuritoare, nepieritoare, nestinsă (la Psalmul 111).

Mâinile, murdare de jefuire, asuprire și iubire de argint, curățește-le prin milostenie și milosârdie (la Psalmul 140).

Milostenia dată săracului, lui Hristos îi este dată (Cuvântarea 88 la evanghelistul Matei, capitolul 27).

Milostenia tămăduiește toate bolile sufletești (Cuvântarea 40 la evanghelistul Matei, capitolul 1).

Milostenia este mijlocitoarea vieții veșnice (Cuvântarea 52 la evanghelistul Matei, capitolul 15).

De vei da milostenie, nu-ți va pieri comoara, iar de nu vei da, îți va pieri (Cuvântarea 20 la evanghelistul Matei, capitolul 6).

De vei da milostenie, să închizi ușile tale: cel ce o va primi să fie singurul care să știe de ea (Cuvântarea 72 la evanghelistul Matei, capitolul 17).

Ai strâns în chip nelegiuit - împarte în chip legiuit; ai adunat pe nedrept - împarte cu dreptate (Cuvântarea 5 la evanghelistul Matei, capitolul 1).

De mare mirare vei fi dacă, trăind în sărăcie, mai darnic decât cel bogat te vei dovedi (Cuvântarea 64 la evanghelistul Matei, capitolul 19).

Pentru cel mort să nu plângi, dar milostenia, care îi este de folos, se cuvine s-o faci (Cuvântarea 62 la evanghelistul Ioan, capitolul 11).

Mare este mila atunci când din strictul necesar, nu din prisosul nostru, facem milostenie (Cuvântarea 60 la evanghelistul Ioan, capitolul 10).

Cugetări despre milă

Mila, precum am spus, este rodul dragostei.

Ce este mila și cum trebuie să o săvârșim?

1. Omul este alcătuit din două părți: trup și suflet; de aceea și mila arătată lui este de două feluri: trupească și sufletească. Mila trupească este atunci când se dă milostenie trupului, de exemplu a hrăni pe cel flămând, a adăpa pe cel însetat și așa mai departe. Mila sufletească este atunci când se dă milostenie sufletului, de exemplu a-l întoarce pe păcătos de la păcat și a-l duce la o viață mai bună, a-l mângâia pe cel întristat și așa mai departe.

2. Mila este atunci când facem bine celor nevrednici, adică celor ce nu merită nicidecum acest lucru de la noi sau dăm răsplată mai presus de merite. De exemplu, dacă cineva ar munci o zi întreagă și pentru munca lui ar merita nu mai mult de douăzeci sau treizeci de copeici, dar i s-ar da mai mult, cincizeci de copeici sau o rublă, aceasta ar fi milă; altfel nu ar fi milă, ci răsplata cuvenită. De asemenea, când facem milă fără să avem vreun câștig.

3. Cu cât mai mare este lipsa, cu atât mai mare este mila care se face. De exemplu, mai mare milă este a-l îmbrăca pe cel gol decât pe cel ce este rău îmbrăcat. Mai mare milă este să suferi împreună cu cel necăjit decât să-l ajuți pur și simplu fără să ai vreo pagubă.

4. Mila sau milostenia se judecă după râvna celui ce o dă: căci Dumnezeu iubește pe cel care dă cu voie bună - spune Apostolul (2 Corinteni 9, 7).

5. Mila trebuie săvârșită nu pentru slavă deșartă, căci altfel nu veți avea plată de la Tatăl vostru cel Ceresc (Matei 6, 1).

6. Mila trebuie săvârșită din munca voastră, nu din avutul altuia; altfel nu va fi milă de nu veți da ceea ce este al vostru.
7. Mila săvârșită, pe cât este cu putință, trebuie uitată ca să nu o vatăm slava deșartă.
8. Mila trebuie arătată tuturor, și celor buni, și celor răi, și prietenilor, și vrăjmașilor.
9. Mila trebuie săvârșită în funcție de lipsa celui nevoiaș: celui ce are lipsă mai mare, să i se dea mai mult pentru a fi ajutat.

Motivele care îndeamnă la milă

1. Mila este o mare virtute, prin care omul se aseamănă cu milostivul Dumnezeu.
2. Cei milostivi vor fi miluiți (Matei 5, 7).
3. Pentru milă este făgăduită Împărăția Cerurilor (Matei 25, 34).
4. Cine îl miluiește pe sărac, Îi dă lui Dumnezeu, de la Care negreșit va primi răsplată în veacul viitor.
5. Cu cât mai mare este mila, cu atât mai mare va fi și răsplata pentru milă: Cel ce seamănă cu zgârcenie, cu zgârcenie va și secera, iar cel ce seamănă cu dărnicie, cu dărnicie va și secera (2 Corinteni 9, 6).

6. Judecata va fi fără milă pentru cel ce n-a făcut milă (Iacov 2, 13). Și Hristos îi va trimite pe cei nemilostivi în focul veșnic. Iar dacă pe cei nemilostivi, care nu dau din ceea ce este al lor, Hristos îi va trimite în focul veșnic, ce va fi cu cei ce răpesc bunurile altora?

24. Împăcarea cu aproapele

„Deci, dacă îți vei aduce darul tău la altar și acolo îți vei aduce aminte că fratele tău are ceva împotriva ta, lasă darul tău acolo, înaintea altarului, și mergi întâi și împacă-te cu fratele tău și apoi, venind, adu darul tău” - spune Hristos (Matei 5, 23-24).

Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur

Dumnezeu are atâta grijă de împăcarea noastră încât îngăduie ca jertfa Sa să nu fie desăvârșită și slujba să fie părăsită până în clipa în care se curmă vrajba și mânia (Cartea 1 despre căință, către Dimitrie).

Cu cât mai mult se dezgustă cineva de cel ce caută împăcarea, cu atât mai mult își adună osândă (Cartea a 2-a, cuvântarea 20 despre vrajbă, către poporul din Antiohia, pag. 205).

Cine se împacă cu aproapele pentru slava omenească, acela pierde răsplata (Cartea a 2-a, cuvântarea 20 despre vrajbă, către poporul din Antiohia).

Trebuie să te împaci cu toți oamenii, oricât rău ți-ar pricinui ei (Ibidem).

Trebuie să ne grăbim a ne împăca cu cei ce ne-au supărat fie că se mânia pe noi cu dreptate, fie că se mânia cu nedreptate (Cuvântarea la cuvintele: *dacă vrăjmașul tău este flămând* și celelalte (Romani 12, 20), vol. 3, pag. 170).

Împăcarea cu fratele este adevărata jertfă, care Îi place lui Dumnezeu (Cuvântarea 16 la evanghelistul Matei, capitolul 16).

Cugetări despre împăcarea cu aproapele

Pentru cei ce trăiesc în societate este greu să nu se supere cumva unul pe altul; de aceea și este nevoie de împăcare.

Pentru împăcare sunt necesare următoarele:

1. Ofensatorul trebuie să-i ceară iertare celui ofensat.
2. Cel ofensat trebuie să ierte, după cuvântul lui Hristos: de veți ierta oamenilor greșelile lor, ierta-va și vouă Tatăl vostru Cel ceresc (Matei 6, 14; despre aceasta vezi la cugetările despre iertarea greșelilor aproapelui – capitolul 25).

Motivele pentru care trebuie să ne împăcăm cu aproapele și să-i cerem iertare

1. Dragostea creștină cere să ne smerim cu căință înaintea celor pe care i-am necăjit și să ștergem acel necaz, răsplătindu-l într-un anumit fel.
2. Și porunca lui Hristos cere acest lucru: mergi întâi și împacă-te cu fratele tău (Matei 5, 24).
3. De lucrul acesta este nevoie și pentru împăcarea conștiinței, deoarece conștiința asupritorului nu îi va da acestuia pace, ci îl va chinui până când se va împăca cu cel asuprit și îi va cere aceleia iertare.
4. De aceasta este nevoie pentru ca viața asupritorului să nu fie pusă în primejdie, căci cel asuprit se poate mânia pe asupritorul său și îi poate face rău în vreun fel sau îl poate omorî.
5. Din neîmpăcare vine vrajba, care este urâtă și de Dumnezeu și vatămă și societatea și pe cei ce se vrăjmășesc.
6. Când există vrajbă între conducătorii de oști, se ceartă între ei și supușii lor; când există vrajbă între părinți, se ceartă și copiii lor; când există vrajbă între stăpâni, se ceartă între ei și robii și fiecare luptă pentru partea sa, de unde iau naștere cele mai mari nenorociri și dezastre; conducătorii se ceartă, iar supușii lor rămân cu paguba și nenorocirea.
7. Dumnezeu nu primește nici darul, nici rugăciunea noastră până când nu ne împăcăm cu aproapele nostru: „mergi întâi și împacă-te cu fratele tău și apoi, venind, adu darul tău” - spune Hristos.

Nu mai sta pe gânduri, drăguțule: mergi și te smerește înaintea aproapelui tău. Nu-l asculta pe cel ce-ți șoptește în urechi duhul mândriei, ci ia aminte la ceea ce îți spune blândul și smeritul Iisus, Mântuitorul tău: *mergi întâi și împacă-te cu fratele tău.*

25. Iertarea greșelilor aproapelui

„Că de veți ierta oamenilor greșelile lor, ierta-va și vouă Tatăl vostru Cel ceresc; iar de nu veți ierta oamenilor greșelile lor, nici Tatăl vostru nu vă va ierta greșelile voastre” (Matei 6, 14-15).

„Atunci Petru, apropiindu-se de El, I-a zis: *Doamne, de câte ori va greși față de mine fratele meu și-i voi ierta lui? Oare până de șapte ori? Zis-a lui Iisus: Nu zic ție până de șapte ori, ci până de șaptezeci de ori câte șapte*” (Matei 18, 21-22).

„De-ți va greși fratele tău, dojenește-l și dacă se va pocăi, iartă-l. Și chiar dacă îți va greși de șapte ori într-o zi și de șapte ori se va întoarce către tine, zicând: *Mă căiesc, iartă-l*” (Luca 17, 3-4).

Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur

De vei ierta puțin celui ce slujește împreună cu tine, Dumnezeu îți va ierta ție în chip desăvârșit (Cuvântarea 20 despre ura cea tainică).

De nu vei ierta greșelile aproapelui, nu-ți vor fi iertate nici ție greșelile tale (Cuvântarea 20 despre ura cea tainică).

Pentru curățirea de păcate Dumnezeu ne-a arătat o cale largă și ușoară - iertarea greșelilor aproapelui (Cuvântarea 19 la evanghelistul Matei, capitolul 6).

Pentru aceasta ne-a învățat Hristos să ne rugăm, zicând: „Iartă-ne nouă, precum și noi iertăm” - ca să știm că prin iertare punem început bun (La cuvintele: dacă vrăjmașul tău este flămând și celelalte, vol. 3, pag. 170).

De va cădea vrăjmașul tău în mâinile tale, nu te răzbuna pe el, căci se cuvine să-i păstrezi viața și vrednicia lui (Cuvântarea 1 despre David și Saul).

Nimic nu este mai lipsit de primejdie ca iertarea vrăjmașului și nimic nu este mai primejdios ca răzbunarea față de el (Cuvântarea a 2-a despre David și Saul).

De-l vei ierta pe vrăjmașul care dorește și plănuiește să-ți ia viața - muceniec ți se va socoti (Cuvântarea a 3-a despre David și Saul).

Cugetări despre iertarea greșelilor aproapelui. Motivele pentru care trebuie să iertăm greșelile aproapelui

1. Dragostea creștină cere acest lucru; despre aceasta s-a spus mai sus, unde s-a vorbit despre dragoste.

2. Acest lucru îl cere integritatea societății; căci, de s-ar răzbuna toți oamenii unii pe alții, societatea nu ar mai putea sta în picioare: toți s-ar nimici unii pe alții, ca urmare a vrajbei reciproce, după cuvântul Apostolului: „Iar dacă vă mușcați unul pe altul și vă mâncați, vedeți să nu vă nimiciți voi între voi” (Galateni 5, 15).

3. Toți greșim unii față de alții: astăzi greșește aproapele față de tine, iar mâine greșești tu față de el sau ai greșit deja mai înainte; de aceea și trebuie să ne iertăm unii pe alții - tu să-l ierți pe el, iar el să te ierte pe tine și Dumnezeu, pentru dragostea obștească, va ierta greșelile amândurora.

4. A ierta nu presupune nici o osteneală, dar răzbunarea cere multă osteneală și, poate, nici nu va izbuti.

5. Este cu neputință să se roage cel ce nu iartă greșelile aproapelui. Cum va putea el să spună: „Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri”? Lasă-i aproapelui tău cei o sută de dinari ca să-ți lase și ție Domnul cei zece mii de talanți (Matei 18, 23-35). Precum voiești să Se poarte Dumnezeu cu tine, așa să te porți și tu cu aproapele tău (Comp. Vezi despre aceasta la cugetările despre iubirea față de vrăjmași – capitolul 22).

26. Calea cea strâmtă și calea cea largă

„Intrați prin poarta cea strâmtă, că largă este poarta și lată este calea care duce la pieire și mulți sunt cei care o află. Și strâmtă este poarta și îngustă este calea care duce la viață și puțini sunt care o află” (Matei 7, 13-14).

„Că știe Domnul calea dreptilor, iar calea necredincioșilor va pieri” (Psalmi 1, 6).

„Siliți-vă să intrați prin poarta cea strâmtă” (Luca 13, 24).

„Dar Avraam a zis: *Fiule, adu-ți aminte că ai primit cele bune ale tale în viața ta, și Lazăr, asemenea, pe cele rele; iar acum aici el se mângâie, iar tu te chinuiești*” (Luca 16, 25).

„În lume necazuri veți avea” (Ioan 16, 33).

„...prin multe suferințe trebuie să intrăm în Împărăția lui Dumnezeu” (Faptele Apostolilor 14, 22).

Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur

Pe calea cea strâmtă și îngustă trebuie să mergem (Cuvântul al 7-lea despre bogatul cel nemilostiv și săracul Lazăr).

Calea ce duce la moarte este largă și lată la început, dar strâmtă la sfârșit (Cuvântul al 7-lea despre bogatul cel nemilostiv și săracul Lazăr).

Cum poate fi ușoară calea cea strâmtă și cu dureri? Prin faptul că ea este și calea și poarta spre fericire (Cuvântarea 23 la evanghelistul Matei; la cuvintele: *nu judecați, ca să nu fiți judecați* - Matei 7, 1).

Să pășim pe calea cea strâmtă cu nădejde și cu frică: cu frică, pentru că sunt primejdii din toate părțile și cu nădejde, căci Conducătorul pe această cale este Iisus (Cuvântarea 6 la evanghelistul Matei, capitolul 8).

Cugetări despre calea cea strâmtă și calea cea largă

Există două căi, pe care cei ce călătoresc în lumea aceasta merg spre sfârșitul lor și anume: calea cea strâmtă și calea cea largă. Calea cea strâmtă este plină de mărăcinii necazurilor și ai nenorocirilor, iar calea cea largă este presărată cu florile plăcerilor și ale bogățiilor acestei lumi. Pe calea cea strâmtă Conducătorul este Însuși Hristos, Care a dus Crucea și a fost răstignit pe Cruce și pe această cale merg credincioșii Lui, care s-au lepădat de lumea aceasta și de poftetele ei și și-au luat crucea lor. Pe calea cea largă suveranul este prințul întunericului și pe ea merg cei ce trăiesc după bunul plac, făcându-și toate plăcerile. Calea cea strâmtă duce la fericirea veșnică, iar calea cea largă duce la pieirea veșnică.

Câteva pricini pentru care cei binecredincioși rabdă necazuri în lumea aceasta

1. Satana ridică luptă împotriva lor și îi ispitește și astfel voiește să-i despartă de Hristos și, când nu poate face aceasta, le face rău prin oamenii cei răi.

2. Satana, nefiind în stare să-I facă ceva lui Hristos, Care i-a năruit împărăția, se îndreaptă spre robii Lui, care păzesc poruncile Lui. „Diavolul - spune Sfântul Vasile cel Mare - nefiind în stare să-I facă necazuri lui Dumnezeu Însuși, și-a îndreptat ura spre chipul Lui, adică spre om”.

3. Satana, pizmuind fericirea veșnică a robilor lui Dumnezeu, se străduiește să-i despartă de ea prin tot felul de năpaste.

4. Satana, nefiind în stare să vatăme sufletele binecredincioșilor prin ispite, se străduiește măcar trupurilor lor să le pricinuiască suferințe prin oamenii cei răi, căci el, ca duh rău, are o oarecare bucurie în a-i pricinui suferință omului, îndeosebi celui credincios.

5. Cei binecredincioși nu sunt din lumea aceasta; patria lor este cerul, căci ei disprețuiesc lumea aceasta; de aceea îi și urăște pe ei lumea, căci nu sunt ai ei: Dacă ați fi din lume, lumea ar iubi ce este al său; dar pentru că nu sunteți din lume, ci Eu v-am ales pe voi din lume, de aceea lumea vă urăște (Ioan 15, 19).

6. Cei buni nu se pot uni cu cei răi, iar răutatea celor răi o mustră prin sfânta lor viețuire; de aceea îi și prigonesc cei răi pe cei buni. Astfel, cel mândru îl prigonește pe cel smerit, cel viclean - pe cel curat la inimă, cel lacom - pe cel darnic, cel rău - pe cel blând, căci cel bun este ca un ghimpe în ochiul celui rău.

7. Dumnezeu îngăduie năpastele peste cei buni ca ei să-și aducă aminte că nu aici este patria lor, ci în ceruri, unde este Tatăl lor Ceresc și astfel să nu iubească

deșertăciunea, să nu aibă aici cetate stătătoare, ci să o caute pe aceea ce va avea să fie (Evrei 13, 14). Căci pe cine îl iubește Domnul, îl ceartă - spune Apostolul (Evrei 12, 6).

8. Oamenii binecredincioși nu sunt fără de păcate; și de aceea li se trimit nenorociri, ca, prin ele curățindu-se, să intre direct în patria cerească.

9. Cu cât mai mult suferă aici, cu atât mai mult se vor proslăvi în viața veșnică. Și fiind pedepsiți cu puțin, mare răsplată vor primi (Înțelepciunea lui Solomon 3, 5).

10. Prin aceste nenorociri cei binecredincioși se smeresc și își cunosc neputința lor, căci, precum fericirea înaltă, așa și nenorocirea smerește și îl duce pe om la cunoașterea de sine.

11. Astfel ei se deprind cu înalta virtute a răbdării, care este de folos pentru mântuire și cu care este imposibil a te deprinde fără necazuri și ispite, căci suferința aduce răbdare, și răbdarea încercare, și încercarea nădejde, iar nădejdea nu rușinează (Romani 5, 3-5). „Ia seama - spune Sfântul Vasile cel Mare - încotro duce necazul: la nădejde, care nu se rușinează. Ești neputincios? Bucură-te: Căci pe cine îl iubește Domnul îl ceartă (Evrei 12, 6). Ești sărac? Veselește-te: căci pentru suferințe vei primi împreună cu Lazăr multă mângâiere în veacul viitor. Rabzi ponegriri? Ești un fericit: căci ponegrirea ta în slavă îngerească se va preface” (la Psalmul 59).

Alege, creștine, ori cu lumea aici să te veselești și pe veci să te chinuiești, ori cu Hristos crucea s-o duci și pe veci cu El să împăratești. „Nu există nimeni - spune Sfântul Ioan Gură de Aur - care să aibă liniște și aici, în veacul acesta și dincolo, în veacul viitor” (Cuvântul al 3-lea despre Lazăr).

27. Disprețul față de lume

„...ce-i va folosi omului, dacă va câștiga lumea întreagă, iar sufletul său îl va pierde?” (Matei 16, 26)

„...ce folosește omului dacă va câștiga lumea toată, iar pe sine se va pierde sau se va păgubi?” (Luca 9, 25)

„Nimeni, care pune mâna pe plug și se uită îndărăt, nu este potrivit pentru împărăția lui Dumnezeu” (Luca 9, 62).

„Nu știți, oare, că prietenia lumii este dușmănie față de Dumnezeu? Cine deci va voi să fie prieten cu lumea, se face vrăjmaș lui Dumnezeu” (Iacov 4, 4).

„Și lumea trece și pofta ei” (1 Ioan 2, 17).

„Cugetați cele de sus, nu cele de pe pământ” (Coloseni 3, 2).

Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur

Așa cum iarba, care se întinde pe acoperișurile caselor, pierde degrabă și se usucă înainte de vreme, așa și bunăstarea tuturor celor ce trăiesc în fărădelegi și frumusețea tuturor lucrurilor vieții acesteia dintr-o dată apar și dispar, căci nu au rădăcină puternică și nu au nici o trăinicie. Nu trebuie să ne lipim inima de ele, ci, pricepând cât sunt de deșarte și nestatornice, să le dorim pe cele veșnice, nemuritoare și statornice (Tâlcuire la psalmul 128).

Slava lumii acesteia o putem astfel disprețui de vom cugeta la cealaltă slavă, mult mai minunată și adevărată (Cuvântarea 29 la evanghelistul Ioan).

Slava omenească este asemenea unei măști, care numai pe dinafară este frumoasă, iar pe dinăuntru este goală și nimic renumit și slăvit nu are în ea (Cuvântarea a 3-a la evanghelistul Ioan).

Slava veacului acestuia trece repede, iar slava care izvorăște din lucrurile duhovnicești rămâne pentru totdeauna (Cuvântarea 27 la Epistola către Romani).

Slava deșartă totdeauna vatămă: și deseori aduce și batjocură și înainte de chinurile viitoare atrage aici nenumărate nenorociri (Cuvântarea 17 la Epistola către Romani).

Cine este înrobît atît de mult de iubirea de plăceri încît numai spre aceasta se sîrguiește, ca să placă tuturor, acela este mai ticălos decît orice rob (Cuvântarea a 9-a la A doua epistolă către Corinteni).

Slăvit nu este cel care iubește slava, ci cel care o disprețuiește; slava lumii acesteia nu este slavă, ci umbra slavei (Cuvântarea 29 la A doua epistolă către Corinteni).

Pentru dobîndirea slavei nu există mijloc mai bun ca fuga de slavă, căci slava vine în urma celor ce fug de ea și fuge de cei ce o caută (Cuvântarea a 7-a la Epistola către Filipeni).

Slava printre oamenii nelegiuîți este mai degrabă rușine decît slavă (Cuvântarea a 2-a la Epistola către Tit).

Cine nu primește slavă de la oameni, este asemenea lui Dumnezeu (Cuvântarea a 2-a la Epistola către Tit).

Cugetări despre disprețul față de lume

1. A disprețui lumea sau a te lepăda de lume nu este altceva decât a nu avea atracție față de lucrurile deșarte și stricăcioase, cum sunt: cinstea, bogăția și celelalte.

2. Nu numai monahii trebuie să se lepede de lume, cum gândesc mulți în chip greșit, ci toți creștinii, căci, precum am văzut mai sus din Scriptură, a cugeta cele de sus, nu cele de pe pământ (Coloseni 3, 2) li se poruncește tuturor, chiar dacă această îndatorire o au, în special, monahii.

Motivele care îndeamnă la disprețul față de lume

1. Cine iubește lumea și are prietenie cu ea este vrăjmașul lui Dumnezeu, ceea ce este cumplit, căci este cu neputință a iubi și pe Dumnezeu și lumea: *nu puteți să slujiți lui Dumnezeu și lui mamona* - spune Hristos (Matei 6, 24).

2. „Dacă ar stăpâni omul toată lumea, iar sufletul său și l-ar pierde, nici un folos nu ar avea” - spune Hristos (Matei 16, 25-26).

3. Lumea rămâne, dar noi toți, așa goi, cum am intrat în lume, așa vom și ieși din lume și nimic nu vom lua cu noi, nici argintul, nici aurul, nici ogoarele, nici cinstea și nici slava.

4. Bogăția și cinstea pentru om sunt niște poveri și griji în plus. Cine are mai multe griji și deșertăciuni dacă nu cei ce se află în cinste și cei bogați?

5. Cu cât mai mult iubește omul lumea, cu atât mai mult se depărtează de Dumnezeu; și, dimpotrivă, cu cât mai mult disprețuiește lumea, cu atât mai mult se apropie de Dumnezeu.

6. Cine are atracție față de lume, nu se satură niciodată, de exemplu, dacă a dobândit puțină cinste, caută și mai multă și astfel tinde să urce din ce în ce mai sus.

7. Cu cât mai mare este atracția omului față de lume, cu atât mai mult se va chinui omul înaintea judecății lui Dumnezeu.

8. Oricât am trăi și ne-am desfăta cu frumusețile și mângâierile lumii, tot va trebui, chiar și fără să vrem, să ne despărțim de ele și să mergem la judecata lui Dumnezeu.

9. Lumea este nestatornică: astăzi ne laudă, iar mâine ne ocărăște; acum ne cinstește, iar apoi ne necinstește; acum ni se închină, iar după aceea ne calcă în picioare; acum ne preamărește, iar mai târziu râde de noi; astăzi mergem în trăsură, iar mâine ajungem în temniță; ieri am avut în casă muzica, iar astăzi avem plânsul; ieri am fost îmbrăcați în porfiră și vison, iar astăzi umblăm în zdrențe. Și abia dacă vei găsi un om care să aibă numai fericire până la sfârșitul vieții sale; nu-i zi în care să nu se întâmple aproape fiecăruia câte o schimbare. Așa se joacă lumea cu noi. Însă celor ce iubesc pe Dumnezeu, măcar că li s-ar întâmpla multe năpaste și nenorociri, Dumnezeu toate le lucrează spre bine - precum învață Apostolul (Romani 8, 28).

10. În ceasul morții, vom plânge negreșit pentru că am iubit lumea și tot ce este în lume. Întreabă-l pe fiecare muribund ce părere are despre lucrurile lumii, ce părere are despre cinste, bogăție, slavă și iubirea de plăceri? Nici pe departe nu va avea părerea pe care a avut-o în timpul vieții: acum toate acestea le socotește gunoaie, deșertăciuni sau chiar piedici în calea mântuirii; acum se căiește, plânge, se amărăște pentru că toată viața mintea lui s-a îndeletnicit cu aceste deșertăciuni; acum cu

dreptate, însă prea târziu cugetă la toate acestea; acum recunoaște împreună cu Solomon că totul este deșertăciunea deșertăciunilor, toate sunt deșertăciuni (Ecclesiastul 1, 2).

11. Lucrurile lumești îl împovărează atât de mult pe om încât acesta nu izbutește nici măcar să cugete la Dumnezeu și la mântuirea sa. Ia seama la bogatul cel iubitor de argint: unde era inima lui? *Căci unde este comoara ta, acolo va fi și inima ta* - după cuvântul lui Hristos (Matei 6, 21). Astăzi socotește veniturile, mâine cheltuielile, iar poimâine se gândește la profit. Stând în casă, toată ziua se îngrijește ca mărfurile trimise la târg să nu se piardă; și în biserică stă și nici aici nu se liniștește inima lui și ba la lăzi, ba la prăvălii, ba la celelalte locuri pe unde se află mărfurile îi zboară mintea; și ziua și noaptea și chiar și în somn numai de acestea se îngrijește: chinuitoare grijă și fără de folos! Ce grijă pentru suflet poate avea când mamona îi stăpânește inima?

12. Atracția față de lucrurile lumii este pricina multor păcate mari, ca de exemplu: cei ce doresc să se îmbogățească își adună deseori și în cea mai mare parte bogăția pe nedrept, asuprindu-l cumplit pe aproapele lor și disprețuind legea lui Dumnezeu; cel ce iubește slava și cinstea le dobândește deseori prin lingușire, vicleșug și clevetire la adresa aproapelui; cei ce trăiesc în huzur, de exemplu, boierii, pun pe țărani biruri grele și de neîndurat și aproape că le iau hrana de zi cu zi și îi obligă să cutreiere cu femeile și copiii lor, pe jumătate goi; judecătorii și dregătorii calcă în picioare dreptatea și jurământul, cinstind câștigurile murdare mai mult decât pe Dumnezeu, ca să trăiască în huzur; și lucrul lui Dumnezeu, pentru care au fost numiți, îl părăsesc, din care pricină se stârnesc plânsul, lacrimile și tânguierile celor asupriți, care strigă la cer. Obrăznicia, fărădelegea, silnicia, răutatea și celelalte fapte rele se înmulțesc din ce în ce mai mult din pricina oamenilor răi și nelegiuți.

13. Creștinii toți sunt chemați la viața veșnică și la bunătățile cerești: și numai pe acestea trebuie să le caute cu orice chip: „...cucerește viața veșnică la care ai fost chemat” - îi spune Apostolul Pavel lui Timotei (1 Timotei 6, 12).

14. Toți creștinii în lumea aceasta sunt străini și călători, iar patria lor este cerul, unde este și Tatăl lor: *Tatăl nostru, Care ești în ceruri* (Matei 6, 9)! De aceea trebuie să-și îndrepte cugetul spre patria cerească, nu să se lipească de pământ.

15. Creștinii sunt ca niște negustori, care trebuie să-și încarce corabia sufletului lor cu mărfuri potrivite, vrednice de patria cerească, adică cu virtuți.

16. A prefera cele vremelnice în locul celor veșnice este un lucru foarte nechibzuit și nebunesc, căci nu este altceva decât a prefera umbra sau visul în locul adevăratelor lucruri.

17. Este lucru păgânesc a căuta cele pământești și a te lipi de ele, căci păgânii nu au nădejdea veșnică, dobândită prin Hristos, ca unii ce nu sunt luminați cu lumina Evangheliei.

18. Este cu neputință a sluji totodată și lumii și lui Hristos, a te desfăta cu lumea și totodată a-ți duce crucea cu Hristos, fără de care nimeni nu se mântuiește. „Nu puteți să slujiți lui Dumnezeu și lui mamona” - spune Hristos (Matei 6, 24).

19. Mare nerecunoștință și dispreț Îi arătăm lui Hristos atunci când renunțăm la bunătățile cerești, dobândite pentru noi cu scumpul Său Sânge și alergăm după cele stricăcioase, pământești. Este cu neputință a alerga în același timp și după cele vremelnice, și după cele veșnice.

20. Deosebit de mari sunt nerecunoștința și disprețul față de El atunci când pe El, Ziditorul și Tatăl nostru, Îl părăsim și iubim zidirea Lui cea fără de simțire și ne lipim de ea.

21. Mare nebunie este să iubești zidirea cea fără de gândire și simțire, de la care nu putem avea parte de iubire. Lucrul cel fără de gândire, fără de simțire și mort nu ne poate iubi pe noi; și nici noi nu trebuie să-l iubim pe el, ci numai pe Dumnezeu, Care ne iubește pe noi și pe aproapele, care este creat după chipul Lui.

22. Cei ce disprețuiesc lumea primesc aici înșutit, căci prin credința lor ei stăpânesc toată lumea. Cerul îi ascultă, căci poruncesc norilor și dau ploaie. Poruncesc soarelui - și soarele stă în loc. Poruncesc mării - și marea fuge de ei. Focul îl prefac în rouă. Leii ca mieii li se supun. Ei mută munții din loc, locurile nestrăbătute pentru ei se fac căi netede, când voiesc, umblă pe mare ca pe uscat, cerul pentru ei trimite mană și scot apă din piatră. Lor li se supun împărații, înaintea lor cad vrăjmașii și râurile se întorc din cursul lor. Cu glasul lor năruiesc cetăți puternice. Își întorc fața de la bogății, dar au de toate: *ca unii care n-au nimic, dar toate le stăpânesc* (2 Corinteni 6, 10). De cinste fug, dar toți îi cinstesc; de toți se depărtează, dar pe toți îi atrag la ei; se ascund, dar nu se pot ascunde; fug de mângâieri, dar înăuntrul lor se mângâie mult mai mult. Cu cât mai mult se smeresc, cu atât mai mult se înalță: *Căci, oricine se înalță pe sine - se va smeri, iar cel ce se smerește pe sine - se va înălța* - după cuvântul lui Hristos.

23. În sfârșit, disprețuind lumea, Îl dobândesc pe Hristos cu toate comorile cerești și veșnice și vor împărăți cu El în vecii vecilor.

De va spune cineva că toate făpturile au fost create pentru om, îi voi răspunde:

1. Tocmai de aceea făpturile trebuie să-i slujească omului, nu omul făpturilor; lor le slujește numai cel ce își lipește inima de ele.

2. Trebuie să ne folosim de ele, nu să abuzăm de ele - să ne folosim cu măsură, nu fără măsură, din îndemnul trebuinței, nu al iubirii de plăceri.

3. Făpturile acestea sunt ca niște semne și dovezi, care ne determină să îl cunoaștem pe Ziditorul și să venim la El: din făpturi Îl cunoaștem pe Ziditorul nostru și Îl studiem și datorită lor ajungem să-L iubim și să-L cinstim, căci atâtea lucruri minunate a făcut pentru noi.

4. Făpturile au fost create să ne slujească nouă ca noi să-I slujim lui Dumnezeu; iar când noi nu Îi slujim lui Dumnezeu, nici slujirea lor nu ne este de folos nouă și de aici vine marea nrecunoștință față de Dumnezeu. Omul, ca făptură rațională, creată după chipul lui Dumnezeu, este slujitorul cel mai apropiat al lui Dumnezeu și, ca mijlocitor între Dumnezeu și făpturi, folosindu-se de slujirea făpturilor, trebuie să-I mulțumească lui Dumnezeu și să-I slujească Lui. De exemplu, robii slujesc stăpânului lor pentru ca el să slujească monarhului și societății; iar, dacă el nu slujește, atunci și slujirea lor, din pricina nepăsării lui, va fi zadarnică; așa și făpturile slujesc omului pentru ca el să-I slujească lui Dumnezeu ca făptură rațională și pentru toate să-I aducă laudă și mulțumire lui Dumnezeu. Dar, dacă omul nu face acest lucru, în zadar se folosește de făpturi și, de aceea, se arată nrecunoscător față de Ziditorul său și Îi aduce jignire.

28. Ispita

„Fericit este bărbatul care rabdă ispita, căci lămurit făcându-se va lua cununa vieții, pe care a făgăduit-o Dumnezeu celor ce Îl iubesc pe El” (Iacov 1, 12).

„Fiți treji, privegheați. Potrivnicul vostru, diavolul, umblă, răcnind ca un leu, căutând pe cine să înghită” (1 Petru 5, 8).

Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur

Pentru cei ce veghează, ispita este mai bună și mai de folos decât liniștea (Cuvântarea a 5-a către norodul din Antiohia).

Nu ispita, ci nepăsarea celor ispitiți aduce pieirea (Cuvântarea a 4-a către norodul din Antiohia).

Nu există ispită mai mare decât a cădea în mâinile omului viclean (la Psalmul 119).

Ispita, oricât de mult ar dura, trebuie s-o răbdăm (la Psalmul 145).

Dumnezeu trimite ispita pentru încercare (Cuvântarea despre Daniel, capitolul 6).

Cei buni, în ispite devin și mai buni (Cuvântarea la cuvintele: În ziua aceea, șapte femei se vor certa pentru un singur om - Isaia 4, 1).

Trebuie să ducem cu răbdare toate ispitele (Cuvântarea 13 la evanghelistul Matei, capitolul 14).

În ispite trebuie să ținem minte următorul lucru: când răbdăm ceva de la cei răi, să căutăm la Cel ce ne conduce și ne desăvârșește credința (Cuvântarea 17 la evanghelistul Ioan, capitolul 15).

Necazurile și ispitele ne fac curați (Cuvântarea 33 la Faptele Apostolilor, capitolul 15).

În ispite trebuie să postim (Cuvântarea 31 la Faptele Apostolilor, capitolul 14).

Cea mai mare armă în ispite este rugăciunea (Cuvântarea a 3-a la Faptele Apostolilor, capitolul 1).

De ispite nu trebuie să ne temem, pentru că Dumnezeu este cu noi (Cuvântarea 15 la Epistola către Romani).

Ispitele aduc multe lucruri bune (Cuvântarea 54 la Faptele Apostolilor, capitolul 28).

Cugetări despre ispite

1. Cât de dușmănos este satana față de noi, Sfânta Scriptură mărturisește: el ispitește fie credința, fie dragostea, fie nădejdea noastră. Ispitește credința, strecurând îndoiala, neîncrederea, semănând erezia, schisma, apostazia; ispitește dragostea, întorcând voia noastră de la săvârșirea poruncilor lui Dumnezeu și semănând vrajba între noi; ispitește nădejdea, ducându-ne la deznădejde față de viața veșnică și de bunătățile făgăduite.

2. Orice ispită, chiar de este adusă de satana, totuși nu este adusă fără îngăduința lui Dumnezeu. Hristos a spus: *Simone, Simone, iată satana v-a cerut să vă cearnă ca pe grâu* (Luca 22, 31).

3. Ispita nu ocolește pe nici unul dintre credincioși: dacă Hristos, Fiul lui Dumnezeu, de trei ori a fost ispitit de satana, precum mărturisește Evanghelia, cu atât mai mult vor fi ispitiți credincioșii Lui.

4. Ispitele ne vin din îngăduința lui Dumnezeu pentru a avea un sfârșit bun.

a) în ispită Dumnezeu ne arată nouă ceea ce suntem și către ce anume avem înclinație, către bine sau către rău; ne arată ceea ce cugetăm, cele trupești sau cele duhovnicești; ne arată ce se ascunde în inima noastră, dragostea de Dumnezeu sau dragostea lumii acesteia.

b) în ispită omul își cunoaște neputința sa și ticăloșia sa și astfel se smerește. *Datu-mi-s-a mie un ghimpe în trup, un înger al satanei, să mă bată peste obraz, ca să nu mă trufesc* - spune Apostolul Pavel (2 Corinteni 12, 7).

c) în ispită, dacă ea este răbdată, ispititorul este făcut de rușine, ca unul ce este biruit de către omul cel neputincios, cu harul lui Dumnezeu, iar omul se încununează.

5. Ajutorul împotriva ispitelor:

a) Să îndreptăm îndată mintea către altceva, care este de folos și către sfânta cugetare.

b) Ispititorului i se poate spune ceea ce i-a spus Arhanghelul Mihail diavolului: *Să te certe pe tine Domnul!* (Iuda 1, 9)

c) Să ne îngrădăm cu semnul crucii și să ne înarmăm cu puterea lui Hristos Celui răstignit.

d) Să-i întoarcem spatele ispititorului și să nu-i dăm atenție. - Despre aceasta mai vezi la cugetările despre păcat (cap. 2) și despre sminteli (capitolul 10).

6. E semn rău dacă cineva nu are ispite, căci ispititorul nu se atinge de cel pe care îl vede a fi supus voii sale și, prin urmare, stăpânit de el. Oșteanul nu luptă împotriva celui ce i se supune, ci împotriva celui ce se înarmează și îi stă împotrivă; nici tâlharul nu năvălește asupra săracului, ci asupra bogatului. Ia aminte la toate acestea și nu te bucura că nu ai ispite, ci ia seama și vezi în ce stare te afli.

7. Deseori se întâmplă ca ispititorul să se depărteze pentru o vreme și să ne lase în pace, dar atunci ne stă înaintea mai mare ispită, căci dintr-o dată, pe neașteptate năvălește asupra noastră și nu din direcția din care ne așteptăm, de aceea trebuie totdeauna să o așteptăm. Pentru aceasta ne și înarmează Apostolul Petru, zicând: „Fiți treji, privegheați. Potrivnicul vostru, diavolul, umblă, răcnind ca un leu, căutând pe cine să înghită” și Apostolul Pavel: „Deci luați seama cu grijă, cum umblați, nu ca niște neînțelepți, ci ca cei înțelepți” (1 Petru 5, 8; Efeseni 5, 15).

8. După ispită și biruință trebuie să atribuim biruința nu nouă, ci lui Dumnezeu și Lui să-I mulțumim pentru că nu i-a dat voie vrăjmașului să râdă de noi, căci tot cursă diavolească este și faptul că el după biruința noastră asupra lui strecoară în noi îngâmfare și slava deșartă.

9. De se întâmplă să fim ispitiți, nu trebuie să deznădăjduim, ci îndată să ne ridicăm, să ne căim și să ne îndreptăm și cu mai multă înflăcărare să luptăm, chemând ajutorul lui Dumnezeu. Căci viața noastră este o luptă, în care când dintr-o parte, când dintr-alta suntem răniți, goniți și biruiți.

29. Pedeapsa părintească a lui Dumnezeu

„Fiul meu, nu disprețui certarea Domnului, nici nu te descuraja când ești mustrat de El. Căci pe cine îl iubește Domnul - îl ceartă, și biciuiește pe tot fiul pe care îl primește. Răbdați spre înțeleptire, Dumnezeu se poartă cu voi ca față de fii. Căci care este fiul pe care tatăl său nu-l pedepsește? Iar dacă sunteți fără de certare, de care toți au parte, atunci sunteți fii nelegitimi și nu fii adevărați” (Evrei 12, 5-8).

„Orice mustrare, la început, nu pare că e de bucurie, ci de întristare, dar mai pe urmă dă celor încercați cu ea roada pașnică a dreptății. Pentru aceea, îndreptați mâinile cele ostenite și genunchii cei slăbănogiți” (Evrei 12, 11-12).

„Fericit este omul pe care îl vei certa, Doamne, și din legea Ta îl vei învăța pe el” (Psalmi 93, 12).

„De vor părăsi fiii lui legea Mea și după rânduielile Mele nu vor umbla, de vor nesocoti dreptățile Mele și poruncile Mele nu vor păzi, cerceta-voi cu toiag fărădelegile lor și cu bățai păcatele lor. Iar mila Mea nu o voi depărta de la ei” (Psalmi 88, 30-33).

„Certând m-a certat Domnul, dar morții nu m-a dat” (Psalmi 117, 18).

Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur

Cei ce nu primesc pedeapsa lui Dumnezeu cu mulțumire, ci cu supărare și mânie, vor avea parte de mari nenorociri (Cartea 1 către Stahirie).

Nu trebuie să ne tulbure faptul că alții primesc pedeapsă mai ușoară decât noi, căci pentru ostenele mari și răsplata va fi mare (Cartea 1 către Stahirie).

Dacă unii nu se îndreaptă când sunt pedepsiți de Dumnezeu, nu lui Dumnezeu trebuie să-i atribuim aceasta, ci nepăsării lor (Cartea 1 către Stahirie).

Pedeapsa lui Dumnezeu este leac pentru păcate (Despre cutremur).

Deseori, când greșim, Dumnezeu nu ne pedepsește îndată pentru păcate, ci ne dă timp de pocăință; și, dacă noi, gândind că păcatul nostru deja s-a șters, suntem nepăsători față de îndreptarea noastră, pedeapsa lui Dumnezeu ne lovește când nici nu ne așteptăm (Cuvântarea a 3-a către norodul din Antiohia).

Dumnezeu știe că anularea pedepsei pentru păcate nu ne vatămă mai puțin decât păcatul în sine: de aceea ne și pedepsește - nu din răzbunare pentru păcatele dinainte, ci pentru ca noi să ne îndreptăm pe viitor (Cuvântarea despre faptul că propovăduitorul nu trebuie să alinte).

Cine greșește și nu primește pedeapsă este mai sărman decât toți oamenii (Cuvântarea a 6-a către norodul din Antiohia).

Pedepsele trimise nouă de Dumnezeu trebuie să le atribuim mai mult milei Lui decât mâniei, întrucât El, ca un Părinte grijuliu, tot ce face, spre folosul nostru face (Cuvântarea 26 la Cartea Facerii, capitolul 8).

Pedeapsa trimisă păcătoșilor de Dumnezeu în veacul acesta va ușura pedeapsa cea veșnică din veacul viitor (Cuvântarea 26 la Cartea Facerii, capitolul 7).

Dumnezeu le trimite oamenilor pedeapsă pentru păcate mult mai ușoară decât ar merita ei (Cuvântarea la Cartea proorocului Isaia, capitolul 1).

Despre aceasta mai vezi la cugetările despre iubirea față de vrăjmași (capitolul 22), despre calea cea strâmtă și calea cea largă (capitolul 26), la cugetările despre ispită (capitolul 28) și la cugetările despre răbdare (capitolul 30).

30. Răbdarea

„...cel ce va răbda până la sfârșit, acela se va mântui (Matei 24, 13).

„Prin răbdarea voastră veți dobândi sufletele voastre (Luca 21, 19).

„Drept aceea, fiți îndelung-răbdători, fraților, până la venirea Domnului. Iată, plugarul așteaptă roada cea scumpă a pământului, îndelung răbdând, până ce primește ploaia timpurie și târzie (Iacov 5, 7).

„Nu vă plângeți, fraților, unul împotriva celuilalt, ca să nu fiți judecați (Iacov 5, 9).

„Luați, fraților, pildă de suferință și de îndelungă răbdare pe proorocii care au grăit în numele Domnului (Iacov 5, 10).

„...suferința aduce răbdare, și răbdarea încercare, și încercarea nădejde, iar nădejdea nu rușinează (Romani 5, 3-5).

„...aveți nevoie de răbdare ca, făcând voia lui Dumnezeu, să dobândiți făgăduința (Evrei 10, 36).

„...răbdarea săracilor în veac nu va pieri (Psalmi 9, 18). ...cei ce așteaptă pe Domnul vor moșteni pământul (Psalmi 36, 9).

„...toți cei ce Te așteaptă pe Tine nu se vor rușina (Psalmi 24, 3)

„Așteptând am așteptat pe Domnul și S-a plecat spre mine. A auzit rugăciunea mea (Psalmi 39, 1-2).

„...pentru Tine am suferit ocară, acoperit-a batjocura obrazul meu (Psalmi 68, 9).

„Supune-te Domnului și roagă-L pe El; nu râvni după cel ce sporește în calea sa, după omul care face nelegiuirea (Psalmi 36, 7).

„Așteaptă pe Domnul și păzește calea Lui! Și te va învăța pe tine ca să moștenești pământul (Psalmi 36, 34).

„Și m-am făcut ca un om ce nu aude și nu are în gura lui mustrări. Că spre Tine, Doamne, am nădăjduit; Tu mă vei auzi, Doamne, Dumnezeul meu (Psalmi 37, 14-15).

„Amuțit-am și n-am deschis gura mea, că Tu ești Cel ce m-ai făcut pe mine (Psalmi 38, 13).

„Pentru ce ești mâhnit, suflete al meu, și pentru ce mă tulburi? Nădăjduiește în Dumnezeu, că-L voi lăuda pe El; mântuirea feței mele este Dumnezeul meu (Psalmi 41, 6-7).

„Ostenit-am strigând, amorțit-a gâtlejul meu, slăbit-au ochii mei nădăjduind spre Dumnezeul meu (Psalmi 68, 4).

Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur

Răbdarea este adăpostul bucuriei (la Psalmul 4, vol. 3).

Smerenia naște răbdare, iar răbdarea naște smerenie (la Psalmul 9, vol. 3).

Nu se poate exprima în cuvinte bucuria celor ce rabdă pentru Hristos (Cuvântarea 13 la Faptele Apostolilor, capitolul 5).

Răbdarea, eliberând sufletul de frământare și de duhurile rele, îi oferă oarecum un adăpost liniștit (Cuvântarea 84 la evanghelistul Ioan).

Strălucită este biruința atunci când vrăjmașii sunt biruiți prin răbdare (Cuvântarea 85 la evanghelistul Matei, capitolul 26).

Prin răbdare trebuie să-l biruim pe diavol (Cuvântarea 13 la evanghelistul Matei, capitolul 4).

Cu cât mai greu va fi necazul ce-l vei răbda, cu atât mai puternic vei fi (Cuvântarea 24 la evanghelistul Matei, capitolul 7).

Răbdarea necazurilor întrece milostenia și multe alte virtuți (Cuvântarea 31 la evanghelistul Matei, capitolul 9).

Nu există nimeni care să trăiască liniștit și aici, în lumea aceasta, și dincolo, în veacul viitor (Cuvântul al 3-lea despre Lazăr).

Nimic nu egalează răbdarea (Epistola a 7-a către Olimpiada).

Răbdarea pe păcătoși îi slobozește de pedeapsă, iar dreptilor le înmulțește răsplata (Epistola a 4-a către Olimpiada).

Cugetări despre răbdare

Răbdarea este virtutea care în orice suferință se lasă în voia lui Dumnezeu și în sfânta Lui Pronie.

Motivele care îndeamnă la răbdare sau mângâierea în răbdare

1. Orice amărăciune, necaz și suferință se întâmplă cu voia lui Dumnezeu. Așa și este scris: *Cele bune și cele rele, viața și moartea, sărăcia și avuția de la Domnul sunt* (Cartea înțelepciunii lui Isus, fiul lui Sirah [Ecclesiasticul] 11, 16).

2. Mai ales în vremurile de acum, cei ce voiesc să trăiască cucernic nu au ce aștepta decât silnicii, prigoane, asupriri, căci din pricina înmulțirii fărădelegii iubirea multora deja s-a răcit. Așadar, oricine voiește să trăiască cucernic, trebuie să se gătească spre răbdare (Matei 24, 12).

3. Răbdarea, precum ne învață mai sus Sfântul Ioan Gură de Aur, pe păcătoși îi slobozește de pedeapsă, iar dreptilor le înmulțește răsplata (Epistola a 4-a către Olimpiada).

4. Răbdarea este o virtute înaltă, cu care nimic nu se poate compara. Răbdarea necazurilor - precum spune Sfântul Ioan Gură de Aur - întrece milostenia și multe alte virtuți (Cuvântarea 31 la evanghelistul Matei). Și mai spune că: „Nimic nu egalează răbdarea” (Epistola a 7-a către Olimpiada).

5. Strălucită este biruința atunci când vrăjmașii sunt biruiți prin răbdare, cum ne învață același Sfânt Ioan Gură de Aur (Cuvântarea 85 la evanghelistul Matei).

6. Prin răbdare, diavolul este biruit și rușinat - cum scrie în cartea dreptului Iov.

7. Pentru răbdare sunt făgăduite viața veșnică și slava, căci spune Hristos: „cel ce va răbda până în sfârșit, acela se va mântui” (Matei 10, 22). Așteptând slavă, oricine se poate mângâia în răbdare.

8. Moartea curmă orice suferință și necaz, oricât de lungi ar fi ele.

9. Oricât de mare ar fi suferința noastră, totuși, păcatele noastre, prin care am jignit măreția lui Dumnezeu, sunt mult mai mari și vrednice de pedeapsă și mai mare.

10. Dumnezeu ne pedepsește aici ca noi să dobândim mântuirea cea veșnică. Dar, fiind judecați de Domnul, suntem pedepsiți - spune Apostolul - ca să nu fim osândiți împreună cu lumea (1 Corinteni 11, 32).

11. Dreptatea lui Dumnezeu cere ca păcătosul să fie pedepsit pentru păcatele lui. Și, dacă păcătosul trebuie să fie pedepsit, atunci mai bine să fie pedepsit aici și să rabde cu mulțumire decât să fie chinuit la nesfârșit în veacul viitor. Aici Dumnezeu îl pedepsește și îl mângâie, dar dincolo nu există mângâiere; aici pedepsele sunt ușoare, părintești, dar dincolo sunt cumplite; aici sunt vremelnice, dar dincolo veșnice. Căci a răbda timp de o sută de ani orice suferință aici, este nimic în comparație cu veșnicia. Ascultă-l pe bogatul din Evanghelie, care se veselea aici în toate zilele în chip strălucit, cum strigă: *Părinte Avraame, fie-ți milă de mine* (Luca 16, 24) - strigă, dar fără folos.

12. Dumnezeu, după bogăția, bunătatea, blândețea și îndelunga Sa răbdare, ne rabdă pe noi, așteptând pocăința noastră; și noi trebuie să răbdăm atunci când ne pedepsește pentru păcate și să-I mulțumim, că pentru fărădelegile noastre nu ne-a zdrobit, ci prin această pedepsire caută mântuirea noastră.

13. În bunăstare omul se înalță, iar în suferință se smerește; de aceea Dumnezeu îi trimite omului crucea, ca el să se smerească și astfel să nu piardă fericirea veșnică.

14. Ori că răbdăm, ori că nu răbdăm și cârtim în suferință, tot nu scăpăm de ceea ce ne-a hotărât judecata lui Dumnezeu, dar din pricina nerăbdării pierdem răsplata.

15. Prin răbdare se ușurează suferința. Ia aminte la cei ce suferă îndelung de vreo boală: atât de mult s-au deprins cu acea boală prin răbdare încât parcă nici nu o mai simt; și, dimpotrivă, prin nerăbdare boala se înmulțește, cum ne dă de înțeles însăși viața noastră.

16. Orice suferință poate fi gravă sau ușoară: de este gravă, se va curma curând prin moarte, iar, de este ușoară, va putea fi îndurată cu mulțumire.

17. Cel ce suferă trebuie să cugete în sine astfel: dacă până acum am răbdat, înseamnă că și de acum încolo pot răbda; dacă ieri am răbdat, înseamnă că și azi și mâine mai pot răbda.

18. Hristos, Fiul lui Dumnezeu, a răbdat pe nedrept, pentru noi, lăsându-ne pildă, ca să pășim pe urmele Lui (1 Petru 2, 21). Iar noi prin aceasta trebuie să ne mângâiem în răbdare, că Hristos a răbdat fiind fără de păcat.

19. Tu, cel ce suferi, ia seama la cei ce au mai mare necaz și boală decât tine și, totuși, rabdă. De suferi îndelung de vreo boală și ai o oarecare mângâiere de la cei ce îți slujesc, ia seama la cei ce suferă mai mult ca tine, care se perpelesc în văpaia durerii și a necazului și sunt acoperiți numai cu răni; și, pe lângă acestea, nu au pe nimeni care să-i îngrijească, să-i hrănească, să-i adape, să-i ridice, să-i spele și să-i curețe de răni și, totuși, rabdă.

De rabzi surghiunire, adu-ți aminte de ocașii care în lanțuri, în zdrențe, pe jumătate goi, departe de casă și de țară, în fiecare zi primesc bătaii și răni. Ziua la muncă silnică sunt osândiți, iar noaptea în temnițe pline de murdărie și duhoare sunt închiși, fără nici o mângâiere și moartea pentru ei este mai plăcută decât viața.

De rabzi sărăcie, gândește-te la cei ce înainte au fost bogați și slăviți, dar au ajuns până acolo încât nici pe ei, nici pe soții, nici pe copii nu au cu ce să-i mai hrănească, să-i îmbrace și nu mai au unde să-și plece capul; cutreieră prin curțile altora și sunt plini de datorii; din toate părțile sunt strâmtorați, au parte de necazuri și dureri

de neîndurat și ca într-un cuptor se perpelesc; tu, măcar că nici strictul necesar nu ai, poți cere în numele lui Hristos, dar lor și să ceară le este rușine, pentru că înainte au fost slăviți și bogați. Ia seama încă la țăranii săraci, la cerșetori, la cei ce umblă pe jumătate goi, la cei bolnavi și la cei ce zac nemișcați, care trebuie să plătească biruri și dajdii și nu numai că nu pot da, dar ei înșiși au nevoie să le dea ceva și chiar să aibă grijă de ei din pricina sărăciei și bolii lor cumplite.

De rabzi ponegrire și clevetire, adu-ți aminte de cei ce stau în scaune înalte, câte cârteli rabdă ei de la supuși, câte ponegriri, vorbe rele, înjurături, atacuri, vicleșuguri, curse, blesteme, batjocuri și reproșuri usturătoare, asemenea copacilor, ce stau pe înălțimi și sunt clătinați de orice vânt, chiar și de cel mai slab. - Așa să te întărești în răbdare. Ei rabdă necazuri mai mari și mai crunte: iar tu nu poți răbda unul mic?

20. Pogoară-te cu mintea în iad și vezi cum se chinuiesc cei osândiți acolo și se vor chinui în veci; de ar fi cu puțință, ar dori să ardă aici în foc până la sfârșitul lumii numai să scape de chinul cel veșnic.

21. Ridică-ți ochii minții la locașurile cerești și ia seama la toți cei ce viețuiesc acolo: nu vei găsi nici unul care să nu fi ajuns acolo pe calea răbdării.

22. *Pătimirile vremii de acum nu sunt vrednice de mărirea care ni se va descoperi* - spune Apostolul Pavel (Romani 8, 18). Căci, oricâte rele ai răbda aici, totuși răbdarea aceasta este nevrednică de slava viitoare, care este gătită celor ce rabdă. *Bucurați-vă și vă veseliți, că plata voastră multă este în ceruri* (Matei 5, 12).

23. În suferința ta adu-ți aminte de crunta suferință a sfinților mucenici: unii dintre ei au fost bătuți cu nuiiele, altora li s-au scos dinții și ochii; altora li s-au tăiat limba, mâinile, picioarele și sânii; alții au fost zdrobiți aproape de tot și răstigniți pe cruce; alții au fost aruncați la fiare; alții au fost înecați; alții au fost arși de vii; alții au fost îngropați de vii; alții au fost închiși în cuptoare de aramă încinse; altora li s-au

jupuit pielea și carnea de pe oase; altora li s-a vărsat în gură smoală sau cositor topit și multe alte chinuri nespuse au răbdat, însă pe toate le-au răbdat cu atâta mărinimie încât au și râs chiar de călăi. E adevărat, toate acestea le-au răbdat cu ajutorul lui Hristos, dar același ajutor al lui Hristos este gata și acum pentru toți cei ce rabdă. *Iisus Hristos, ieri și azi și în veci, este același* (Evrei 13, 8).

„De aceea și noi, având împrejurul nostru atâta nor de mărturii, să lepădăm orice povară și păcatul ce grabnic ne împresoară și să alergăm cu stăruință în lupta care ne stă înaintea. Cu ochii ațintiți asupra lui Iisus, începătorul și plinitorul credinței, Care, pentru bucuria pusă înaintea-I, a suferit crucea, n-a ținut seama de ocară ei și a șezut de-a dreapta tronului lui Dumnezeu” (Evrei 12, 1-2).

31. Ascultarea față de păstori și îndrumători

„Ascultați pe mai-marii voștri și vă supuneți lor, fiindcă ei priveghează pentru sufletele voastre, având să dea de ele seamă, ca să facă aceasta cu bucurie și nu suspinând” (Evrei 13, 17).

Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur

Mare rău este dacă biserica nu are cârmuitor, dar tot atât de mare este răul și atunci când supușii ei nu ascultă de el. Poporul care nu ascultă de cârmuitorul său este asemenea celui ce nu are cârmuitor sau chiar mai rău decât acela. Căci neorânduiriile celor ce nu au cârmuitor pot fi iertate, dar cei ce nu ascultă de cârmuitorul lor nu sunt nicidecum vrednici de iertare (Cuvântarea 34 la Epistola către Evrei).

Pentru mântuire, în primul rând, trebuie să-i cinștim pe îndrumători și să-i ascultăm pe preoți (Cuvântarea 72 la evanghelistul Matei).

Chiar dacă îndrumătorii ar avea o viață păcătoasă, totuși nu trebuie să disprețuim învățătura lor, căci ei nu învățătura lor, ci pe a lui Dumnezeu o propovăduiesc, ceea ce Însuși Hristos poruncește, zicând: *Cărturarii și fariseii au șezut în scaunul lui Moise; deci toate câte vă vor zice vouă, faceți-le și păziți-le* (Matei 23, 2-3; - Cuvântarea 72 la evanghelistul Matei).

Propovăduitorul cuvântului lui Dumnezeu nu și va pierde răsplata sa chiar dacă cel ce îl ascultă nu va primi cuvântul său și nu va asculta de el (Cuvântul despre Lazăr).

Cugetări despre ascultarea față de păstori și îndrumători

Datoria păstorilor:

1. Păstorul trebuie să-i învețe pe oameni, să-i îndrume, să le mustre păcatele și să-i aducă la pocăință.
2. Ceea ce îi învață pe oameni trebuie să dovedească și ei înșiși cu faptele lor, adică să arate chipul faptelor bune.

De aici reiese că:

1. Cine nu învață, greșește împotriva chemării sale.
2. Cine nu învață și trăiește rău, greșește de două ori mai mult: el însuși merge la pieire și îi trage și pe alții după sine.

Datoria oamenilor față de păstori:

1. Oamenii trebuie să asculte de păstor. Precum oaia care nu ascultă de glasul păstorului său și se depărtează de turmă cade pradă fiarelor sălbatice, așa și

omul care nu ascultă de păstorul sau îndrumătorul său cade pradă diavolului și, prin urmare, piere.

2. Trebuie să-i iubim pe păstorii noștri, să-i cinstim și să avem recunoștință față de ei.

De va spune cineva că păstorul trăiește rău și nu face ceea ce îi învață pe oameni, îi voi răspunde:

1. Pentru faptul că trăiește rău și nu face ceea ce învață, nu vei răspunde tu înaintea lui Dumnezeu, prin urmare, ce te privește pe tine că trăiește rău? - El, însă, va da răspuns pentru tine și va fi pedepsit.

2. Păstorul are și el neputințe ca fiecare om și, de aceea, nu este de mirare că greșește, ca un om; dar tu trebuie să te rogi pentru el să se îndrepteze - ceea ce va fi de folos întregii comunități.

3. De va învăța drept, dar va trăi nedrept, tu să iei aminte și să faci ceea ce învață el, iar viața lui să nu o urmezi. Așa a spus și Hristos despre cărturari și farisei: *Cărturarii și fariseii au șezut în scaunul lui Moise; deci toate câte vă vor zice vouă, faceți-le și păziți-le* (Matei 23, 2-3).

4. Deseori se întâmplă ca păstorul să rabde pe nedrept multe cleveteli, vorbe rele, ponegriri și hule. Nimeni nu are parte de mai multe cleveteli și vorbe rele ca păstorul. Căci oamenii răi, ale căror păcate el le mustră, nerăbdând acest lucru, deseori răspândesc zvonuri rele despre el și spun lucruri de care el nici nu are habar; sau dintr-un lucru mărunț fac ceva colosal sau înfloresc sau nu spun așa cum a fost, turbând de furie împotriva lui. De aceea, să te ferești și să nu osândești, căci nu vei scăpa de păcat, deoarece, chiar dacă el va greși cu adevărat, nu este treaba ta să-l judeci. Iar, de va fi nevinovat, de două ori mai mult vei greși și va fi grav, căci vei fi

aspru pedepsit și pentru că ai osândit, și pentru că era nevinovat cel pe care l-ai osândit (Despre aceasta vezi la cugetările despre osândire și clevetire – capitolul 5).

32. Cuvântul lui Dumnezeu

„Cercetați Scripturile, că socotiți că în ele aveți viață veșnică” (Ioan 5, 39).

„Cel care este de la Dumnezeu, ascultă cuvintele lui Dumnezeu” (Ioan 8, 47).

„Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu și de folos spre învățătură, spre mustrare, spre îndreptare, spre înțeleptirea cea întru dreptate, astfel ca omul lui Dumnezeu să fie desăvârșit, bine pregătit pentru orice lucru bun” (2 Timotei 3, 16-17).

Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur

Cuvântul lui Dumnezeu nu este semănat în zadar, chiar de nu ar fi prea mulți cei care îl primesc (Cuvântul al 4-lea despre cutremur).

Cuvântul lui Dumnezeu niciodată nu va trece (Cuvântul împotriva Iudeilor).

Cei ce ascultă cuvântul lui Dumnezeu trebuie să fie însetați (Cuvântarea a 2-a la evanghelistul Ioan, capitolul 7).

Cuvântul lui Dumnezeu trebuie să-l ascultăm cu frică și cutremur (Cuvântarea a 10-a la Epistola către Evrei, capitolul 6).

Cugetări despre cuvântul lui Dumnezeu

Cuvântul cel sfânt al lui Dumnezeu, fie că îl ascultăm, fie că îl citim sau îl cercetăm adeseori, este foarte necesar din următoarele pricini:

1. El sădește în noi credința, fără de care nu este cu putință să fim plăcuți lui Dumnezeu, după mărturia Apostolului (Evrei 11, 6). Și - spune același Apostol - cum vor crede în Acela de Care n-au auzit? Și cum vor auzi, fără propovăduitor? (Romani 10, 14)

2. El întărește și sporește credința sădită. Credința, precum sămânța semănată, este udată cu roua cuvântului lui Dumnezeu, crește și aduce roade.

3. El întărește nădejdea și o face statornică până la sfârșit, căci cuvântul lui Dumnezeu propovăduiește viața veșnică și fericirea veșnică, făgăduite de adevăratul Dumnezeu.

4. El sădește și înrădăcinează dragostea pentru Ziditorul nostru și Îl propovăduiește ca Părinte, proniator și cel mai mare binefăcător al nostru, pe Care negreșit trebuie să-L iubim. Cum să nu-L iubim pe Tatăl și purtătorul nostru de grijă și marele nostru binefăcător? Legea firii ne învață și cere acest lucru de la noi.

5. Cuvântul lui Dumnezeu sădește și dragostea de aproapele, căci ni-l arată pe aproapele ca pe fratele nostru, mădular al unei singure biserici, după chipul lui Dumnezeu creat și ne învață astfel să-l iubim.

6. El pe cel binecredincios îl întărește în buna credință, precum spune autorul Pildelor: luând aminte la cuvântul lui Dumnezeu, „cel înțelept... își va spori știința” (Pildele lui Solomon 1, 5).

7. El mângâie în necazuri și dureri. „Bucura-mă-voi de cuvintele Tale, ca cel ce a aflat comoară mare” - spune Psalmistul (Psalmi 118, 162).

8. El îi scoate pe oameni din plictiseală și nepăsare, înfățișându-le judecata lui Dumnezeu și munca viitoare.

9. El îi întoarce pe păcătoși la pocăință, așa cum este scris în sfintele cărți.

10. Prin cuvântul lui Dumnezeu, Sfânta Biserică toată rămâne în credință, se întărește și se mântuiește cu ajutorul Celui Ce a grăit prin prooroci și apostoli.

Cum să ascultăm cu folos cuvântul lui Dumnezeu?

1. Să ne rugăm lui Dumnezeu să ne deschidă ochii sufletești. „Deschide ochii mei și voi cunoaște minunile din legea Ta” - spune Psalmistul (Psalmi 118, 18).

2. Să-l citim sau să-l ascultăm nu numai pentru a-l cunoaște, ci și pentru a-l împlini și astfel a ne mântui. Dumnezeu, Care vede inimile, știe intenția fiecăruia și, prin urmare, îi trimite mântuirea cu adevărat celui ce o caută cu râvnă. Altfel omul nu va avea folos și nici de mângâierea ce se ascunde în cuvântul lui Dumnezeu nu va avea parte.

3. Inima să nu umble pe cărările feluritelor gânduri deșarte, vătămătoare și pătimăse, de pe care sămânța cuvântului lui Dumnezeu este răpită de păsările cerului.

4. Inima să nu fie împietrită, căci atunci cuvântul lui Dumnezeu va rămâne fără rod.

5. Să nu fie înăbușită de spinii grijilor lumești, ai bogăției și ai cinstei, căci și atunci cuvântul lui Dumnezeu va fi neroditor.

6. Să fie pământ bun și atunci va fi aducătoare de roade. Vezi pilda semănătorului (Matei 13).

33. Totdeauna să fim gata de plecare sau de moarte

„De aceea și voi fiți gata, pentru că în ceasul în care nu gândiți Fiul Omului va veni” (Matei 24, 44).

Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur

De aceea a făcut Dumnezeu pentru noi necunoscută ziua morții noastre, ca noi, pentru sfârșitul neștiut al vieții noastre, să umblăm totdeauna în virtuți (Cuvântarea a 4-a la Epistola către Evrei).

De moarte ne temem, pentru că trăim în nepăsare și nu avem conștiința curată (Cuvântarea a 5-a către norodul din Antiohia).

Dumnezeu ne-a dat o viață grea și apăsătoare pentru ca noi să fim biruiți de necazurile de aici spre dorirea bunătăților viitoare (Cuvântarea a 6-a către norodul din Antiohia).

După moarte nu vom mai putea dobândi nimic. Acum este vremea pocăinței, iar viitorul - este al judecății; acum este vremea nevoinței, iar viitorul - este al răsplătirii; acum este vremea osteneții, iar viitorul - este al odihnei; acum este vremea suferinței, iar viitorul - este al bucuriei (Cuvântarea a 9-a despre pocăință).

Moartea nu este un rău în sine, însă moartea rea este o nenorocire (Cuvântarea 35 la evanghelistul Matei).

Își va dobândi sufletul său cel ce îl va pune în lupta duhovnicească, în care este nădejdea învierii și, astfel, după moarte îl va duce la o viață mult mai bună (Cuvântarea 55 la evanghelistul Matei).

Fiindcă locașurile noastre sunt în ceruri, totdeauna trebuie să fim gata pentru plecarea de aici și să trimitem dincolo toate bunurile noastre dinainte ca să nu le pierdem (Cuvântarea 12 la evanghelistul Matei).

După moarte nu vom mai primi nici un fel de iertare dacă înainte de moarte nu împlinim ceea ce I-am făgăduit lui Dumnezeu (Tâlcuirea la Psalmul 142).

Cugetări despre pregătirea pentru moarte

Pregătirea pentru moarte nu este altceva decât pocăință adevărată.

Mulți oameni, îndeosebi cei ai veacului acestuia, amână pocăința ori până îi lovește boala, ori până vine bătrânețea, ori până vine moartea. Amânarea aceasta este un păcat greu și o înșelare diavolească. Este un păcat greu, pentru că acesta este semnul nepăsării totale față de mântuire și al somnului păcatului. Și este înșelare diavolească, pentru că întunecă atât de mult ochii noștri sufletești ca din această pricină să nu vedem pierzarea noastră sufletească ce va urma. Și, cât este de rău să amânăm pocăința, ne arată următoarele pricini.

1. Moartea o cunoaștem și nu o cunoaștem: o cunoaștem, pentru că negreșit vom muri și nu o cunoaștem, pentru că nu știm când vom muri.

2. Moartea îi răpește și pe cei bolnavi, și pe cei sănătoși, și pe cei ce umblă și pe cei ce stau, și pe cei ce dorm și pe cei ce veghează.

3. Moartea îi răpește pe toții oamenii, orice rang ar avea ei și pe nimeni nu ocolește, nici pe împărat, nici pe prinț, nici pe bogat, nici pe sărac, nici pe cel slăvit, nici pe cel nenorocit.

4. Moartea îi răpește și pe cel drept și pe cel păcătos, și pe cel pocăit și pe cel nepocăit, și pe cel pregătit și pe cel nepregătit.

5. Moartea deseori te răpește îndată după greșeală și, în ce păcat te găsește, cu acela te și trimite pe lumea cealaltă.

6. După moarte există două căi: una duce la fericirea veșnică a dreptilor, iar cealaltă duce la chinul veșnic al păcătoșilor învârtoșați și nepocăiți. Iar veșnicia are doar început și nu cunoaște sfârșitul; mereu începe și niciodată nu se sfârșește. O sută de mii de ani și de veacuri sunt ca o clipă sau, mai bine zis, sunt nimic în comparație cu veșnicia. Este înfricoșător și să cugetăm la veșnicie și este cu neputință să ne aducem aminte de ea fără să suspinăm. De o sută de ori ar fi mai bine să ne chinuim aici în foc un veac întreg decât să pierdem fericirea veșnică și să ajungem în iad. Adu-ți aminte, păcătosule, adu-ți mai des aminte de veșnicie cât mai ai vreme, căci în puterea ta stă să scapi de chinul veșnic, iar la fericirea veșnică să fii părtaș.

Cum să ne pregătim pentru moarte?

1. Să ne aducem aminte că negreșit vom muri, dar, când anume, nu se știe, cum am spus mai sus.

2. Să ne aducem aminte de prizonierii osândiți la moarte, care ceas de ceas așteaptă clipa în care să fie duși la moarte, căci și noi toți suntem condamnați la moarte de judecata lui Dumnezeu. *Pământ ești și în pământ te vei întoarce* - i-a spus

Dumnezeu protopărintelui nostru Adam și, prin el, nouă tuturor (Facerea 3, 19). Și în fiecare zi trebuie să așteptăm împlinirea acestei sentințe a lui Dumnezeu, căci nu știm ceasul în care Domnul nostru va veni la noi, dimineăta, ori la miezul zilei, ori seara, ori noaptea, ori ziua; și întâmplările de zi cu zi ne arată același lucru.

3. Să ne aducem aminte de cei ce au murit înecați în mare, care se află într-o asemenea frică, tulburare și strâmtorare, că nu pricep acestea decât cei ce s-au aflat în aceeași situație.

4. Să știm bine că și nouă ni se poate întâmpla ceea ce li se întâmplă altora. Mulți s-au înecat subit în mare și același lucru ni se poate întâmpla și nouă; pe mulți i-a înghițit pământul de vii și același lucru ni se poate întâmpla și nouă; mulți au fost loviți de trăsnet și de fulger și la fel poate fi și cu noi. Mulți, când au adormit, nu s-au mai trezit din somn și la aceasta să ne așteptăm și noi. Mulți și-au sfârșit viața mergând, șezând, mâncând la masă și la fel ni se poate întâmpla și nouă. Alții, prăznuind, dansând și săltând, au căzut fără suflare și nu se vor ridica până la obșteasca înviere și același lucru ne poate lovi și pe noi. Alții, îngreuiți de vin și somn, nu s-au mai trezit și vor dormi până la trâmbița Arhanghelului și la acest lucru să ne așteptăm și noi. Alții au fost răpiți din brațele desfrânatelor; alții în hoție, jaf, tâlhărie și omor au fost loviți de judecata lui Dumnezeu și de același lucru să ne temem și noi.

Faptul că până în prezent nimic din toate acestea nu ni s-a întâmplat, se datorează bunătății lui Dumnezeu, care ne îndeamnă la pocăință (Romani 2, 4) și pentru aceasta trebuie să-I mulțumim totdeauna lui Dumnezeu, până la sfârșitul vieții noastre, pentru că El în milostivirea Sa nu a îngăduit să cădem în asemenea neazuri, iar pe viitor să ne temem și să fim cu băgare de seamă. Ceilalți, care au fost loviți de întâmplările spuse mai sus, nu s-au așteptat la ele, dar li s-a întâmplat tocmai ceea ce nu au așteptat: și pe noi, deși nădăjduim să scăpăm de asemenea întâmplări, totuși, ele

ne pot lovi. Așadar, luând aminte la nenorocirile celorlalți, să învățăm să fim mai cu băgare de seamă și să luăm aminte la noi înșine. Câți oameni sunt, atâtea feluri de a muri sunt: toți ne naștem la fel, dar murim diferit. Însăși venirea morții nu ar fi pentru noi atât de înfricoșătoare de am aștepta-o în fiecare zi și ceas, tot atât cât de neînfricoșător este dușmanul al cărui atac îl așteptăm tot timpul. Adu-ți aminte că moartea te poate lovi în nenumărate chipuri, dar, când vei muri, nu se știe, căci aceasta a ascuns-o judecata lui Dumnezeu.

34. Rugăciunea

„Iar când vă rugați, nu fiți ca fățarnicii cărora le place, prin sinagogi și prin colțurile ulițelor, stând în picioare, să se roage, ca să se arate oamenilor; adevărat grăiesc vouă: și-au luat plata lor. Tu însă, când te rogi, intră în camera ta și, închizând ușa, roagă-te Tatălui tău, Care este în ascuns” (Matei 6, 5-6).

„Cereți și vi se va da; căutați și veți afla; bateți și vi se va deschide. Că oricine cere - ia, cel care caută - află, și celui ce bate i se va deschide” (Matei 7, 7-8; Luca 11, 9-10).

„...dacă doi dintre voi se vor învoi pe pământ în privința unui lucru pe care îl vor cere, se va da lor de către Tatăl Meu, Care este în ceruri” (Matei 18, 19).

„Privegheați și vă rugați, ca să nu intrați în ispită” (Matei 26, 41).

„Privegheați dar în toată vremea rugându-vă” (Luca 21, 36).

„Iar când stați de vă rugați, iertați orice aveți împotriva cuiva, ca și Tatăl vostru Cel din ceruri să vă ierte vouă greșelile voastre” (Marcu 11, 25).

„Și orice veți cere întru numele Meu, aceea voi face” (Ioan 14, 13).

„...fiți dar cu mintea întreagă și privegheați în rugăciuni” (1 Petru 4, 7).

„Rugați-vă neîncetat. Dați mulțumire pentru toate” (1 Tesaloniceni 5, 17-18).

„Vreau deci ca bărbații să se roage în tot locul, ridicând mâini sfinte, fără de mânie și fără șovăire” (1 Timotei 2, 8).

„Graiurile mele ascultă-le, Doamne! Înțelege strigarea mea! Ia aminte la glasul rugăciunii mele” (Psalmi 5, 1-2).

„Doamne, nu cu mânia Ta să mă mustri pe mine, nici cu urgia Ta să mă cerți. Miluiește-mă, Doamne, că neputincios sunt; vindecă-mă, Doamne, că s-au tulburat oasele mele; și sufletul meu s-a tulburat foarte” (Psalmi 6, 1-3).

„Auzi rugăciunea mea, Doamne, și cererea mea ascult-o; lacrimile mele să nu le treci” (Psalmi 38, 16).

„Jertfește lui Dumnezeu jertfă de laudă și împlinește Celui Preaînalt făgăduințele tale” (Psalmi 49, 15).

„Să se îndrepteze rugăciunea mea ca tămâia înaintea Ta” (Psalmi 140, 2).

„Săracul acesta a strigat și Domnul l-a auzit pe el și din toate necazurile lui l-a izbăvit” (Psalmi 33, 6).

„Auzi, Dumnezeule, cererea mea, ia aminte la rugăciunea mea! De la marginile pământului către Tine am strigat; când s-a mâhnit inima mea” (Psalmi 60, 1-2).

„Miluiește-mă, Doamne, că spre Tine voi striga toată ziua. Veselește sufletul robului Tău, că spre Tine, Doamne, am ridicat sufletul meu” (Psalmi 85, 3).

„Doamne, Dumnezeul mântuirii mele, ziua am strigat și noaptea înaintea Ta. Să ajungă înaintea Ta rugăciunea mea; pleacă urechea Ta spre ruga mea, Doamne” (Psalmi 87, 1-2).

„Strigat-am către Tine, Doamne, toată ziua, întins-am către Tine mâinile mele” (Psalmi 87, 10).

„Iar eu către Tine, Doamne, am strigat și dimineața rugăciunea mea Te va întâmpina” (Psalmi 87, 14).

„Dintru adâncuri am strigat către Tine; Doamne! Doamne, auzi glasul meu! Fie urechile Tale cu luare-aminte la glasul rugăciunii mele” (Psalmi 129, 1-2).

„Întins-am către Tine mâinile mele, sufletul meu ca un pământ însetoșat” (Psalmi 142, 6).

„Către Tine, Cel ce locuiești în cer, am ridicat ochii mei. Iată, precum sunt ochii robilor la mâinile stăpânilor lor, precum sunt ochii slujnicei la mâinile stăpânei sale, așa sunt ochii noștri către Domnul Dumnezeuul nostru, până ce Se va milostivi spre noi. Miluiește-ne pe noi, Doamne, miluiește-ne pe noi, că mult ne-am săturat de defăimare, că prea mult s-a săturat sufletul nostru de ocara celor îndestulați și de defăimarea celor mândri” (Psalmi 122, 1-4).

Tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur

Rugăciunea trebuie să vină din lăuntrul inimii (Cuvântul al 5-lea despre firea nepătrunsă a Dumnezeirii).

Puterea rugăciunii a stins puterea focului, a potolit furia leilor, a înăbușit ocările, a izgonit demonii, a deschis cerurile și așa mai departe (Cuvântul al 5-lea despre firea nepătrunsă a Dumnezeirii).

Rugăciunea mai multor oameni are putere mai mare decât rugăciunea unui singur om (Cuvântul al 3-lea despre firea nepătrunsă a Dumnezeirii).

Nimic nu este mai puternic decât rugăciunea (Cuvântul al 8-lea împotriva anomeilor).

Nimic nu îi zăvorăște diavolului intrarea la noi ca rugăciunea și cererea stăruitoare (Cuvântul al 4-lea despre firea nepătrunsă a Dumnezeirii).

Rugăciunea este adăpostul celor năpădiți de valuri, ancora celor tulburați, toiagul celor ce se clatină, comoara celor săraci, siguranța celor bogați, leacul bolilor și straja sănătății (Cuvântul al 8-lea împotriva anomeilor).

Cel ce are mintea trează și vioaie trebuie să se roage (Cateh. 2).

Prin rugăciune, păcatele se curățesc (Cuvântarea a 3-a despre pocăință).

Este cu neputință ca fără rugăciune viața să fie virtuoasă (Cuvântul 1 despre rugăciune).

Rugăciunea trebuie să vină dintr-o inimă bună, nu din mult zgomot (Cuvântul despre dreptul Avraam).

Înaintea feței lui Dumnezeu se roagă doar acela care se roagă cu toată mintea (Cateh. 2).

Cugetări despre rugăciune Ce trebuie pentru rugăciune?

Înainte de rugăciune trebuie:

1. Să nu ne mâniem pe nimeni, ci să iertăm orice jignire ca și nouă să ne ierte Dumnezeu păcatele.

Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri. Iar de nu veți ierta oamenilor greșelile lor, nici Tatăl vostru nu vă va ierta greșelile voastre (Matei 6, 12; 15).

2. Să ne împăcăm cu cel pe care l-am supărat cu vorba sau cu fapta. Deci, dacă îți vei aduce darul tău la altar și acolo îți vei aduce aminte că fratele tău are ceva împotriva ta, lasă darul tău acolo, înaintea altarului, și mergi întâi și împacă-te cu fratele tău și apoi, venind, adu darul tău (Matei 5, 23-24).

În vremea rugăciunii se cere:

1. Smerenie, căci, praf și cenușă fiind, iar pe lângă aceasta și păcătoși, stăm înaintea măreției lui Dumnezeu și ne rugăm Lui. Semnele smereniei sunt: plecarea capului, plecarea genunchilor, aruncarea la pământ, bătaia în piept și celelalte. Și aceste semne se arată îndeosebi când omul se roagă singur.

2. Nădejde, căci Dumnezeu, atotprezent fiind, aude rugăciunea noastră; fiind atotputernic, ne poate da orice; fiind Tatăl preabun și milostiv al tuturor, voiește să ne dea tot ceea ce ne este necesar și de folos și nu se opune voii Lui celei sfinte.

3. Râvna sau ardoarea inimii. *Dintru adâncuri am strigat către Tine; Doamne! Doamne, auzi glasul meu!* (Psalmi 129, 1)

Motivele care îndeamnă la rugăciune

1. Dumnezeu Însuși ne cheamă și ne îndeamnă la rugăciune. *Cereți, căutați, bateți* - spune Hristos.
2. Dumnezeu făgăduiește că va auzi rugăciunea credinciosului. *Cereți și vi se va da; căutați și veți afla; bateți și vi se va deschide vouă* - spune Hristos.
3. Valoarea rugăciunii este mare, căci ea este convorbirea sufletului credincios cu Dumnezeu. Cât de solemn și plăcut este pentru omul cel muritor să stea de vorbă cu Dumnezeul cel nemuritor!
4. Apropierea de Dumnezeu întotdeauna este ușoară, ușile sunt deschise, numai inima să fie înfrântă și smerită (Psalmi 50, 18). De împăratul cel pământesc nu este ușor să te apropii cu vreo cerere, dar la Împăratul Ceresc poți veni oricând voiești, fără nici o zăbovire și nu trebuie să rogi pe nimeni să te anunțe, ci să mergi direct și să te apropii cu nădejde.
5. Dumnezeu pe toți îi cheamă la rugăciune, netrecând pe nimeni cu vederea și pe toți făgăduiește că-i va auzi. „Aproape este Domnul de toți cei ce-L cheamă pe El, de toți cei ce-L cheamă pe El întru adevăr” (Psalmi 144, 18). „Cereți și vi se va da; căutați și veți afla; bateți și vi se va deschide vouă”. Nu există părtinire la Dumnezeu, Care voiește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină (1 Timotei 2, 4). Voiește ca toți să se mântuiască și toți să se apropie de El prin rugăciune.
6. Prin rugăciune se cere harul Sfântului Duh, care ajută la nevoința împotriva păcatului (Luca 11, 13).
7. Cu rugăciunea ne înarmăm împotriva vrăjmașului nostru, a diavolului și cu ea îl izgonim de la noi.

8. Prin rugăciune ne izbăvim de toate întâmplările vătămătoare și aducătoare de moarte.

9. Prin rugăciune ne izbăvim de tristețe, de necaz și aducem mângâiere sufletului nostru, căci rugăciunea pentru cel întristat este ca răcoarea în vremea arșiței.

10. Fără rugăciune omul cade în rătăcire, netemere și cea mai mare pervertire.

11. Păcătosul nu trebuie să lase rugăciunea din pricina păcatelor sale. Căci, de crezi că acum ești nevrednic să te apropii prin rugăciune de Dumnezeu, când vei fi vrednic? Când vei avea această vrednicie? Când te vei sfinți, când și prin ce te vei îndrepta? De unde sunt sfințenia și dreptatea noastră? Hristos este Cel Care ne îndreptează. Cine este drept înaintea lui Dumnezeu? Fiindcă toți au păcătuit și sunt lipsiți de slava lui Dumnezeu (Romani 3, 23). Cine a fost Manase? Un mare păcătos. Și ce s-a întâmplat? A fost, oare, lepădat cel ce s-a rugat? Nu: s-a rugat cu smerenie și a câpătat milă.

Cine a fost femeia care a plâns la picioarele lui Hristos? O desfrânată, o păcătoasă. A fost ea, oare, respinsă de Hristos? Nu. Dar ce s-a întâmplat? A auzit dulcele Lui glas, care a spus: *Iertate sunt păcatele ei cele multe... Credința ta te-a mântuit; mergi în pace* (Luca 7, 47; 50).

Așadar, nevrednicia ta nu te poate vătăma cu nimic. Un singur lucru trebuie, să renunți la poftele tale și să alergi cu pocăință la Tatăl tău Ceresc. „Iar unde s-a înmulțit păcatul, a prisosit harul” (Romani 5, 20). Cum este picătura de apă față de ocean, așa sunt păcatele tale în comparație cu harul cel de nepătruns al lui Hristos.